

Kadernota 2025-2028

GEMEENTE

OSS

Aanbiedingsbrief

Beste leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de kadernota 2025 van de gemeente Oss. De kadernota maken we jaarlijks als voorbereiding op de programmabegroting 2025. Met de kadernota geven we aan wat de speerpunten zijn voor 2025, actualiseren we het financiële beeld en leggen we waar nodig keuzes voor.

Tijden van schaarste

We hebben we op allerlei fronten te maken met schaarste. De schaarste waarmee we nu als gemeenschap en gemeente mee te maken hebben, is veel groter dan eerder. Er is niet alleen schaarste aan budget, zoals hierboven beschreven. Het stroomnet kan de toenemende vraag door groei en verduurzaming niet aan. We blijven geconfronteerd met een stijgende zorgvraag en we zien een toenemende druk op het zorglandschap. We zoeken naar meer beschikbare ruimte voor wonen, groen en natuur, voor de economie en om te recreëren. Krapte op de arbeidsmarkt zorgt bij ons én bij onze partners in de stad voor grote uitdagingen. We zien ook schaarste bij de inzet van vrijwilligers, mantelzorgers etc. die belangrijk zijn als steunpilaren in onze samenleving. Deze tijden van schaarsten noodzaken om keuzes in beeld te brengen. Niet alles kan meer overal.

Op weg naar een strategische heroriëntatie

Oss is een bijzondere gemeente. We hebben de uitdagingen van een middelgrote stad en van een uitgestrekte plattelandsgemeente. We blijven ons inzetten voor het beste voor de stad, de kernen en het buitengebied. De opgave is om de balans en de verbinding te zoeken voor deze drie werelden. Voortdurend zijn we samen met de gemeenteraad, inwoners en onze partners in de stad bezig om Oss nog mooier en beter te maken. We hebben hier de afgelopen jaren forse stappen in gezet. Voor de komende periode zien we dat we met elkaar voor een aantal grote uitdagingen staan.

De financiële situatie van onze gemeente staat onder druk. Vooral door tegenvallende inkomsten van het Rijk en ook de stijgende kosten van met name de jeugdzorg, neemt het tekort op de gemeentelijke begroting toe. Hierdoor staan we richting de toekomst voor een behoorlijke financiële uitdaging. Samen met u hebben we eerder dit jaar gesproken over de koers naar de kadernota en de begroting. U heeft ons toen gesteund in de richting om dit jaar nog niet te bezuinigen en om vast te houden aan onze huidige ambities. Ook om een signaal af te geven richting het Rijk dat wij als gemeente voldoende gefinancierd moeten worden om onze taken uit te kunnen blijven voeren. We gaan richting de programmabegroting 2025 nog niet bezuinigen, maar stellen in deze kadernota al wel een strakker financieel beleid voor. Dit als opmaat naar een strategische heroriëntatie later dit jaar. We stellen voor om deze strategische heroriëntatie te starten in het najaar van 2025. De resultaten hiervan zullen zichtbaar zijn in de kadernota van 2026.

We blijven investeren in onze stad

In deze kadernota presenteren we ook onze midterm review. We zijn nu halverwege deze raadsperiode. We zijn trots op wat we al hebben bereikt. Ondanks de forse uitdagingen die we zien, blijven de speerpunten uit ons coalitieakkoord "Samen Duurzaam Vooruit" leidend. Voor deze kadernota en ook voor de strategische heroriëntatie later dit jaar. Concreet betekent dit dat ook in deze kadernota de ambities uit het coalitieakkoord overeind blijven. We houden koers, maar we beseffen wel dat we op termijn niet alles kunnen blijven doen, dat we sommige ambities zullen moeten temporiseren en dat we soms genoeg moeten nemen met minder.

Alle kracht en inzet op de uitvoering

We beseffen ook nadrukkelijk dat er nog steeds veel wel kan. In de programmabegroting 2023-2026 hebben we het coalitieakkoord 'Samen duurzaam vooruit' vertaald. We hebben de grote lijnen voor de komende jaren geschetst en zijn er in eerdere begrotingen gelden beschikbaar gesteld om voortvarend aan de slag te kunnen met het uitvoeren van het coalitieakkoord. Het gaat om de volgende hoofdlijnen:

- De verstedelijkingsopgave met woningbouw en mobiliteit. Denk aan de brede spoorzone van Schadewijk tot Amsteleind. Maar ook de grote investeringen in bereikbaarheid via de weg en het spoor. We blijven inzetten op realisatie van deze plannen.

- De klimaatopgave en energie transitie. Van de ontwikkeling van de duurzame polder, de uitvoering van de koersnota klimaatadaptatie, tot de uitdagingen rondom netwerkschaarste. We bouwen aan een klimaatadaptief Oss van de toekomst, waarin bewoners, bedrijven, flora en fauna minder kwetsbaar zijn voor de effecten van klimaatverandering, zoals de hogere kans op wateroverlast door extreme neerslag, hitte, droogte en overstromingen van de Maas. Zo beperken we de risico's voor de economie, onze gezondheid, natuur en veiligheid.
- Goede dienstverlening, transformatie en kostenbewustzijn van het sociaal domein. We blijven werken aan de Hervormingsagenda Jeugd, aan de realisatie van het Integrale Zorg Akkoord en Gezond en Actief Leven Akkoord. Daarnaast hebben we bijzondere aandacht voor de schaarste en houdbaarheid van de zorg. Door de stijgende tekorten binnen Jeugdhulp staat de betaalbaarheid van deze zorg sterk onder druk. In deze kadernota hebben we een opdracht geformuleerd om te komen tot beïnvloedingsmogelijkheden gericht op een betere kostenbeheersing in het sociaal domein.
- Stedelijke voorzieningen voor een aantrekkelijke stad. De nieuwe Lievekamp, het Walkwartier met het Warenhuis en het nieuwe zwembad zijn hier aansprekende voorbeelden van. Ondanks de financiële krapte blijven deze projecten topprioriteit hebben voor de ontwikkeling van onze stad. Ondanks de schaarste maken we, vooruitlopend op de raadsbehandeling, extra geld vrij voor de Muzelinck en Groene Engel om beide belangrijke culturele instellingen overeind te houden. Zij zijn naar onze mening essentieel onderdeel van ons cultureel landschap waar we trots op zijn.
- Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen. We zitten in een transitie rondom ontmoeten, van focus op beheer en exploitatie naar focus op passende programmering, gastheerschap en maatschappelijk en economisch gezonde ontmoetingsplekken. We investeren de komende jaren in diverse gemeenschapshuizen, in scholen en andere multifunctionele accommodaties.
- Een professionele organisatie. De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in onze organisatie. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het noodzakelijk om dit te blijven doen en om ervoor te zorgen dat we als gemeente een aantrekkelijke werkgever blijven.

Dit betekent dat de focus gericht is op het uitvoeren van de plannen en speerpunten die we eerder hebben opgenomen. Er is in principe geen ruimte voor nieuw beleid tenzij we er oud beleid voor inruilen.

Tenslotte

De lange termijn vooruitzichten zijn momenteel niet rooskleurig. We gaan samen met u op weg naar een strategische heroriëntatie. Hiermee willen we bezuinigingen realiseren vanuit een strategische visie. Deze bezuinigingen moeten onze lange termijn doelstellingen ondersteunen en als dat niet haalbaar in ieder geval niet belemmeren. Graag gaan we hierover nadrukkelijk het gesprek met u aan.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,
H. Reints

De burgemeester,
drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Inhoudsopgave

Leeswijzer	5
Midterm review Samen duurzaam vooruit	6
Op weg naar de begroting en een strategische heroriëntatie	12
Financiële positie	22
Programma 1. Welzijn en zorg	26
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	32
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	37
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	44
Programma 5. Economie	49
Programma 6. Stadscentrum	54
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	57
Programma 8. Veilige omgeving	61
Programma 9. Besturen in verandering van tijden	65
Programma 10. Financieel beleid	73
Bijlage 1: Meicirculaire 2024	78
Bijlage 2: Overzicht reserves	83

Leeswijzer

De kadernota geeft beleidsmatige richting en kaders die in de programmabegroting verder uitgewerkt worden, zowel inhoudelijk als financieel. In de kadernota geven we op hoofdlijnen de speerpunten en de financiële uitwerking hiervan weer. We streven er naar om de kadernota compact te houden.

Het college legt de kadernota voor de zomer aan de gemeenteraad voor. De gemeenteraad kan het college opdrachten meegeven voor de uitwerking van de kadernota in de begroting.

De kadernota bestaat uit diverse onderdelen. In deze leeswijzer wordt bij alle onderdelen een korte uitleg gegeven.

Aanbiedingsbrief

In de aanbiedingsbrief geeft het college van burgemeester en wethouders de hoofdlijnen van deze kadernota weer.

Midterm review

In dit hoofdstuk geven we een reflectie over de eerste helft van deze bestuursperiode.

Financiële positie en op weg naar de begroting

In dit hoofdstuk beschrijven we de financiële positie van de gemeente Oss. Vervolgens geven we daar een korte toelichting op. Verder staan we stil bij de structurele begrotingsruimte en geven we aan welke financiële uitgangspunten we zullen hanteren bij het opstellen van de begroting.

Programma's

Per programma beschrijven we wat we willen bereiken en wat de speerpunten zijn voor 2025 en verder. Daarnaast geven we een financiële vertaling van het programma weer.

Bijlagen

In de bijlagen geven we de analyse van de meicirculaire 2024 en een overzicht van de reserves weer.

Midterm review Samen duurzaam vooruit

Inleiding

Op 19 mei 2022 presenteerden we u met trots het coalitieakkoord Samen Duurzaam Vooruit. Inmiddels zijn we 2 jaar verder en halverwege deze raadsperiode. In deze midterm review staan we hierbij stil en geven aan wat de pijnpalen zijn die we al hebben kunnen slaan en waar de uitdagingen liggen voor de komende twee jaar.

We zijn trots op wat we al bereikt hebben maar we zien ook forse uitdagingen. De belangrijkste uitdaging voor komende jaren zal voortkomen uit de schaarste die we zien in geld, personeel (arbeid), ruimte en energie (netwerk). Dit zal als een paraplu terugkomen in alles wat we gaan doen en waar we tegenaan gaan lopen. We lichten dit als eerste toe.

Vervolgens zullen we per hoofdstuk uit het coalitieakkoord een reflectie geven over waar we trots op zijn, welke pijnpalen we zien en de belangrijkste uitdagingen en ambities voor de komende twee jaar.

Verdelen van schaarste als rode draad

We presenteerden in 2022 een coalitieakkoord op hoofdlijnen zodat we mee zouden kunnen bewegen in onzekere en veranderende tijden. Dit was onder andere vanwege de oorlog in Oekraïne en ook economisch was er al een vooruitzicht op mindere tijden. Inmiddels is het niet alleen meer oorlog in Oekraïne maar ook tussen Israël en Hamas en de economie staat onder druk. Daarnaast is het wachten op een nieuw kabinet en de koers die zij gaat varen.

Gemeenten worden op allerlei fronten geconfronteerd met schaarste. Waar een onderdeel van besturen eerder vooral het verdelen van de middelen was, gaan we steeds meer naar de grote uitdaging van het verdelen van de schaarste. De schaarste waarmee we nu als gemeenschap en gemeente mee te maken hebben, is veel groter dan eerder. Er is een gebrek aan geld, personeel (arbeid), netwerkcapaciteit en ruimte.

Dit maakt dat we voor vragen staan hoe we onze ambities kunnen realiseren terwijl we eigenlijk al beperkte middelen hebben om onze wettelijke taken uit te voeren. En ook waar geld niet het probleem is, zien we dat er problemen zijn. Capaciteitsvraagstukken bij ons en onze partners zorgen ervoor dat de uitvoering onder druk kan komen te staan. In steeds meer sectoren zien we dat het lastig is om aan goed gekwalificeerd personeel te komen. Binnen onze eigen organisatie, maar ook bij onze (zorg)partners zien we dit terug en legt dit een druk op de uitvoering.

Daarnaast wordt Oss niet groter terwijl er wel behoefte is aan meer beschikbare ruimte voor wonen, groen en natuur, voor de economie en om te recreëren. Hoe verdelen we deze ruimte en hebben we oog voor ieders belang?

De schaarste van energie (netwerk) wordt ook steeds zichtbaarder. Hoe gaan we er mee om dat ruimtelijke projecten in de wacht komen te staan omdat er niet genoeg capaciteit is op het net?

Daarom zien we het verdelen van de schaarste als grootste uitdaging waar we de komende jaar voor komen te staan. Dit heeft zijn effect op alle vraagstukken en ambities waar we mee aan de slag zijn en gaan.

Kracht en vertrouwen samen versterken

- *Ambitie*

'De gemeente Oss ontwikkelt zich de komende jaren tot een stevige middelgrote woon-en werkgemeente. We profiteren van de aantrekkingskracht van wonen in een stad of dorp met aansprekende voorzieningen, gecombineerd met een prachtig buitengebied. Daar past een andere manier van werken bij. Krachtiger, vanuit de wens van de samenleving, in netwerken die belangrijk zijn voor de Osse ambities om onze lange termijn doelstellingen te behalen.

Daarnaast willen we het vertrouwen van de inwoners in het lokaal bestuur versterken. We zien de lage opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen als een belangrijk signaal. Belangrijke kernwaarden voor ons als bestuur zijn: zichtbaar, betrouwbaar en realistisch. Doen wat je zegt en zeggen wat je doet!'

- *Reflectie*

In het verdelen van de schaarste is het betrekken van onze inwoners van groot belang. Zeker in tijden waarin het vertrouwen in de overheid minder wordt. Als gemeentebestuur en hoeder van het algemeen belang doen we dit vanuit onze maatschappelijke opgave en moeten we hier verantwoordelijkheid in pakken. We zijn hier afgelopen jaren continu mee bezig geweest, we doen ons best om zichtbaar en benaderbaar te zijn. Via onder andere de intaketafel, het stadsdebat en burgerpanels voeren we het goede gesprek met onze inwoners.

We proberen burgerinitiatieven goed te omarmen. Het Urban Ox Park een prachtig voorbeeld van een impactvol burgerinitiatief dat goed loopt.

We zien ook een uitdaging op het gebied van dialoog en het betrekken van onze inwoners. Bij discussies over grote maatschappelijke opgaven hebben we onze verantwoordelijkheid genomen, bijvoorbeeld bij de vluchtelingenopvang en duurzame polder. Dit zijn voorbeelden van dossiers waar de meningen en overtuigingen verdeeld zijn en soms partijen tegenover elkaar staan. We gaan als bestuur dit soort gesprekken niet uit de weg en zijn we zo transparant mogelijk over onze afwegingen. Maar dit betekent dan ook dat we moeten accepteren dat niet iedereen het hiermee eens hoeft te zijn.

De gemeenteraad betrekken we tijdig in het proces. We deden dat bijvoorbeeld bij de Omgevingswet, via benen-op-tafelsessies, meer opiniërende besprekingen en via de meerjarige raadsagenda. Ook voor de komende 2 jaar blijft dit van groot belang zodat de raad de juiste kaders mee kan geven over het verdelen van de schaarste.

De afgelopen twee jaar hebben we grote stappen gezet in onze profilering in Noord-Brabant en richting het Rijk. We hebben een goed verhaal weten neer te leggen over wie we zijn als stad. Dat verhaal staat als een huis bij onze inwoners en de provincie en het Rijk. We zijn aangesloten bij de B7 en zijn goed verbonden bij relevante netwerken (VNG/B7/G40/etc.). Dit is voor ons van groot belang omdat de uitdagingen waar we voor staan zijn niet door ons alleen op te lossen.

De organisatie is verder gegroeid in een sterke en dienstverlenende organisatie. De krapte op de arbeidsmarkt blijft hier wel een uitdaging om voldoende strategische capaciteit en uitvoeringskracht te hebben voor al onze ambities. Deze krapte zorgt ervoor dat het naar de toekomst vaker noodzakelijk is om nadrukkelijk prioriteiten te stellen. Onze ambitie blijft ook om meer te sturen op integraliteit en nog meer aandacht te hebben voor hoe de organisatie nog meer naast onze inwoners en bedrijven/instellingen kan gaan staan.

Meedoen

- *Ambitie*

Wij zetten in op een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen, ongeacht je talent of beperking. In een inclusieve samenleving luisteren we met respect naar elkaar en vinden samen een oplossing voor problemen. Om de beweging naar de inclusieve samenleving verder te stimuleren, richten we onze acties op drie onderwerpen: werk, kansengelijkheid en armoede. Het huidige beleid op deze onderwerpen is succesvol. We bouwen op dit fundament verder. Daarbij willen we ook rekening houden met en inspelen op, een economie die mogelijk afkoelt. We gaan in ons beleid uit van vertrouwen, maar misbruik van sociale voorzieningen pakken we aan.

- *Reflectie*

We zijn trots op ons nieuw beleidskader voor armoede en schulden en de extra budgetten die hiervoor beschikbaar zijn gesteld. Niet alleen de koerswijziging die hier uit voort is gekomen, maar ook hoe het proces is verlopen. We gaan de komende jaren verder met de uitvoering en sturen indien nodig bij om onze inwoners de juiste ondersteuning te bieden.

Daarnaast zien we dat bij de landelijke herziening van de Participatiewet we als Oss (en de regio) als voorbeeld dienen. We hebben zaken eigenlijk al doorgevoerd. Daar mogen we, als gemeente Oss en als regio, erg trots op zijn.

Verder zijn er flinke stappen gezet op het gebied van samenwerking tussen onderwijs en het ondernemersveld. Deze partijen voelen de urgentie om samen te werken en de uitdagingen richting de toekomst samen op te pakken. Hier zijn we als gemeente ook goed bij aangesloten.

Een uitdaging ligt nog bij het goed aansluiten bij de jeugd uit het voortgezet onderwijs. Sinds de coronacrisis is het ontmoeten tussen jongeren erg veranderd. Het blijft voor ons (en de scholen) een opgave om hier goed bij aan te sluiten.

Ondersteunen

- *Ambitie*

Voor de Wmo en de jeugdhulp bouwen we voort op de huidige beleidslijnen. Soms kunnen inwoners zich niet zelf of met hulp van hun omgeving redden. We zoeken dan samen met de inwoner naar oplossingen. Dit doen we integraal, vanuit verschillende vakgebieden: werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid en schuldhelpverlening. We werken ook intensief samen met andere partners, bijvoorbeeld huisartsen. De focus ligt op passende ondersteuning voor onze inwoners. Liefst licht en praktisch in de eigen leefomgeving, zwaarder en specialistisch als dat nodig is. Regels zijn vooral ondersteunend en niet leidend. Met als doel verdere transformatie van het sociaal domein en kostenbeheersing in de toekomst.

- *Reflectie*

Voor Wmo en Jeugdzorg hebben we eerder ingezette lijnen voortgezet. We zijn blij met de soepele samenwerking binnen de regio en de rol die we hier vervullen. Ook zijn we tevreden over hoe we de vluchtelingenopvang realiseren. De gemengde opvang die we hebben en de fantastische inzet van Thuis in Oss maakt dat we grip hebben op wat we doen en hoe we het doen. Het blijft van belang hierin te investeren zodat we in de toekomst ook de regie blijven houden.

Ook zijn we positief over de samenwerking en de resultaten uit de Proeftuin Ruwaard. We zien positieve effecten voor onze inwoners. Deze werkwijze hebben we in 2024 verbreed naar de wijk Ussen.

Ook zien we binnen dit thema nog forse uitdagingen. De belangrijkste voor ons zijn:

- De betaalbaarheid van de zorg is een flinke uitdaging en we komen hierdoor voor lastige keuzes te staan. Vooral bij jeugdhulp is de betaalbaarheid een groot probleem en de sturing hierop zal komende jaren een onderwerp zijn waar we mee aan de slag moeten. Dit gekoppeld aan de hervormingsagenda Jeugd. Het zal er toe leiden dat we keuzes moeten maken in bereik en financiering.
- Meer inzetten op de verbinding tussen Wmo en jeugdhulp, inzetten op meer substitutie door voorzieningen meer collectief en voorliggend in te zetten en op laagdrempelig ontmoeten.
- Wonen met kwaliteit, ook voor beschermd wonen en arbeidsmigranten.
- Integraal Zorgakkoord (IZA)/ Gezond en Actief leven Akkoord (GALA) vormt ook een belangrijke uitdaging. Zeker gekoppeld aan de landelijke incidentele gelden is het lastig om de stelseltransities in gang te zetten. Belangrijk om hier samen met partners/huisartsen/ziekenhuizen op te trekken.

Samenleven

• *Ambitie*

Een goed functionerende woon- en leefomgeving beschikt over goede (wijk) voorzieningen, een aantrekkelijke groene openbare ruimte en een breed sport- en cultuuraanbod. Door hierin te investeren, stimuleren we een gemeenschap waarin iedereen mee kan doen en inwoners elkaar een handje helpen in het leven. Ook leidt dit ertoe dat inwoners meer in beweging komen en gezonder gaan leven. Dat kan de druk op ondersteunende zorg verminderen. Je thuis en veilig voelen in je buurt is van wezenlijk belang. De druk op de woon- en leefomgeving neemt de laatste jaren toe. Dat vraagt extra aandacht.

• *Reflectie*

We hebben afgelopen periode weer verdere stappen gezet op het gebied van voorzieningen en leefbaarheid zodat iedere inwoner mee kan doen. Denk aan het Slotje, sport en ontmoeten in Macharen, Overlangel, het Wijkcentrum in Ussen en het Urban Ox Park. Ook voor het nieuwe Golfbad zijn belangrijke stappen gezet.

Bij een aantal van deze ontwikkelingen blijft de betaalbaarheid wel spannend gezien de krapte van financiële middelen. Voor nieuwe wensen is deze financiële krapte ook een grote beperking. We zijn genooddaakt om scherper te prioriteren.

Voor laagdrempelig ontmoeten ligt de uitdaging met name op de methodiek van maatschappelijk en financieel rendement. Die zal ons moeten helpen om keuzes te maken voor verdere ondersteuning en borging van de activiteiten. Ook hier is de schaarste een beperkende factor.

Voor evenementen zien we nog steeds een spanning tussen de meedenkende en toezichhoudende rol van de gemeente. Het is de uitdaging om het anders denken echt in de praktijk toe te passen om invulling te geven aan het vastgestelde beleid. Mooie evenementen waarbij oog is voor ondersteuning van vrijwilligers, veiligheid en het beperken van overlast is het uitgangspunt.

In het kader van verenigingen hebben we vrijwilligerswerkbeleid vastgesteld. Hierop kunnen we voortbouwen. De invulling hiervan volgt de komende jaren.

Voor de komende periode is het herijken van het subsidiebeleid nog een van de uitdagingen.

We zijn trots op de stappen die we hebben gezet voor de bouw van het nieuwe theater. Daarnaast hebben we de ambitie om voor de culturele organisaties Muzelinck en Groene Engel duidelijkheid te bieden voor de toekomst en daar een passende financiering voor te regelen. Over hoe die toekomst er uit ziet gaan we nog nadrukkelijk het gesprek aan met de gemeenteraad.

De uitdagingen op het gebied van veiligheid zijn groot. We pakken dit vanuit verschillende disciplines en met verschillende partners op. Maar ook hier lopen we aan tegen gebrek aan middelen en capaciteit bij onder andere de politie. We zien dat zelf ook bij ons team voor toezicht en handhaving. De capaciteit is beperkt en de vraag voor toezicht en handhaving op allerlei terreinen groot. Dit maakt dat we nog duidelijker moeten maken waar we op inzetten bij toezicht en handhaving en waar niet.

Economie

- *Ambitie*

De gemeente Oss kent een gevarieerde economische bedrijvigheid, die zichtbaar is op bedrijventerreinen, in stadcentra, wijken, dorpen en ons buitengebied. De brede variatie in ons midden- en kleinbedrijf maakt ons minder kwetsbaar bij schommelingen en in crisissituaties. We willen de gemeente Oss ontwikkelen tot een moderne maakstad en profileren ons als dé pharmastad van Nederland. We streven er naar dat het aantal arbeidsplaatsen in balans is met de omvang van onze beroepsbevolking. We stimuleren dit door meer te focussen op de samenhang van wonen, werken en mobiliteit. Leidend blijft de economische strategienota 2021-2025 waarin de zes ambities staan voor duurzame innovatie en toekomstige werkgelegenheid. Een belangrijk uitgangspunt is dat we niet alleen economische groei nastreven, maar ook brede welvaart. Oftewel een goede balans tussen economische groei, gezondheid, onderwijs, duurzaamheid en leefbaarheid.

- *Reflectie*

Onze activiteiten op het gebied van economie pakken we samen met de ondernemers en bedrijven van Oss op. We voelen gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de economische strategienota. We hebben forse stappen gezet in de ondersteuning van Pivot Park met Grizzly en mogelijk later Racoon. Daarnaast is Vorstengrafdonk vol en gaan we investeren in de haven.

Een grote uitdaging is hier ook de schaarste op het netwerk, met veel bedrijven op de wachtlijst voor het net. Ook voor de ontwikkeling van Heesch West is deze schaarste op het net een grote uitdaging. Dit heeft onze aandacht. De schaarste van ruimte heeft een effect op de zoektocht naar nieuwe bedrijventerreinen waar veel behoefte aan is. We zetten in op deze zoektocht, wetende dat dit een lang traject gaat worden.

De ontwikkeling van het stadcentrum loopt en laat concrete resultaten zien. Het Walkwartier heeft het hoogste punt bereikt. Voor de komende periode is het een uitdaging om te komen tot goede afronding van het Warenhuis. We zetten hier, samen met de partners, onze schouders onder.

We geven ruimte aan landbouw, maar ook geven we aan dat niet alles overal kan. De polder blijft primair agrarisch gebied. Dit doen we onder andere via het Agrarisch Collectief Oss (ACO).

Op het gebied van toerisme en recreatie zetten we mooie stappen. De Geffense Plas is getransformeerd naar Strand Tien. Komende periode gaan we verder aan de slag met het samenbrengen van de toeristische informatiepunten.

Wonen en mobiliteit

- *Ambitie*

De gemeente Oss is een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken en recreëren. We groeien de komende jaren door naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Oss is aantrekkelijk omdat er in de gemeente 'voor elk wat wils is'. We hebben stad(jes), dorpen, goede voorzieningen, een gevarieerde economische bedrijvigheid en een aantrekkelijk buitengebied. Om dit aantrekkelijke vestigingsklimaat in stand te houden, is het van belang dat we tegemoet komen aan de woonvraag van verschillende doelgroepen en duurzaam verbonden blijven met de regio en daarbuiten via water, weg en spoor.

- *Reflectie*

We zijn enorm trots op de voortgang op het gebied van wonen. We hebben de basis gelegd voor de bouw van mogelijk ruim 2.500 woningen. De noodzaak was en is hier groot en de samenleving vraagt om oplossingen. We hebben hier de regie gepakt. Dit heeft geresulteerd in de vele bestemmingsplannen die zijn opgesteld. Binnen deze bestemmingsplannen hebben we afspraken gemaakt over de doelgroepen die van belang zijn, zoals jongeren en ouderen. Ook samen met de wooncorporaties hebben we goede afspraken gemaakt.

We gaan niet alleen door met het maken van plannen, maar zetten ook volop in op de uitvoering. Daarin is het van belang dat we niet alleen woningen bouwen, maar dat we vooral gemeenschappen bouwen. Dit blijft binnen de stad en in de dorpen en kernen van belang.

De schaarste van ruimte en het verdelen daarvan blijft een grote uitdaging. Oss wordt niet groter, maar de vraag naar ruimte wel. We blijven hier komende jaren het gesprek over aangaan om hier duidelijke keuzes in te maken.

Daarnaast hebben we forse stappen gezet met de Spooragenda. We zijn gestart met het vertellen van het verhaal en laten zien hoe het totaalplaatje van de verstedelijking eruit ziet. We hebben een verhaal gemaakt dat hout snijdt. We zien dat onze inwoners, maar ook de provincie Noord-Brabant en het Rijk dit omarmen. Dat is van groot belang voor de realisatie van de plannen.

Via de koersnota Mobiliteit hebben we onze visie vastgelegd. Het is nu zaak om plannen verder concreet te maken en in te zetten op duurzame mobiliteit.

Klimaat en energie

- *Ambitie*

Onze leefomgeving van wonen, werken en mobiliteit verandert. Een van de redenen hiervan is dat het klimaat door menselijke activiteiten blijvend verandert. De lange termijn oplossing hiervoor is simpel: van de fossiele brandstoffen af. Als gemeente moeten we nu keuzes maken om onze lange termijn doelstellingen te behalen: in 2050 zijn we als gemeente klimaat adaptief en energieneutraal.

- *Reflectie*

Via de koersnota Klimaatadaptatie hebben we de richting bepaald voor de komende jaren. Dat is voor ons een belangrijke mijlpaal. De vervolgstap is de uitvoering. We hebben de uitvoeringsagenda opgesteld met de mensen en partners uit het veld om te komen tot een zo optimaal mogelijk plan. We gaan dus nu snel aan de slag met de uitvoering.

Het herzien van het afvalbeleid is nog een uitdaging voor de komende jaren. We hebben de afgelopen jaren stappen gezet maar het is belangrijk om het verder door te ontwikkelen.

Voor de energietransitie zijn de ambities en de uitdagingen groot. De ambities, die we deels krijgen opgelegd, staan onder grote druk door de onder andere netwerkcongestie, vertragingen door de juridische geschillen- en beperkte middelen (geld en capaciteit). Door beperkte financiële middelen staat ook de ambitie van het verduurzamen van het eigen vastgoed onder druk. We stellen het beleid vast en zullen in de uitvoering ervan moeten prioriteren. We blijven hierover met u in gesprek.

Degelijk financieel beleid in onzekere tijden

Een van de grote uitdagingen voor komende jaren is het verdelen van de schaarste aan financiële middelen. Onze ambitie is en blijft degelijk financieel beleid, ondanks het ravijnjaar en de onzekerheden vanuit het Rijk. In Oss hebben we altijd een goede financiële basis gehad. Daar zijn we trots op. We hebben afgelopen jaren sluitende begrotingen gepresenteerd en onze reserves waren op peil. Dit staat voor de komende jaren fors onder druk en deze ambitie lijkt voor de komende jaren niet volledig haalbaar en zullen waarschijnlijk niet ontkomen aan een bezuinigingsoperatie. We blijven hier met u het kritische gesprek over voeren.

Op weg naar de begroting en een strategische heroriëntatie

In dit hoofdstuk schetsen we de financiële koers richting de programmabegroting. Dit vertalen we naar kaders en uitgangspunten. De financiële positie zorgt ervoor dat deze koers onder druk staat. We geven aan hoe we onze schaarse middelen optimaal in willen zetten. We vertalen in dit hoofdstuk de prioriteiten in deze kadernota financieel op hoofdlijnen. De kadernota is nadrukkelijk nog geen begroting. De feitelijke vertaling van deze posten gebeurt bij de programmabegroting 2025-2028. Tot slot schetsen we het proces hoe we naar de toekomst toe gaan komen tot een stabiele financiële positie.

1. De koers voor de begroting

De financiële positie van onze gemeente staat onder druk. Door het kabinet Rutte IV is de financiële verhouding met gemeenten flink onder druk gezet. Dit komt door een uitname uit het gemeentefonds van structureel € 4 miljard, die maar deels gerepareerd is. Daarnaast moeten we als gemeente ook bezuinigen op Jeugdzorg via een (te) ambitieuze hervormingsagenda.

Het financieel perspectief ontwikkelt zich als volgt:

bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Ontwikkeling financiën kadernota 2025-2028	-134	3.802	985	1.629	4.977

Dit betekent dat we op dit moment rekening houden met begrotingstekorten voor alle jaren van 2025 tot en met 2028. Het structurele tekort bedraagt € 5 miljoen. Dit betekent dat we een strakkere financiële koers moeten volgen. De koers die we willen volgen splitsen we in een koers richting de komende programmabegroting en een koers voor de periode hierna. De koers heeft als doel te komen tot een stabiele toekomstige financiële positie. We zetten in op de volgende punten:

- Focus op uitvoering

In de programmabegroting 2023-2026 hebben we het coalitieakkoord 'Samen duurzaam vooruit' vertaald. We hebben de speerpunten benoemd en zijn daar vol op mee aan de slag. In dat jaar en ook in de programmabegroting 2024-2027 is ook fors geld beschikbaar gesteld om voortvarend aan de slag te kunnen met het uitvoeren van het coalitieakkoord. Dit betekent dat we ons in deze kadernota en de komende programmabegroting focussen op het uitvoeren van de eerder vastgestelde ambities en speerpunten. We willen hier ook niet te veel aan toevoegen om ons te focussen op de uitvoering.

- Aangescherpte financiële koers

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden. Dit degelijke beleid komt steeds meer onder druk te staan.

Gezien de financiële positie moeten we kiezen voor een aangescherpte financiële koers. We hebben ervoor gekozen om voor deze kadernota en programmabegroting nog niet te gaan bezuinigen. Dit omdat er te veel onzekerheden zijn over landelijke compensatie van het ravijnjaar en we stevig willen blijven inzetten op lobby richting het Rijk voor voldoende financiële compensatie. Voor deze kadernota en de komende programmabegroting betekent dit dat er geen tot nauwelijks ruimte voor nieuw beleid is dat extra geld kost. Nieuwe wensen moeten in principe binnen bestaande budgetten worden opgelost. Uitzondering hierop zijn wettelijke verplichtingen en de risicoposten die al in de vorige programmabegroting zijn opgenomen.

- Een programmabegroting 2025-2028 die meerjarig niet sluitend zal zijn

De programmabegroting 2025-2028 zal naar verwachting voor alle jaren tekorten laten zien. Dit is op basis van de huidige verwachtingen rondom de algemene uitkering. Deze financiële positie is gezien onze reservepositie voor één jaar acceptabel, maar voor de langere termijn niet houdbaar.

- Op weg naar een strategische heroriëntatie

Deze meerjarig niet sluitende programmabegroting, gekoppeld aan onze grote ambities op diverse terreinen, betekent dat we in het najaar 2024 zullen starten met een strategische heroriëntatie met als doel om weer te komen tot een stabiele degelijke financiële basis. Met deze strategische heroriëntatie willen bezuinigingen realiseren vanuit een strategische visie. Deze bezuinigingen moeten onze lange termijn doelstellingen ondersteunen en als dat niet haalbaar in ieder geval niet belemmeren. Deze strategische visie is ons vertrekpunt.

- Leidende uitgangspunten voor de programmabegroting en de strategische heroriëntatie

Bij de uitwerking van de programmabegroting, maar ook voor de strategische heroriëntatie hierna hanteren we de volgende belangrijke uitgangspunten:

1. Speerpunten uit het coalitieakkoord blijven leidend:
 - De verstedelijkingsopgave met woningbouw en mobiliteit.
 - De klimaatopgave en energie-transitie.
 - Goede dienstverlening en transformatie en kostenbewustzijn van het sociaal domein.
 - Stedelijke voorzieningen voor een aantrekkelijke stad.
 - Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen.
 - Een uitstekende 100.000+organisatie.
2. Bezuinigingen wegen we op basis van een strategische, langere termijn visie. Bezuinigingen moeten onze lange termijn doelstellingen ondersteunen en als dat niet haalbaar is in ieder geval niet belemmeren.
3. Bij de uitwerking van de strategische heroriëntatie brengen we maatschappelijke effecten in beeld van mogelijke bezuinigingsopties. Daarbij hebben we ook aandacht voor de mate van beïnvloedbaarheid van diverse begrotingsposten.
4. Bij het in kaart brengen van deze strategische heroriëntatie/ bezuinigingsopties sluiten we geen posten op voorhand uit.
5. We houden de basis op orde, dat wil zeggen dat we structurele kosten dekken met structurele inkomsten.
6. Reëel ramen is en blijft een uitgangspunt. Dit betekent wel dat we nadrukkelijk kijken naar begrotingsposten waar we de afgelopen jaren voordelen in de jaarrekening zagen en dat we kritisch kijken naar al onze reserves.
7. Voor de strategische heroriëntatie organiseren we aan de voorkant maatschappelijke betrokkenheid via bijvoorbeeld stadsgesprekken. Ook met de gemeenteraad voeren we dit gesprek aan de voorkant en halen we graag op welke gedachten de gemeenteraad heeft.

Later in dit hoofdstuk laten we wat concreter zien welke stappen we gaan zetten richting de programmabegroting en welke stappen we later dit jaar zetten in relatie tot de strategische heroriëntatie.

2. Financieel meerjarig perspectief

In onderstaande tabel hebben we de prioriteiten uit deze kadernota op hoofdlijnen financieel vertaald. Dit doen we per programma, waarbij een uitgebreidere toelichting is opgenomen binnen de programma's. We lichten een aantal bijzondere (meer "onvermijdelijke") kostenverhogingen toe en ook de maatregelen die we nu nemen.

Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo programmabegroting					
Programmabegroting 2024-2027	-38	-547	2.089	171	93
Eerste financiële tussenrapportage 2024					
- Tekort jeugdzorg	2.867	2.867	2.867	2.867	2.867
- Overig	-101	219	266	92	92
Meicirculaire 2024	-2.862	3.671	-3.185	-2.072	-4.130
Start financiële ruimte kadernota	-134	6.210	2.037	1.058	-1.078
Ontwikkelingen & risico's					
Stijging rente					
- Reguliere rentestijging	0	183	834	1.323	1.763
- Projectfinanciering nieuw Theater/ Golfbad	0	461	400	1.173	1.675
Jeugdzorg: hervormingsagenda	0	0	1.458	1.846	1.846
Investerings onderwijs	0	0	0	0	700
Subsidies cultuur	0	650	650	650	650
Totaal ontwikkelingen en risico's	0	1.294	3.342	4.991	6.634
Tussensaldo kadernota 2025	-134	7.504	5.378	6.049	5.556
Overige posten kadernota	0	1.498	806	780	621
Saldo kadernota 2025	-134	9.002	6.185	6.829	6.177
Maatregelen					
Extra OZB verhoging 5%		-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Inzet reserve vluchtelingenopvang		-4.000	-4.000	-4.000	
Financieel resultaat kadernota	-134	3.802	985	1.629	4.977

We trekken de volgende conclusies uit deze tabel:

- We verwachten begrotingstekorten voor alle jaren 2025 tot en met 2028;
- We verwachten een structureel begrotingstekort van circa € 5 miljoen.

Prioriteiten kadernota

De totale prioriteiten uit deze kadernota lopen op van € 2,8 miljoen naar € 7,3 miljoen. Hierin zitten 2 belangrijke, meer onvermijdelijke posten die we onderstaand toelichten. De overige posten zijn toegelicht binnen de programma's.

– Hervormingsagenda Jeugdzorg

We houden rekening mee dat we de taakstelling van € 1,9 miljoen uit de hervormingsagenda Jeugd niet kunnen realiseren. De Hervormingsagenda Jeugd bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. In 2023 hebben de gemeenten gedeeltelijk ingestemd met deze agenda en met de bijbehorende extra financiële middelen en ook met de toekomstige besparingen (taakstellingen).

Kernpunten van de agenda zijn:

1. De reikwijdte van de Jeugdwet wordt afgebakend, meer aandacht domeinoverstijgende aanpak.
2. De gemeentelijke toegang met stevige lokale teams wordt versterkt.
3. Verbeteren regionale samenwerking en landelijke contractering specialistische zorg.
4. Kwaliteitsverbetering en versterking zicht op effectiviteit van zorg.
5. Afbouw van de residentiële jeugdhulp: inzet op zo thuis mogelijk.
6. Eenvoudiger uitvoering en inkoop, aanpak negatieve effecten van marktwerking.
7. Verbeteren van het inzicht in het jeugdstelsel met data en monitoring.

Specifiek geldt dat er overeenstemming is dat het Rijk met ondersteuning van gemeenten een nadere afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht vaststelt. Dit is een belangrijk onderdeel van het kunnen realiseren van de financiële taakstelling.

De volgende nadelen verwachten we op dit moment binnen jeugdzorg:

	bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
Tekorten vanuit de jaarrekening 2023	2.867	2.867	2.867	2.867	2.867
Taakstelling Hervormingsagenda Jeugd			1.458	1.846	1.846
Totale kostenstijging	2.867	2.867	4.325	4.713	4.713

In deze kadernota hebben we een opdracht geformuleerd om te komen tot beïnvloedingsmogelijkheden gericht op een betere kostenbeheersing in het sociaal domein.

– Stijging rente

De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere termijn moeten gaan lenen. De financieringsbehoefte voor de komende jaren bedraagt in totaal circa € 280 miljoen. In dit bedrag is rekening gehouden met het reguliere investeringsplan voor de komende jaren en grote investeringen, zoals Lievekamp, Golfbad, Warenhuis, vluchtelingenopvang en op het gebied van mobiliteit.

Deze extra financieringsbehoefte leidt tot:

1. Hogere reguliere rentekosten. Deze lopen in 2028 op tot een bedrag van € 1,7 miljoen extra;
2. Hogere kosten voor projectfinanciering voor twee grote projecten, namelijk het nieuwe Golfbad en het nieuwe Theater. Voor deze projecten leidt dit tot hogere rentekosten van respectievelijk circa € 0,6 miljoen en € 1,1 miljoen.

Samengevat betekent dit een structureel nadeel van ongeveer € 3,4 miljoen. Dit is op basis van een huidig rentepercentage van 3,3%. De rente is de afgelopen jaar aanzienlijk gestegen. Konden we jaren terug geld lenen tussen 0% en 1% (voor korte leningen was de rente zelfs negatief) is de huidige langere termijn rente sterk gestegen. Kort door de bocht is de rente gestegen omdat de inflatie zo hoog was. Om de inflatie te temperen, heeft de Europese Bank de rente verhoogd. De inflatie is nu lager en recent heeft de Europese Bank de rente (beperkt) verlaagd. Hoe dit doorwerkt naar de rente voor gemeenten is niet aan te geven. Het structurele nadeel van € 3,4 miljoen is gebaseerd op 3,3%. Wanneer de rente lager wordt en uitkomt op bijvoorbeeld 3% dan wordt het totale nadeel van € 3,4 miljoen verlaagd naar € 2,6 miljoen. Rentewijziging heeft dus erg veel impact.

Maatregelen

We nemen in deze kadernota twee maatregelen om de financiële tekorten beheersbaar te houden.

– Extra OZB verhoging 5%

Voor het jaar 2025 kiezen we voor een totale OZB verhoging van 8,3%, bestaande uit:

- verwachte inflatie 2025 vanuit het CPB: 3,3%
- extra verhoging van de OZB met 5%.

De extra verhoging van 5% betekent een extra inkomst voor de begroting van jaarlijks € 1,2 miljoen.

Deze extra OZB verhoging is noodzakelijk om vast te kunnen houden aan onze ambities. Ondanks de stijgende rentekosten en daarmee hogere exploitatiekosten voor de nieuwe Lievekamp en het Golfbad kiezen we voor kwaliteit. We willen hieraan geen concessies doen. Om het betaalbaar te houden is een extra OZB verhoging noodzakelijk.

We houden overigens nadrukkelijk vast aan het uitgangspunt om onze lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijke gemiddelde te houden. Onderstaand geven we een beeld van de lokale lastendruk in 2024 ten opzichte van het landelijke gemiddelde weer.

Lastendruk standaardwoning 2024	Oss	Landelijk werkelijk
Onroerende zaakbelastingen	€403	€423
Afvalstoffenheffing	€292	€346
Rioolheffing	€178	€225
Totaal	€873	€994

De lokale lastendruk is dus ruim € 121 onder het landelijke gemiddelde. Dit is € 99 meer dan de norm uit het coalitieakkoord. Dit bedrag bestaat uit:

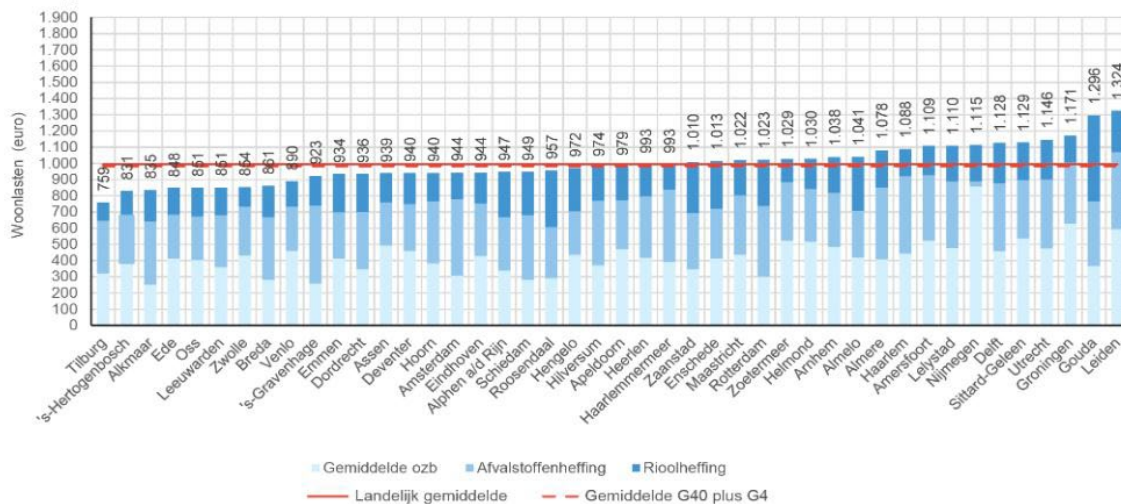
- Lagere rioolheffing: € 47
- Lagere afvalstoffenheffing: € 54
- Lagere OZB: € 20

Met de extra verhoging van 5% van de OZB komen we uit op het gemiddelde landelijke niveau in 2024. Deze verhoging van 5% betekent voor een gemiddelde woning een verhoging van circa € 20 op jaarbasis.

Opgemerkt hierbij wordt dat bij de afvalstoffenheffing bepalend is het aantal keer dat een huishouden de container aanbiedt. Het COELO ging in 2023 uit van 11 ledigingen per jaar (korting 27,50) en gaan voor 2024 uit van 10 ledigingen (korting € 37,50). Dit op basis van landelijke CBS cijfers.

In 2024 staan we rond plek 55 op de ranglijst voor de lokale lastendruk (1 is goedkoopste gemeente).

Als we onszelf vergelijken met vergelijkbare gemeenten (G40) ontstaat het volgende beeld:

Het bedrag van onze gemeente klopt hier echter niet helemaal. De woonlasten zijn niet gemiddeld € 851, maar € 873. Dit betekent dat we bij de 8 goedkoopste gemeenten vallen binnen de G40.

– [Inzet reserve vluchtelingenopvang](#)

We zetten de opgebouwde reserve vluchtelingenopvang in voor een totaalbedrag van € 12 miljoen, verspreid over de jaren 2025, 2026 en 2027. In 2022 kregen we te maken met de vluchtelingenstroom afkomstig uit Oekraïne. De gemeente Oss heeft tot 1 oktober 2024 de beschikking over het oude belastingkantoor aan de Lievekampaan voor de opvang van vluchtelingen. Hierna wordt er een nieuwe opvanglocatie gerealiseerd aan de Macharensesweg/Spitsbergerweg. Het Rijk heeft een bekostigingsregeling ontwikkeld waarmee gemeenten in principe schadeloos gesteld worden voor de kosten die zij maken. De afgelopen jaren hebben we een reserve Opvang vluchtelingenopvang opgebouwd omdat we jaarlijkse overschotten hadden in de exploitatie. Wij hebben deze stortingen kunnen doen omdat de gemeente Oss, anders dan andere gemeenten, tijdelijke huisvesting niet heeft gehuurd of gekocht, maar vrij ter beschikking had staan.

We hebben inmiddels een reserve opgebouwd van € 16,3 miljoen per 1 januari 2024. We verwachten in 2024 nog een storting te kunnen doen van € 7,6 miljoen waarna het saldo naar verwachting eind 2024 € 23,9 miljoen bedraagt. Deze reserve kan met € 12 miljoen verlaagd worden. Met het restant is er nog voldoende buffer in de reserve om eventuele risico's op te kunnen vangen.

[Totaaloverzicht per programma](#)

In onderstaande tabel hebben we het financiële totaalbeeld gepresenteerd per programma. Binnen de programma's lichten we alle posten toe.

Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële ruimte	-134	6.210	2.037	1.058	-1.078
Prioriteiten kadernota:					
1. Welzijn en Zorg	0	0	1.458	1.846	1.846
2. Werk, inkomen en onderwijs	0	0	0	0	700
3. Ontmoeten, sport en cultuur	0	650	650	650	650
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	0	0	0	0	0
5. Economie	0	0	0	0	0
6. Stadscentrum	0	0	0	0	0
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	0	31	31	31	31
8. Veilige omgeving	0	195	45	45	45
9. Besturen in verandering van tijden	0	1.150	608	581	423
10. Financieel beleid	0	766	1.356	2.618	3.560
Totale prioriteiten kadernota	0	2.792	4.148	5.771	7.255
Maatregelen:					
Extra OZB verhoging 5%		-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Inzet reserve vluchtelingenopvang		-4.000	-4.000	-4.000	0
Tekort	-134	3.802	985	1.629	4.977

3. Financiële kaders en uitgangspunten

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

Tegen deze achtergrond gelden de volgende algemene financiële kaders en uitgangspunten:

1. Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. Echter gezien het ravijnjaar verwachten we niet dat we een programmabegroting 2025-2028 kunnen opstellen die meerjarig (structureel) sluitend is. Afhankelijk van met name de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de algemene uitkering (ravijnjaar) en jeugdzorg zullen de financiële ontwikkelingen later dit jaar leiden tot de start van een strategische heroriëntatie (bezuinigingsoperatie). Dit sluit voor een groot deel aan bij het begrotingsadvies vanuit de VNG. We hebben ervoor gekozen om op dit moment nog niet zover gaan om nu een bezuinigingsoperatie te starten. Dit betekent dus dat we bij de programmabegroting een niet meerjarig sluitende begroting zullen presenteren. Dit doen we op druk op het kabinet te houden. We blijven hiermee onverminderd lobbyen voor voldoende compensatie vanuit het Rijk.
2. Het financiële kader voor deze kadernota is aangescherpt, zoals eerder in dit hoofdstuk verwoord.
3. We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Eventuele incidentele ruimte binnen de algemene reserve zetten we in om onze ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.
4. We kijken jaarlijks kritisch naar alle reserves. In de nota reserves, die de gemeenteraad tegelijk met de programmabegroting behandelt, lichten we de reserves uitgebreid toe.
5. De winsten uit het grondbedrijf zetten we in voor onze omvangrijke ruimtelijke opgaves (ontsluitingswegen, spoorzone, mobiliteitsplan, plan Groen/ blauw/ natuur). Daarbij merken we nadrukkelijk op dat de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf op dit moment nihil is. Dit betekent ook dat er de komende jaren er geen sprake meer zal kunnen zijn van een afdracht.
6. Via actieve lobby en netwerken zetten we in op actief geld van derden te verwerven zoals bijdragen uit landelijke, regionale en Europese fondsen. De landelijke fondsen voor woningbouwimpulsen, volkshuisvesting en klimaat & energie bieden nadrukkelijk kansen.
7. We blijven lobbyen voor een financieel robuuste financiering vanuit het gemeentefonds en voor voldoende compensatie van het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2026.

Meer specifiek gelden de volgende kaders:

Gemeentelijke belastingen en heffingen

De lokale lastendruk houden we minimaal op € 22,50 onder het landelijke gemiddelde. We blijven uitgaan van 100% kostendekking van tarieven en heffingen. We verhogen de OZB jaarlijks met de inflatie. Voor het jaar 2025 kiezen we voor een totale OZB verhoging van 8,3% bestaande uit:

- verwachte inflatie 2025 vanuit het CPB: 3,3%
- extra verhoging van de OZB met 5%.

Prijsontwikkeling

Het CPB verwacht in 2025 voor de overheidsuitgaven een prijsontwikkeling van 2,2% (prijs overheidsconsumptie netto materieel). Voor de loonontwikkeling gaan ze uit van 4,4% (prijs overheidsconsumptie beloning werknemers). Gezien de huidige ontwikkelingen in de wereld zit hierin een behoorlijk risico.

In de jaarlijkse meicirculaire van het gemeentefonds krijgen gemeenten in principe geld voor de verwachte loon- en prijsontwikkeling. Vanuit de meicirculaire zetten we daarom de noodzakelijke bedragen apart om loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen.

Gesubsidieerde instellingen

Bij gesubsidieerde professionele instellingen is in zijn algemeenheid sprake van een 80/20-verhouding tussen het loongevoelige en prijsgevoelige deel van de uitgaven. Voor budgetsubsidies wordt voor de compensatie van loonstijging uitgegaan van de specifieke CAO-ontwikkelingen per sector en voor de compensatie van prijsstijging wordt uitgegaan van een inflatie van 2,2% (% overheidsconsumptie netto materieel 2025). Bij de overige subsidies zoals professionele instellingen zonder budgetovereenkomst en niet-professionele organisaties wordt ook dit percentage van 2,2% voor prijscompensatie gehanteerd.

Post onvoorzien

In de begroting hebben we een jaarlijkse post onvoorzien van € 300.000 opgenomen. Dit bedrag kan door het college gedurende het jaar ingezet worden voor incidentele tegenvallers. Criteria daarvoor zijn:

- onuitstelbaar
- onvermijdbaar
- onvoorzienbaar

De verantwoording van de inzet van deze post nemen we op in de reguliere planning- en controldocumenten.

4. Stappenplan richting sluitende begroting 2026

We moeten ons gaan voorbereiden op maatregelen om te komen tot een gezonde financiële positie.

De volgende stappen gaan we hierin zetten:

A. Kadernota en op weg naar de programmabegroting 2025-2028

0. Aanscherpen financiële koers

Met tekorten voor alle jaren moet onze financiële koers richting de begroting 2025 aangescherpt worden, zoals we die in deze kadernota hebben verwoord. Er is geen tot nauwelijks ruimte voor nieuw beleid. Nieuwe wensen moeten in principe binnen bestaande budgetten worden opgelost. Uitzondering hierop zijn wettelijke verplichtingen, risicoposten en een aantal posten waarvan we het toch noodzakelijk vinden om hiervoor geld uit te trekken. Deze posten verhogen de bezuinigingsopgave richting de toekomst.

1. Extra OZB verhoging van 5%

In deze kadernota doen we het voorstel om de OZB met 5% extra te verhogen. Dit is noodzakelijk om vast te kunnen houden aan onze ambities. De gemiddelde lokale lastendruk ligt ondertussen ook ver onder het landelijke gemiddelde.

2. Ruimte uit de begroting

We gaan richting de begroting kritisch gaan kijken naar de overschotten die de afgelopen jaren in de jaarrekeningen aanwezig waren. Dit om "de lucht" uit de begroting te halen. Specifiek kijken we naar de volgende posten:

- Programma 2. Werk, Inkomen & Onderwijs: minimabeleid en peuteropvang
- Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur: huuropbrengsten sporthallen/ - zalen en terreinen, energiekosten sporthallen en zalen, ondersteuning en uitvoering evenementen, MFA's / buurthuizen hogere opbrengsten energieafrekeningen en exploitatiebijdragen.
- Programma 4. Klimaat , energie en openbare ruimte: IUP projecten (planning), openbaar groen (huur en pachtopbrengsten/ houtopbrengst), afvalinzameling bedrijven, compostering, wegen (kosten herbestrating, nutsvoorzieningen/ opbrengsten nutsbedrijven/ lichtreclame).
- Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit: woonwagens/ standplaatsen (investeringslasten).
- Programma 9. Besturen in verandering van tijden: kosten postbezorging, budgetten wijkgericht werken.

3. Kritische blik reserves

Jaarlijks kijken we kritisch naar de reserves. Echter gezien de financiële krapte gaan we dit richting de programmabegroting 2025-2028 extra kritisch doen. We hebben daarbij specifiek aandacht voor:

- actuele bestedingsplannen voor de volgende reserves:
 - Beschermd wonen
 - Bestaanszekerheid
 - Integraal voorzieningenbeleid
 - Carnavalsloodsen
 - Verduurzaming maatschappelijk vastgoed
 - Huisvesting schoolgebouwen
 - Woonwagens
 - Klimaatadaptatie
 - Geluid
 - Openbare verlichting
 - Investeringsfonds duurzaamheid
 - Investeringsfonds Stadshart
 - WW lasten
 - WGA
- uitwerken van een strategisch kader, inclusief globale financiële doorkijk voor de reserves die gekoppeld zijn aan onze grote ruimtelijke ambities:
 - Reserve binnenstedelijke transformatie
 - Reserve bovenwijkse voorzieningen
 - Reserve mobiliteit
 - Reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving
 - Reserve strategische aankopen

4. Lobby richting het Rijk

Samen met VNG en andere gemeenten blijven we lobbyen voor een duurzame financiering van gemeenten.

5. Bestuursopdracht jeugdzorg/sociaal domein

In deze kadernota hebben we in programma 1. Welzijn en Zorg een specifieke bestuursopdracht geformuleerd op het gebied van kostenbeheersing jeugdzorg en het sociaal domein. Kern hiervan is

- een veel diepgaandere analyse van de kostenstijging in 2023, met daarbij aandacht voor de mogelijkheden van kostenbeheersing of kostenreductie.
- voor het najaar 2024 een meer fundamenteel onderzoek naar kostenbeheersing in het sociaal domein.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de programmatekst.

6. Investeringsplan maatschappelijk vastgoed

We hebben een inschatting gemaakt van de verwachte investeringskosten voor de projecten voor maatschappelijk vastgoed voor komende planperiode. We zien een forse stijging van de investeringen. Op basis van de huidige planning verwachten we dat we de jaarlijkse investeringskosten tot en met het jaar 2027 op kunnen vangen binnen de begroting, Vanaf 2028 verwachten we een jaarlijks tekort van minimaal € 0,7 miljoen (dit zal mogelijk verder stijgen de jaren erna). Gezien de financiële positie stellen we voor om de opdracht mee te geven om een aantal scenario's/opties uit te werken richting de programmabegroting 2025-2028:

1. Een actueel investeringsplan met de benodigde investeringen (dit kost dus ongeveer € 0,7 miljoen extra).
2. Een voorstel voor een investeringsplan waar géén kostenstijgingen uit voortkomen.
3. Een voorstel voor investeringsplan waarbij de kostenstijgingen beperkt blijven tot 50% van het eerder genoemde bedrag van € 0,7 miljoen.

Richting de begroting kunnen hier dan keuzes in gemaakt worden.

Voor een verdere toelichting verwijzen we naar programma 2.

7. Extern advies financiering langere termijn

De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere termijn moeten gaan lenen. De financieringsbehoefte voor de komende jaren bedraagt in totaal circa € 280 miljoen. We hebben een extern adviesopdracht uitgezet hoe we hieraan optimaal invulling kunnen geven. Dit om te komen tot risicospreiding en mogelijk ook een rentevoordeel.

8. Herziening parkeerbeleid

Voor de realisatie van een hoogwaardige parkeervoorziening aan de Raadhuislaan is herziening van ons parkeerbeleid noodzakelijk om deze parkeervoorziening financieel haalbaar te maken. Dit betekent dat we nadrukkelijk moeten kijken naar de hoogte van de parkeertarieven, de parkeertijden en het parkeervergunningengebied.

9. Kritische blik autonome kostenstijgingen

In deze kadernota staan nog diverse posten op PM. We kijken richting de programmaposten extra kritisch naar deze posten en ook naar andere autonome kostenstijgingen.

B. Strategische heroriëntatie naar de kadernota 2026-2029

10. Strategische heroriëntatie

We gaan aan de slag met een strategische heroriëntatie met als doel te komen tot bezuinigingen. We starten dit traject op in het jaar van 2024 en de resultaten hiervan zijn zichtbaar zijn in de kadernota 2026.

We willen bezuinigingen vanuit een strategische visie. Bezuinigingen moeten onze lange termijn doelstellingen ondersteunen en als dat niet haalbaar in ieder geval niet belemmeren. Deze strategische visie is vertrekpunt voor de te realiseren bezuinigingen. We maken gebruik van externe rapporten, zoals een rapport van de VNG over de beïnvloedbaarheid van begrotingsposten (VNG document "Taken en middelen in balans").

5. Kader vanuit de provincie

We presenteren een kadernota met jaarlijkse tekorten. De programmabegroting 2025-2028 zal naar verwachting hetzelfde beeld geven. De provincie is onze toezichthouder, die kijkt of onze begroting structureel in evenwicht is. Ondanks dat alle begrotingsjaren negatief zullen zijn, verwachten we dat de provincie akkoord gaat met deze uitkomsten en dat de toezichtsvorm gelijk blijft met die van voorgaande jaren.

Hoe komt dit?

De provincie kijkt straks bij de programmabegroting eerst naar het jaar 2025. Daarbij kijken ze in dat jaar of de jaarlijkse structurele opbrengsten gelijk zijn aan de structurele kosten.

In de programmabegroting 2025 hadden we incidentele kosten in de begroting zitten ter hoogte van circa € 15 miljoen. Belangrijke posten daarin waren:

- reservering voor mobiliteitsopgave: € 8 miljoen;
- reservering voor reserve binnenstedelijke transformaties: € 5 miljoen
- nieuwe kantoorinrichting gemeentehuis: € 1 miljoen
- Meekoppelkansen waterveiligheid en impuls klimaatadaptatie: € 1 miljoen

Deze € 15 miljoen corrigeren ze op het eindsaldo van de begroting 2025. Zolang dit saldo in 2025 positief is, is dit voor de provincie voldoende.

Uiteraard betreft dit slechts het oordeel van de provincie en moeten we via een strategische heroriëntatie aan de slag om het structurele tekort in de jaren erna op te lossen.

Financiële positie

Inleiding

In dit hoofdstuk staan we uitgebreid stil bij onze financiële positie. Dat doen we aan de hand van de volgende onderwerpen:

- Samenvatting en conclusies;
- De huidige financiële positie;
- Onze reservepositie.

1. Samenvatting en conclusies

De financiële positie staat fors onder druk. Vooral de meerjarenbegroting, gekoppeld aan alle ambities staat onder druk. In het onderstaande overzicht zien we met name in 2025 een fors nadeel. Structureel lijkt er nog ruimte te zitten. Maar gezien de ontwikkelingen op het gebied van onder andere de stijgende rente, jeugd en te financieren ambities verwachten we nog forse kostenstijgingen. Gelukkig blijkt ook uit diverse benchmarks dat onze reservepositie/ solvabiliteit en onze netto schuldquote goed is. Dit betekent dat we tijd hebben en niet overhaast hoeven te reageren, maar dat we voor de langere termijn wel aan de slag moeten om structureel financieel in balans te komen.

Het huidige financiële beeld, als startsaldo van de kadernota, is als volgt:

Bedragen * € 1.000 - is voordeel, + is nadeel					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële ruimte	-134	6.210	2.037	1.058	-1.078

Dit betekent dat we starten met een tekort van € 6 miljoen in 2025, en een structurele ruimte van € 1 miljoen. Dit op basis van de huidige programmabegroting, inclusief de eerste financiële tussenrapportage 2024 en de meicirculaire 2024. Via deze Kadernota zal het tekort dus flink oplopen.

De incidentele begrotingsruimte wordt vooral bepaald door de ruimte binnen de algemene reserve en de ruimte binnen reserves van het grondbedrijf. Er is geen ruimte in de algemene reserve.

Het saldo van de algemene bedrijfsreserve (ABR) is nihil. Dit betekent dat de komende jaren geen afrozingen meer kunnen plaatsvinden omdat de reserve eerst teruggebracht moet worden naar minimaal niveau. Binnen de reserve binnenstedelijke transformatie is komende jaren circa € 20 miljoen beschikbaar.

2. Huidige financiële positie

Het financieel beeld wordt bepaald door:

- De meerjarenraming van de programmabegroting 2024-2027;
- 3O-ontwikkelingen vanuit de eerste financiële tussenrapportage over 2024 (met focus op doorwerking vanuit de jaarrekening);
- De uitkomsten van de meicirculaire 2024.

Daarnaast komen daar later nog bij de 3O-ontwikkelingen die pas bij het maken van de programmabegroting 2025-2028 bekend zijn. Ook voegen we bij de programmabegroting de uitkomsten van de septembercirculaire 2024 toe.

In de volgende tabel hebben we de uitkomsten samengevat.

Bedragen x € 1.000
- is voordeel, + is nadeel

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo programmabegroting					
1. Programmabegroting 2024-2027	-38	-547	2.089	171	93
2. Eerste financiële tussenrapportage 2024					
• Tekort jeugdzorg	2.867	2.867	2.867	2.867	2.867
• Overig	-101	219	266	92	92
3. Meicirculaire 2024	-2.862	3.671	-3.185	-2.072	-4.130
Financieel kader	-134	6.210	2.037	1.058	-1.078

Toelichting op de tabel:

1. Programmabegroting 2024-2027

Bij de begrotingsbehandeling in november 2023 is de meerjarenraming vastgesteld. Deze programmabegroting sloot op de volgende saldo:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo programmabegroting	-38	-247	4.039	3.081	3.003
Opgenomen risicoposten	0	300	1.950	2.910	2.910
Saldo exclusief risicoposten	-38	-547	2.089	171	93

Inclusief risicoposten was er sprake van een meerjarig tekort van tussen € 3 tot € 4 miljoen. Exclusief deze risicoposten (deze zijn nu geactualiseerd en opgenomen in hoofdstuk "op weg naar de begroting") waren de tekorten afgerond € 0,1 miljoen in de laatste jaren.

2. Eerste financiële tussenrapportage 2024

Per saldo geven de uitkomsten van deze financiële tussenrapportage het volgende resultaat:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Tekort Jeugdzorg	2.867	2.867	2.867	2.867	2.867
Overig	-101	219	266	92	92
Saldo 1^e financiële rapportage 2024	2.766	3.086	3.133	2.959	2.959

Per saldo leidt de eerste rapportage tot een structureel nadeel van € 2,9 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door stijgende kosten van jeugdzorg. De kosten aan jeugdzorg stijgen structureel. Voor de Zorg in Natura/ZIN-uitgaven gaan we nu uit van een tekort van € 2,9 miljoen. Dat is gebaseerd op de jaarrekeningcijfers van 2023. We zien dat er meer jongeren zijn die jeugdhulp nodig hebben en dat de gemiddelde trajectduur langer geworden is. We sluiten een verdere kostenstijging niet uit. We volgen de ontwikkeling van de kosten dit jaar en komen daar zo nodig in de programmabegroting op terug.

3. Meircirculaire 2024

Samengevat is de uitkomst van de meircirculaire als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

	2024	2025	2026	2027	2028
Meircirculaire 2024	-248.060	-256.259	-242.020	-243.430	-244.736
Septembercirculaire 2023	-241.216	-243.660	-225.494	-227.985	-227.542
Totale stijging	-6.844	-12.599	-16.526	-15.445	-17.194
Af te zonderen posten	3.982	16.270	13.341	13.373	13.065
Netto voordeel	-2.862	3.671	-3.185	-2.072	-4.130

Conclusie:

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen zijn in principe ook alle jaren positief met uitzondering van het jaar 2025. Het structurele voordeel is ongeveer € 4 miljoen positief.

Belangrijkste punten uit de circulaire zijn direct afkomstig uit de voorjaarsnota van het Rijk:

- De oploep van de opschalingskorting van € 675 miljoen wordt structureel geschrapt. Dit bedrag betekent een jaarlijks voordeel van circa € 3,6 miljoen vanaf 2026.
- Invoering van de nieuwe financieringssysteem per 2024.
- Hervormingsagenda Jeugd: extra taakstelling voor 2025 komt te vervallen. Dit gaat om een bedrag van € 2,9 miljoen voor onze gemeente. Dit heeft echter géén begrotingseffect omdat we binnen de kosten voor Jeugdzorg al rekening hielden met deze lagere kosten. Dit wordt voor 2025 nu ook teruggedraaid. In het nieuwe coalitieakkoord is aangekondigd dat deze structureel komt te vervallen, maar dit is nog niet verwerkt in de circulaire.
- Vooraankondiging aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten. Financieel effect hiervan is nog niet verwerkt in de circulaire.
- Een plan om te komen tot een opschoonactie voor specifieke uitkeringen.

Het kabinet vraagt hiervoor helaas wel een prijs. In 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig € 675 miljoen lager vastgesteld. Dit verklaart dan ook het nadelige saldo voor 2025. Voor een uitgebreide analyse verwijzen we naar bijlage.

3. Reservepositie

De incidentele begrotingsruimte wordt vooral bepaald door de ruimte binnen de algemene reserve en de ruimte binnen reserves van het grondbedrijf.

Algemene reserve

De omvang van de algemene vrije reserve is per 1 januari 2024 afgerond € 42,3 miljoen (inclusief saldobestemming jaarrekening 2023). Van dit bedrag is per saldo circa € 19 miljoen bestemd voor concrete projecten, waarover reeds besloten is. De minimale norm van deze reserve is 10% van de algemene uitkering. Op basis van de meircirculaire 2024 is voor de langere termijn afgerond € 24,7 miljoen. Dit betekent er in principe geen vrije ruimte binnen de algemene reserve is.

Voor de ontwikkeling van de algemene reserve verwijzen we naar bijlage 2.

Reserves grondbedrijf

De volgende "belangrijke" reserves zijn beschikbaar:

		Bedragen x € 1.000
Omschrijving		31 december 2023
Algemene bedrijfsreserve		0
Reserve strategische aankopen		5.686
Reserve binnenstedelijke transformaties		10.000

Algemene Bedrijfsreserve grondbedrijf

Het saldo van de algemene bedrijfsreserve (ABR) is nihil. De minimale omvang van deze reserve op basis van risico-inschattingen bedraagt € 4,4 miljoen en zal door nieuwe plannen de komende jaren verder stijgen. Dit betekent dat de huidige hoogte van de ABR lager is dan deze minimale omvang. Dit betekent dat er de komende jaren er geen sprake meer kan zijn van afomingen. Daarbij wordt het belangrijk om de ABR weer aan te gaan vullen tot dit minimale niveau.

Reserve binnenstedelijke transformatie

Het saldo van deze reserve bedraagt per 1-1-2024 € 10 miljoen. In de jaren 2024 en 2025 wordt hieraan nog € 5 miljoen per jaar toegevoegd. Hierna bedraagt het totale saldo van deze reserve € 20 miljoen.

De binnenstedelijke transformaties gaan gepaard met hoge investeringskosten en lange doorlooptijden. Een deel van de kosten is op termijn door de ontwikkeling terug te verdienen en een deel is onrendabel. Bij het terug verdienen wordt o.a. naar de mogelijkheden van meer woningbouw, kostenverhaal, samenwerking met private partijen gekeken. Om de onrendabele toppen af te dekken is deze reserve noodzakelijk. Voor het afdekken van deze onrendabele toppen worden ook mogelijkheden onderzocht om bijdragen/fondsen van o.a. provincie, Rijksoverheid en Europa te ontvangen. Bij deze verzoeken is in beginsel een gemeentelijke bijdrage (cofinanciering) nodig om de onrendabele top mee af te dekken.

Overige reserves

We hebben ook diverse bestemmingsreserves waar in principe nog bestedingsmogelijkheden zijn.

De volgende groepen van bestemmingsreserves zijn beschikbaar:

Bestemmingsreserves	Saldo 1-1-2024
Bedrijfsvoering	7.969
Economie	8.408
Egalisatie/ risicoreserve	8.561
Klimaat en Energie	2.011
Maatschappelijke voorzieningen	7.385
Openbare ruimte	14.928
Sociaal	49.280
Stadscentrum	11.611
Wonen & Mobiliteit	37.971
Eindtotaal	148.125

In de bijlage 2 hebben we een overzicht van de grootste bestemmingsreserves opgenomen. Deze reserves geven een beeld van de incidentele investeringsruimte in de komende jaren.

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Wat willen we bereiken?

De begrotingsprogramma's 1, 2 en 3 gaan over het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel verschillende deelonderwerpen. In de alinea's hier direct onder staat wat ons bindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. We stellen de mens centraal, we sluiten aan bij wat mensen zelf willen en kunnen. We doen hierbij recht aan de waardigheid van iedere inwoner van Oss. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Zorg voor elkaar en vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij sportclubs, scholen en culturele instellingen, is van grote meerwaarde voor de gemeenschap.
- Nabijheid. We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes. We kennen de inwoner en de inwoner kent ons. Daarom zijn we makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken. Zodat we bijdragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap en partnerschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ze zijn hierbij in staat waardierend en zonder vooroordeel het gesprek aan te gaan. Goede ondersteuning voor onze inwoners kan de gemeente niet alleen. We hebben de partners in het sociaal domein nodig om hieraan bij te dragen. Daarom bouwen we aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties en inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Schaarste en houdbaarheid zorg

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. Door ontwikkelingen op demografisch gebied, vooral de vergrijzing, zien we dat ons systeem van sociale zekerheden onder druk komt te staan. De zorgvraag neemt de komende jaren toe en wordt vaak ook nog complexer. Tegelijkertijd is sprake van voorzieningen in dorpen en wijken die onder druk staan, een oplopende personeelsschaarste en een wooncrisis die ook kwetsbare inwoners raakt. Tot slot hebben we te maken met een afvlakking en hier en daar krimp van de financiële compensatie door de rijksoverheid en een aanzienlijke kostenstijging. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid ondersteuning boden aan het individu is het nu en in de toekomst noodzakelijk dat ook onze inwoners elkaar ondersteunen. Dit is niet alleen noodzakelijk vanuit een kostenperspectief, we moeten schaarste herverdelen, maar ook vanuit een arbeidsmarktperspectief. We hebben iedereen nodig.

Op dit moment werken we aan een beleidskader Wmo 2025-2029. Hierin werken we ook de speerpunten uit deze kadernota uit. We volgen de demografische en landelijke ontwikkelingen zoals de resultaten van het houdbaarheidsonderzoek Wmo dat momenteel wordt uitgevoerd door het ministerie van VWS en de VNG. Dit onderzoek richt zich op de duurzame bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten op het gebied van de Wmo. Of de overgang van het abonnementstarief naar de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo vanaf 1 januari 2026. Werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel vereist domeinoverstijgende afstemming en afstemming met onder andere programma 2, 3, 7 (wonen) en 10.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Houdbaarheid van de zorg: sociale basis versterken

Een sterke sociale basis kan een belangrijke bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de zorg. Daarom blijven we investeren in de sociale basis, met enkele speerpunten.

- **Mantelzorg**: We maken nieuw mantelzorgbeleid dat ingaat vanaf 2025. Hiertoe voeren we een (jaarlijkse) behoeftepeiling onder mantelzorgers uit. De focus ligt onder andere op toegankelijke, vindbare voorzieningen en informatie zodat de mantelzorgers en zorgvrijwilligers toegerust zijn om hun dierbare te

ondersteunen. Daarnaast blijft de waardering belangrijk en denken we aan het vergroten van mantelzorgbewustzijn in de domeinen zorg, welzijn, wonen, werk en onderwijs.

- Jongerenwerk: In 2024 werken we aan een nieuwe visie en beleidskader rond het jongerenwerk en jongerenontmoetingsplekken in Oss. Verschillende ontwikkelingen vragen om een visie. We zien dat de behoefte van jongeren aan verandering onderhevig is, en ONS welzijn ervaart dat onvoldoende capaciteit beschikbaar is om goed in te kunnen zetten op bijvoorbeeld scholen en in de wijken. Hierbij zoeken we de verbinding met de ondersteuningsstructuur op het onderwijs en het veiligheidsdomein (programma 8), waar aandacht is voor Jeugd en veiligheid en de zogenaamde jonge aanwas.
- Inclusie: We werken in 2024 aan een lokale inclusie agenda waar we in 2025 uitvoering aan gaan geven.

Substitutie van ondersteuning

Substitutie kan een belangrijke bijdrage leveren aan het omgaan met schaarste en meer mensen helpen met hetzelfde geld. We zetten op verschillende manieren in op substitutie, bijvoorbeeld door individuele ondersteuning om te buigen naar collectieve en voorliggende voorzieningen.

Substitutie Wmo-middelen

- In 2023 is het Zorgbuurthuis 't Hageltje gestart. Dit experiment is erop gericht om zorg binnen de Wmo beter en goedkoper te organiseren door zelfredzaamheid, samenredzaamheid en informele zorg maximaal te stimuleren. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 wordt voor dit initiatief een lumpsum bedrag uit de Wmo-middelen verstrekt. We verzamelen hierbij informatie die kan bijdragen aan deelname van de zorgverzekeraar bij een eventueel vervolg.
- In Berghem en in Lith draaien twee dagontmoetings-initiatieven voor inwoners met (beginnende) dementie of andere gezondheidsbeperking. Ook op andere plekken is een initiatief net gestart of in ontwikkeling. De eerste ervaringen laten zien dat we hiermee geïndiceerde dagbesteding uitstellen of voorkomen. Ons streven is om dagontmoeting structureel uit Wmo-middelen te kunnen financieren.
- Bij huishoudelijke verzorging gaan we in samenwerking met de aanbieders werken aan reablement, ofwel ouderen coachen om gezonder te leven waardoor ze in staat zijn zelf meer huishoudelijke taken zelf te doen.

Proeftuin Oss

Het experiment in de Proeftuinwijken is erop gericht om meer mensen (preventief en collectief) te helpen voor hetzelfde geld door domeinoverstijgend samen te werken in een wijknetwerk. Hierbij werken en financieren we gebiedsgericht. Eind 2025 leggen we een besluit voor om al dan niet door te gaan met de werkwijze in de proeftuin Oss zoals die momenteel in de Ruwaard en Ussen wordt uitgevoerd.

Ondersteuning van de meest kwetsbaren

We hebben in 2025 specifiek aandacht voor de ondersteuning van kwetsbare groepen zodat ook zij kunnen blijven meedoen, ook in tijden van schaarste.

- Vitaal ouder worden: Tot aan 2040 groeit de groep ouderen in verhouding fors. Ook bereiken mensen steeds vaker een hoge leeftijd. Deze groep heeft een grotere behoefte aan ondersteuning vanwege chronische aandoeningen als dementie, of vaak combinaties van aandoeningen. In afstemming met de woonzorgvisie en mantelzorgbeleid hebben we in 2025 meer aandacht voor deze groep.
- Psychisch kwetsbaar: De ondersteuning van psychisch kwetsbare inwoners blijft ook de komende jaren een belangrijk thema. Onder andere door te investeren in passende woonvoorzieningen, een transformatie van de maatschappelijke opvang naar kleinschalige, kortdurende opvang en een nieuwe regionale aanpak dakloosheid.

Domeinoverstijgende samenwerking

Domeinoverstijgende samenwerking is een duidelijk wens van inwoners, het draagt bij aan effectievere zorg en aantrekkelijker werk voor professionals, en het helpt de financiële schaarste zoals beschreven in de inleiding te verminderen.

Samenwerking medisch domein en huisartsen

Het is voor de toekomstbestendigheid van zorg van essentieel belang dat het sociaal domein en het medisch domein samenwerken. Omdat beide domeinen nu gefinancierd worden door verschillende stelsels zijn er hindernissen die doorbroken moeten worden.

- Huisartsen: We blijven inzetten op maximale samenwerking met HUMO (samenwerkingsorganisatie voor Huisartsen) en de huisartsen in Oss om deze hindernissen het hoofd te bieden. Ook werken we samen rond het huisartsentekort, bij de Proeftuin Oss en bij IZA en GALA. Een belangrijke stap is de investering van HUMO in een projectmedewerker gebiedsgericht werken.
- Het Integraal zorgakkoord (IZA): Het IZA en het regioplan dat in onze regio is opgesteld hebben een flinke impuls gegeven aan regionale samenwerking met het medische domein, het zorgkantoor en de zorgverzekeraar. Ook het plan dat momenteel wordt opgesteld door de sub-regio Samen in gezondheid om een aanvraag vanuit de IZA transformatiemiddelen te doen, moet hier aan bijdragen.

Samenwerking ruimtelijk domein en veiligheid

- De samenwerking die we de afgelopen periode in gang gezet hebben met het ruimtelijk domein, intensiveren we in 2025 verder. Denk aan wonen en zorg (de woonzorgvisie), advisering bij de Intaketafel bij complex ruimtelijke initiatieven, programma Schadewijk, gezonde leefomgeving en de omgevingsvisie.
- Samenwerking tussen zorg en veiligheid is onder andere belangrijk bij de aanpak van personen met onbegrepen gedrag. We hebben de afgelopen periode geïnvesteerd in deze samenwerking, onder andere door de verdere ontwikkeling van het AVE-model (Aanpak Voorkomen Escalatie). In 2025 werken we verder aan de implementatie hiervan, samen met onze partners.

Jeugdhulp

We blijven zorgen voor de best passende hulp voor de meest kwetsbare kinderen. Dat betekent dat we een variatie aan specialistische hulp in onze regio nastreven. De Landelijke Hervormingsagenda Jeugdhulp is voor ons de komende jaren een belangrijke leidraad. De ontwikkelingen hierin van sterke sociale teams, minder residentiële hulp, kwaliteitsverbetering en monitoring sluiten aan bij onze inhoudelijke uitgangspunten, die wij in het Regionaal Beleidsprogramma hebben vertaald in 6 programmalijnen. Naast inhoudelijke ontwikkelingen gericht op verbetering van zorg voor onze jeugd, stelt het ons ook voor de opdracht tot kostenbeheersing. Het gebruik van jeugdhulp is afgelopen jaren steeds gegroeid; ook nemen de investeringen toe door tariefstijgingen als gevolg van onder meer loonontwikkeling en arbeidskrapte.

Het lokale beleidsplan Integraal Jeugdbeleid verwoordt onze ambitie voor alle jeugdigen in Oss; namelijk dat zij opgroeien tot gezonde zelfstandige volwassenen, die zichzelf kunnen redden, voor zichzelf opkomen en meedoen in de samenleving. De aanwezigheid van een stevige pedagogische basis is goed voor alle jeugdigen, en helpt ook beschermend voor de meer kwetsbare jeugd. Concreet werken we in 2025 (verder) aan opbouw van kleinschalige voorzieningen en afbouw Jeugdzorg+, stevige lokale teams die gezinsgericht ondersteunen, bredere toepassing van de Samenwerkwijze voor jeugd, een goede aansluiting onderwijs-jeugdhulp en evaluatie en borging van pilots als het echtscheidingsloket en de aanpak zorgintensieve gezinnen.

Integratie en opvang

Vanuit integratie en opvang zetten we in op:

- Participatie kwetsbare internationale werknemers (arbeidsmigranten): Momenteel voeren Stichting Barka en ONS welzijn een pilot uit gericht op het meedoen van kwetsbare internationale werknemers. Het doel is het verbeteren van het welzijn, de integratie en participatie van de internationale werknemer. De eerste resultaten zijn positief en laten een meerwaarde zien. Er worden kwetsbare arbeidsmigranten geholpen, die we voorheen niet bereikten en onder de radar bleven. We verwachten in de toekomst een groei van het aantal internationale werknemers in Oss, en daarmee ook de vraag naar (preventieve) ondersteuning. Daarom willen we de pilot met een jaar verlengen en in dit jaar inzicht krijgen in de structurele behoefte.

- Huisvesting en integratie vergunninghouders: De huisvesting van vergunninghouders is een wettelijke taak. Het rijk bepaalt jaarlijks hoeveel vergunninghouders onze gemeente moet huisvesten. Tot nu toe slagen we erin om aan onze opgave te voldoen op het vlak van wonen, inburgering, meedoen aan het maatschappelijk verkeer. Dit doen we volgens de Osse aanpak: we zorgen voor woonruimte, goede begeleiding en ondersteuning samen met onze netwerkpartners Vluchtelingenwerk, ONS welzijn, Thuis in Oss, politie, BrabantWonen en Mooiland. Door toename van de taakstelling de komende jaren wordt het steeds moeilijker om deze te realiseren.
- Taalonderwijs: Taal is belangrijk voor de groep nieuwkomers en internationale werknemers. We werken dan ook aan de toegankelijkheid van taalonderwijs voor deze groep, hierbij leggen we de verbinding met programma 2.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Bedragen x € 1.000					
Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
Hervormingsagenda Jeugdhulp			1.458	1.846	1.846
Reserve IZA/GALA	900				
Uit algemene reserve	-900				
Participatie internationale werknemers		60			
Uit reserve wonen, welzijn en zorg		-60			
Totaal programma 1. Welzijn en Zorg	0	0	1.458	1.846	1.846

Hervormingsagenda Jeugdhulp

De taakstelling van de hervormingsagenda Jeugd bedraagt voor Oss structureel € 1,8 miljoen. We houden er nadrukkelijk rekening mee dat we deze taakstelling niet kunnen realiseren.

De Hervormingsagenda Jeugd bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. In 2023 hebben de gemeenten gedeeltelijk ingestemd met deze agenda en met de bijbehorende extra financiële middelen en ook met de toekomstige besparingen (taakstellingen). Vertrekpunt voor de Hervormingsagenda is het advies van de Commissie van Wijzen. De hierin opgenomen structurele besparing van landelijk € 1 miljard vanaf 2027 vormt de financiële doelstelling. De maatregelen zoals opgenomen in deze gezamenlijke agenda zijn zo goed als mogelijk kwantitatief gevalideerd. Voor een deel van de maatregelen (ruim € 650 miljoen) is overeenstemming over de mogelijke haalbaarheid van deze maatregelen. Voor de overige circa € 380 miljoen is de raming van een aantal voornemens en maatregelen meer onzeker. Specifiek geldt dat er overeenstemming is dat het Rijk met ondersteuning van gemeenten een nadere afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht vaststelt, wat in belangrijke mate dit laatste deel van de besparing moet realiseren. Voor de uitvoeringskosten van het ministerie krijgen we een landelijke korting.

Het risico voor onze gemeente zit in de realisatie van de hervormingsagenda jeugd in combinatie met de geconstateerde kostenstijgingen.

Opdracht richting de programmabegroting 2025-2028

Verricht nader onderzoek gericht op een verklaring en beïnvloedingsmogelijkheden van de begrotingstekorten Jeugdhulp uit 2023. We onderzoeken veel diepgaander de groei van de uitgaven en wat de mogelijkheden zijn tot kostenbeheersing of kostenreductie.

Opdracht gekoppeld aan de strategische heroriëntatie

We doen meer fundamenteel onderzoek naar kostenbeheersing sociaal domein. We kijken naar daar eerdere rapporten van Lysias voor Jeugd en Wmo en kijken daarbij ook naar eventuele nieuwe mogelijkheden. Daarbij zullen we onder andere de bevindingen uit de eindrapportage van de landelijke commissie Financiële

Beheersbaarheid Sociaal Domein (Commissie Sint) en het landelijke netwerk "Grip op het sociaal domein" beoordelen. Dit onderzoek ronden we af met het benoemen van een top drie of top vijf van maatregelen waar we meeste potentieel in zien.

De volgende elementen zullen onderdeel uitmaken van de verkenning van mogelijke aanvullende kostenbeheersende maatregelen:

- Is het mogelijk om de toegang tot jeugdhulp verder te beperken, zonder dat er landelijke wetgeving is met betrekking tot de reikwijdte van de Jeugdwet? Wat zou concreet dan wel/niet meer tot publiek gefinancierde jeugdhulp behoren?
- Is het mogelijk om de trajectduur bij jeugdhulp te beperken en strengere herindicaties te verrichten?
- Ook zullen we verkennen hoe kansrijk de optie is om bijvoorbeeld de vijf of tien meest zorg intensieve en meerjarig duurste personen of gezinnen op een andere manier van ondersteuning en zorg te voorzien (zie bijvoorbeeld de Doorbraakmethode van IPW). Voor we hier op inzetten beoordelen we de mogelijke bijdrage aan kostenbeheersing (dus primaire doel in dit kader is niet 'verbeteren van zorg\ondersteuning').

Bij alle maatregelen zullen we, naast de effecten op kostenbeheersing, beknopt het volgende aangeven:

- Wat de impact is op de zorgvraag van inwoners en op de samenleving, en dus ook op aanpalende sectoren als onderwijs, hulpdiensten, crisisdiensten;
- Wat de impact is op de lange termijn, de transformatie en ons dienstverleningsconcept;
- Welke investeringen de maatregel vraagt

Reserve IZA/GALA

In 2023 hebben we rijksmiddelen aangevraagd uit de specifieke uitkeringen (SPUK) voor het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en Gezond Actief Leven Akkoord (GALA). Het Rijk heeft een deel van de middelen pas in het najaar 2023 toegekend. We hebben daardoor in zeer korte tijd bestedingsplannen moeten opstellen, hierdoor is in 2023 € 0,9 miljoen vanuit de IZA- en GALA-gelden over. De ambities in het IZA en GALA zijn groot: om de (medische) zorg toekomstbestendig te houden, wordt veel verwacht van het sociale domein. Tegelijkertijd betreft een groot deel van de middelen in de SPUK GALA incidenteel geld, en is nog niet duidelijk hoe de SPUK IZA na 2026 ingericht gaat worden. We streven naar een duurzame systeemverandering.

We stellen voor om voor € 0,9 miljoen een reserve IZA-GALA te vormen. Via deze reserve hebben we meer mogelijkheden om de komende jaren te werken aan duurzame veranderingen. We hebben een bestedingsplan opgesteld voor de komende jaren met de volgende onderdelen:

- Continueren en borgen incidentele GALA-programma's na 2025 en 2026:
 - o Dekking voor subsidies aan initiatieven dagontmoeting.
 - o Aanpak overgewicht en obesitas.
 - o Welzijn op recept.
- Bijdrage aan Proeftuin Oss.
- Personele inzet rond de doelen van IZA en GALA.

De reserve IZA-GALA willen we de komende jaren aanvullen met eventuele toekomstige onderuitputting van gelden vanuit IZA en/of GALA. Het bestedingsplan actualiseren we jaarlijks. Als er middelen over zijn, laten we deze vrijvallen.

Participatie internationale werknemers

Voor 2023 en 2024 was € 50.000 per jaar incidenteel beschikbaar voor uitvoering van deze pilot. Dit bedrag blijkt in de praktijk niet voldoende vanwege de groeiende vraag en omdat er geen rekening was gehouden met vrijwilligersvergoedingen, reiskosten, et cetera. Voor verlenging van de pilot stellen we voor om een bedrag van € 60.000 beschikbaar te stellen in 2025. We betalen dit financieren uit de reserve Wonen Welzijn Zorg.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Wat willen we bereiken?

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. Door ontwikkelingen op demografisch gebied, vooral de vergrijzing en ontgroening, zien we dat ons systeem van sociale zekerheden onder druk komt te staan. De zorgvraag neemt de komende jaren toe en wordt vaak ook nog complexer. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid ondersteuning boden aan het individu is het nu en in de toekomst noodzakelijk dat ook onze inwoners elkaar ondersteunen. Dit is niet alleen noodzakelijk vanuit een kostenperspectief, we moeten schaarste herverdelen, maar ook vanuit het perspectief van een krappe arbeidsmarkt. We hebben iedereen nodig.

Als gemeentelijke overheid willen we ondersteuning bieden om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. Wij werken aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss.

In het sociaal domein doen we dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. We sluiten daarom aan bij de mensen en wat zij aanvullend nodig hebben.
- Nabijheid. Wij zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap en partnerschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ze zijn hierbij in staat waardierend en zonder vooroordeel het gesprek aan te gaan. Ondersteuning voor onze inwoners geven samen met partners vorm. We bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties en inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Vanuit deze waarden werken we aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onze professionals, en aan onze digitaliseringsagenda. Naast passende dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van het sociaal domein sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Bij bestaanszekerheid gaat het om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via werk of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving. We werken daarom aan een inclusieve arbeidsmarkt met mogelijkheden voor mensen om te werken naar vermogen. Daarbij bieden we ondersteuning als mensen stress ervaren op het gebied van bestaanszekerheid. Het nieuwe beleidskader Aanpak Geldzorgen, maar ook de nieuwe participatiewet moeten daarin helpen.

Om de kansen op meedoen te vergroten investeren we in onderwijs. Zowel in de aansluiting op de arbeidsmarkt als met onderwijsinstellingen. We streven naar inclusief onderwijs en kinderopvang en passende ondersteuning voor jeugdigen en jongvolwassenen. Daarbij zijn basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitaal gebied van groot belang. Dit vertaalt zich in de aanpak laaggeletterdheid en geslaagde inburgeringstrajecten. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Inclusieve arbeidsmarkt

Er is een enorme krapte op de arbeidsmarkt; vanuit ons regionale arbeidsmarktbeleid zetten we volop in om werkgevers daarbij te helpen en zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden en te krijgen. Voor duidelijkheid naar inwoners en werkgevers hebben we sinds begin 2023 regionaal 1Werkcentrum opgezet, waar iedereen met vragen over werk terecht kan. Inmiddels werken we eraan om andere regionale loketten zoals het WSP (Werkgeversservicepunt) en Leerwerkloket ook hieraan toe te voegen. Dit is een voorbeeld in de landelijke Hervorming Arbeidsmarktinfrastructuur.

Tegelijkertijd zien we dat niet iedereen makkelijk aan het werk kan. Voor deze inwoners, jong en ouder, bieden wij ondersteuning op zoek naar een passende werkplek. Het overgrote deel van de mensen met een bijstandsuitkering heeft een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt; toeleiding naar werk is dan niet aan de orde en wij bieden vooral ondersteuning gericht op meedoen in de samenleving. Ook vanuit de wet Inburgering begeleiden we een groeiende groep statushouders/inburgeraars. Voor hen zetten we in op het bereiken van een zo hoog mogelijk taalniveau gecombineerd met maatschappelijke participatie en indien mogelijk werk of onderwijs. Het zijn langdurige trajecten.

Een belangrijke samenwerkingspartner is ons sociaal ontwikkelbedrijf IBN. In het partnership gemeenten-IBN maken we regionale afspraken over dienstverlening aan kwetsbare werkende mensen. Niet alleen volgen we de ontwikkeling daarvan nauwlettend, ook zijn we gestart met verkenning van invulling van de partnership voor de langere termijn. In 2025 willen we de visie van de 6 gemeenten over de toekomst van het partnership gemeenten-IBN in 2035 laten vaststellen.

Leven Lang Ontwikkelen

We willen dat Oss sterk staat voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Meegaan met technologische innovatie, digitalisering, robotisering en de impact van globalisering op de lokale arbeidsmarkt vraagt om een sterke leer- en ontwikkelcultuur. En om een flexibele houding van inwoners en ondernemers. Vanuit arbeidsmarktbeleid wordt daarom ingezet op een Leven Lang Ontwikkelen. Dit zorgt voor een basis dat iedereen op een passende manier mee kan doen op de arbeidsmarkt en/of in de maatschappij. Ook draagt leven lang ontwikkelen bij aan het verschuiven van baan zekerheid naar werk zekerheid.

Een Leven Lang Ontwikkelen raakt het sociaal en economisch domein. Om deze opgave vorm te geven zetten we gezamenlijk in op de verbinding tussen onderwijs, ondernemers, maatschappelijke instellingen, Talentencampus en inwoners. Daarbij werken we aan duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt en het boeien en binden van talenten om op alle niveaus, om zo de economische ontwikkeling te versterken. De opgave Leven Lang Ontwikkelen is onderdeel van de Lerende Stad Oss (Unesco Learning City).

Aanpak Geldzorgen

Het recent vastgestelde beleidskader voor de aanpak van geldzorgen 2024-2028 vormt de basis van onze inzet op het voorkomen en verminderen van armoede- en schulden in Oss. Voor iedereen in Oss willen we meedoen mogelijk maken door hen bestaanszekerheid te bieden binnen onze mogelijkheden.

Inwoners met een inkomen rond het sociaal minimum, die tijdelijke financiële ondersteuning nodig hebben, kunnen op ons rekenen dankzij minimaregelingen en de inzet van onze subsidiepartners. Daarbij kijken we waar we een stap extra moeten doen, zoals we recent gedaan hebben bij het verhogen van de regeling Meedoen is Belangrijk en de vergoedingen via AZOSS.

De verbeteringen rondom stress sensitieve en begrijpelijke informatievoorziening breiden we uit, bijvoorbeeld door gemeentelijke brieven te herschrijven, heldere teksten op de gemeentewebsite te plaatsen en meer gebruik te maken van animaties.

Schulden willen we voorkomen en verminderen, ongeacht de achtergrond of hoogte van de betalingsachterstand. Dat vraagt om passende dienstverlening en aandacht voor bijzondere groepen zoals jongeren en zelfstandig ondernemers. Concreet voegen we komend jaar budgetcoaching -na evaluatie van de pilot- toe aan ons hulpaanbod en breiden we de aanpak vroegsignalering uit.

Basisvaardigheden

Onze missie en ambitie is om zoveel mogelijk inwoners de kans te geven om hun basisvaardigheden te verbeteren via een laagdrempelig en bereikbaar aanbod aan taal- en rekenonderwijs en training van digitale vaardigheden. Om deze mensen te bereiken versterken we ons taalnetwerk en stemmen we vraag en aanbod af. Daarvoor is een sterk en bereikbaar DigiTaalhuis nodig, die we met diverse Digipunten in de gemeente verder willen uitbreiden. We herijken ons beleid Meedoen Begint bij de basis. Speciale aandacht besteden we de komende jaren aan digitale inclusie, jongeren en participatie van werkgevers om de basisvaardigheden van hun werknemers te verbeteren.

Naast activiteiten om basisvaardigheden bij te spijkeren, vinden wij een bredere aanpak belangrijk. Daarbij kijken wij ook naar de basis; er is een toename van jeugdigen die onvoldoende kunnen lezen als ze het onderwijs verlaten. 'Oss Leest!' is al voor kinderen en jongeren beschikbaar; wij verkennen of er nog meer nodig is. Ook dit past bij onze ambities van de Lerende stad Oss (Unesco Learning city).

Inclusief Onderwijs

Wij zetten ons in om samen met samenwerkingspartners uit onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp, zorg, cultuur en sport in om gezinnen te ondersteunen en kinderen, jongeren te helpen op weg naar een gelijkwaardige deelname aan de samenleving. Hoewel het huidige voorzieningenniveau op peil is staan we voor de opgave inclusiever onderwijs en inclusievere kinderopvang vorm te geven. Dit krijgt een extra impuls met de "Werkagenda Route naar inclusief onderwijs 2035" van het Ministerie van Onderwijs. Doel vanuit dit meerjarenprogramma is meer kinderen en jongeren met en zonder beperking of ziekte, met en zonder extra onderwijsondersteuning samen naar school en opvang te laten gaan. Dit vraagt veel. Zowel professionals uit onderwijs en kinderopvang, als de ondersteuningsstructuur met jeugdhulp en huisvesting van onderwijs en kinderopvang, krijgen er mee te maken. Daarom staat dit en komend jaar in het teken van een 'Inclusie-dialog' met alle samenwerkingspartners om de ambitie en betekenis hiervan te vertalen naar de praktijk.

Hiernaast zetten we de lopende programma's voort en breiden uit waar het kan. Dat betreft onder meer het Osse onderwijskansenbeleid. De voor- en vroegschoolse educatie (vve), taalstimulering (inclusief Bibliotheek op school) en de verlengde, verrijkende schooldagen (Kodoss) maken hier deel van uit. Ook werken we verder aan de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp.

Verder investeren we samen met enkele schoolbesturen voor het basisonderwijs in vernieuwing van het burgerschapsonderwijs. Dit betreft een landelijke pilot waarin gemeente Oss onder meer samen met de VNG en de 'Coöperatie Leren voor Morgen' actief burgerschap en bevordering cohesie op een andere en nieuwe manier gaan vormgeven. Deze activiteiten passen ook bij de Lerende stad Oss (Unesco Learning city).

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft voor onderwijshuisvesting een zorgplicht en is verantwoordelijk voor passende nieuwbouw en uitbreiding. Samen met de schoolbesturen hebben we in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) de langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting opgesteld. Het IHP geeft inzicht in de stand van onderwijshuisvesting en helpt om strategische keuzes te maken. Door veranderende leerlingenaantallen hebben we te maken met groei en krimp. Waar mogelijk benutten we leegstaande vierkante meters, verhuren we ruimtes en bouwen we flexibel. We bouwen bijna geen solitaire schoolgebouwen meer, maar kindcentra met onderwijskundige partners.

Voor onderwijshuisvesting zijn diverse projecten in onderzoek en uitvoering in 2024 en 2025: de vervangende voorziening voor De Lockaert, De Polderhof en SBO Het Baken. Ook werken we aan het project Kindlandschap De Eiber om een vervangende voorziening voor de basisscholen in Megen/Macharen/Haren te realiseren. Daarnaast realiseren we een verbouwing voor Mozaïek in MFA Metoor, voor De Evenaar en 't Kleurenbos in MFA Noorderlicht en voor Hub Noord-Brabant. Tot slot zijn we bezig met de planvorming voor het (voortgezet) speciaal onderwijs, een basisschool in de nieuwe wijk Amsteleind en de huisvesting van de basisscholen in de Schadewijk.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Bedragen x € 1.000					
Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
MIP Onderwijshuisvesting		0	0	0	700
Basisvaardigheden		0	0	0	0
Totaal programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	0	0	0	0	700

MIP Onderwijshuisvesting

We hebben een inschatting gemaakt van de verwachte investeringskosten voor de projecten voor maatschappelijk vastgoed voor komende planperiode. Dit werken we richting de programmabegroting 2025-2028 verder uit in het Meerjaren Investeringsplan (MIP). Hierin staat een is een flinke toename van de investeringen te zien in de jaren 2025 tot en met 2028. Vooral in de jaren 2027 en 2028 voorzien we mogelijk forse investeringen in onderwijshuisvesting. In die jaren verwachten we investeringen van jaarlijks tussen € 25 en € 30 miljoen.

Op basis van de huidige planning verwachten we dat we de jaarlijkse investeringskosten tot en met het jaar 2027 op kunnen vangen binnen de begroting, Vanaf 2028 verwachten we een jaarlijks tekort van minimaal € 0,7 miljoen (dit zal mogelijk verder stijgen de jaren erna) wanneer we alle plannen uitvoeren.

Opdracht richting de programmabegroting 2025-2028

Gezien de financiële positie stellen we voor om de opdracht mee te geven om een aantal scenario's/opties uit te werken richting de programmabegroting 2025-2028:

1. Een actueel investeringsplan met de benodigde investeringen (dit kost dus ongeveer € 0,7 miljoen extra).
2. Een voorstel voor een investeringsplan waar géén kostenstijgingen uit voortkomen.
3. Een voorstel voor investeringsplan waarbij de kostenstijgingen beperkt blijven tot 50% van het eerder genoemde bedrag van € 0,7 miljoen.

Richting de begroting kunnen hier dan keuzes in gemaakt worden.

Basisvaardigheden

We stellen voor om extra te investeren in basisvaardigheden. We willen uitbreiden met een Digipunt in Lith en mogelijk later in Geffen. De uren van de taalconsulent zijn dan niet toereikend en deze willen we dan naar 16 uur brengen. Een Digipunt heeft minstens een spreekuur per week, een taalcafé en een Klik en Tik-training. Dit zou jaarlijks € 20.000 extra kosten. De opdracht is om dit te betalen uit bestaande budgetten.

Voor het bekostigen van onze beleidsambities blijven we afhankelijk van de decentralisatiegelden vanuit de centrumgemeente. Dit is onze beleidsruimte om te kunnen uitvoeren. De gelden worden mogelijk geïntegreerd in de doeluitkering Educatiemiddelen, maar tot 2028 blijven ze beschikbaar. Daarna ontstaat mogelijk een nieuwe situatie, waarvoor een nieuw beleidskader nodig zal zijn. Intussen blijven we ook kijken naar invierdienmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld externe subsidiemogelijkheden of goedkopere opties in het aanbod. Disclaimer bij de educatiemiddelen en decentralisatiegelden is dat de centrumgemeente deze jaarlijks op basis van een verdeelsleutel en de aanvraag van de afzonderlijke gemeente vaststelt. De bijdrage kan dus fluctueren.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Wat willen we bereiken?

Onze samenleving staat voor grote veranderingen. Door ontwikkelingen op demografisch gebied, vooral de vergrijzing en ontgroening, zien we dat ons systeem van sociale zekerheden onder druk komt te staan. De zorgvraag neemt de komende jaren toe en wordt vaak ook nog complexer. Waar we de afgelopen decennia vanuit de overheid ondersteuning boden aan het individu is het nu en in de toekomst noodzakelijk dat ook onze inwoners elkaar ondersteunen. Dit is niet alleen noodzakelijk vanuit een kostenperspectief, we moeten schaarste herverdelen, maar ook vanuit het perspectief van een krappe arbeidsmarkt. We hebben iedereen nodig.

Als gemeentelijke overheid willen we ondersteuning bieden om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. Wij werken aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss.

In het sociaal domein doen we dat vanuit de volgende waarden:

- Mens centraal. Inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. We sluiten daarom aan bij de mensen en wat zij aanvullend nodig hebben.
- Nabijheid. Wij zijn makkelijk benaderbaar. Ondersteuning is nabij en waar mogelijk ingebed in de sociale structuur in de dorpen en wijken.
- Eenvoud. We werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden. We maken steeds de afweging hoe we administratieve processen voor inwoners, onze samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie kunnen vereenvoudigen.
- Vakmanschap en partnerschap. Onze medewerkers zijn deskundig, hebben de juiste competenties en blijven leren. Ze zijn hierbij in staat waardierend en zonder vooroordeel het gesprek aan te gaan. Ondersteuning voor onze inwoners geven samen met partners vorm. We bouwen aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties en inwoners werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt.

Vanuit deze waarden werken we aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onze professionals, en aan onze digitaliseringsagenda. Naast passende dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van het sociaal domein sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Voor het programma Ontmoeten, sport, gezondheid en cultuur vertaalt dit zich in het vormgeven van de sociale basis in voorzieningen, het stimuleren van gezond leven en ontmoeten en het bieden van een breed cultuuraanbod. Hier zien we een groot spanningsveld ontstaan op de (financiële) houdbaarheid van voorzieningen, verduurzaming en het maatschappelijk belang ervan. Daarnaast staat vrijwilligersinzet al langer onder druk, bij verenigingen en in het sociale leven.

Vanuit de sociale basis zijn voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten van groot belang, maar door de stijgende kosten en verschillende wensen niet altijd financieel houdbaar. We zetten daarom in op meervoudig gebruik van voorzieningen en vragen daarbij ook iets van gemeenschappen. Dit doen we via Thuis in de buurt, een nieuw op te stellen visie op bewegen en sport, het op peil houden van onze culturele voorzieningen.

We zijn ervan overtuigd dat het op deze manier ondersteunen van onze gemeenschappen bijdraagt aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Ontmoeten mogelijk maken

We zitten in een transitie rondom ontmoeten, van focus op beheer en exploitatie naar focus op passende programmering, gastheerschap en maatschappelijk en economisch gezonde ontmoetingsplekken. Door Berenschot is onderzoek gedaan naar structurele mogelijkheden om de benodigde activiteiten te accommoderen en faciliteren, en welk exploitatiemodel bijdraagt om wijk- en dorpscentra toekomstbestendig te maken. Dit onderzoek krijgt in 2025 een vervolg voor nadere uitwerking.

We zijn bezig met het ontwikkelen van een nieuw gemeenschapshuis voor ontmoeten in Ussen, Macharen, Ravenstein en Neerlangel, Overloon en Keent (NOK).

Voor bestaande voorzieningen lopen meerdere trajecten:

- Herijken van de voorzieningen voor onderwijs, ontmoeten en sport in Geffen met de Koppelinck en het Oude Klooster.
- Uitwerking van ontmoeten in Onder d'n Plag op basis van besluitvorming over de locatie voor de voetbalclub van Ravenstein.
- Concretiseren toekomstperspectief van 'sociaal-cultureel centrum en buurthuis De Binnenstad' als gemeenschapshuis.
- Herijken ontmoeten in Maren Kessel; concrete uitwerking voor behoud van laagdrempelig ontmoeten met passende exploitatie.

In het kader van de basis op orde van maatschappelijk vastgoed gebouwen en de doorvertaling Integraal Huisvestingsplan (IHP) Ontmoeten, worden 4 ontmoetingscentra via quickscans in 2024 bekeken. Dit gebeurt in samenhang met onderwijs omdat scholen gehuisvest zijn in deze Multifunctionele accommodaties. Een 8- tal ontmoetingscentra zullen in 2025 gescand worden. Dit gaat om incurante complexe gebouwen met meerdere functies. We betalen dit uit de reserve integraal voorzieningenbeleid.

We verduurzamen onze accommodaties volgens de uitgangspunten van de nota Verduurzamen van het Maatschappelijk Vastgoed. De hoofdlijn is dat we op natuurlijke momenten bij renovatie of nieuwbouw verduurzamen. Dit proces versnellen we door ook bij minder ingrijpende verbouwingen of groot onderhoud extra verduurzamingsmaatregelen mee te nemen. We hebben een investeringsbudget voor het verduurzamen van de accommodaties. Dit budget is niet toereikend om alle accommodaties te verduurzamen. In een uitvoeringsprogramma maken we inzichtelijk wat er nog nodig is.

We maken vanuit dit programma een stevige verbinding met de uitvoering van Programma Schadewijk. Binnen dit programma is het verbeteren van de sociale basis inclusief ontmoeten, sport en bewegen een belangrijke doelstelling.

Sport en bewegen voor iedereen

Visie op sport en bewegen

We stellen een nieuwe visie op sport en bewegen op die we in het najaar van 2024 aan de Raad aanbieden. Op basis hiervan gaan we ons bestaand beleid vanaf 2025 waar nodig versterken en vernieuwen. We richten ons niet alleen op het verhogen van sportdeelname, maar ook op het stimuleren van een gezonde levensstijl en het vergroten van inclusie en diversiteit. Sport is niet alleen een doel op zich, maar ook een krachtig middel om gezondheid, sociale verbinding en gelijke kansen te bevorderen.

Het Osse Sportakkoord is de basis voor onze nieuwe visie. In samenwerking met ruim 50 lokale partners gaan we aan de slag met vier thema's; 1) Inclusie en diversiteit, 2) Vitale sportaanbieders, 3) Vaardig in Bewegen, 4) Ruimte voor sport en bewegen.

Daarnaast loopt het beleidskader Vitale en veilige sportverenigingen eind 2025 af. We werken aan een notitie waarin we beschrijven hoe we kunnen investeren in verenigingsondersteuning. Dit in lijn met het vrijwilligersbeleid.

Sportvoorzieningen

In de Routekaart verduurzaming beschrijven we de doelstelling en uitgangspunten voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. We geven hierin aan welke van onze gebouwen we de komende 5 jaar gaan verduurzamen.

De clubhuizen (inclusief kleeaccommodaties) van sportverenigingen zijn geen onderdeel van onze routekaart verduurzaming. Verduurzaming en energiebesparing zijn ook voor de vitaliteit van de amateursport speerpunt. We gaan de gemeentelijke stimuleringsregeling voor energiebesparing van amateursportaccommodaties daarom herijken.

Een aantal projecten is in voorbereiding conform MIP, zoals gymzaal Verdijkstraat, de sportzaal Ussenstelt en de gym accommodaties voor bij het nieuwe (voortgezet) speciaal onderwijs.

Daarnaast lopen meerdere trajecten:

- We werken in 2025 een voorstel uit om de tennishal aan te passen naar een multifunctionele sporthal voor tennis, balsporten, turnen en gymonderwijs.
- In 2024 zijn we gestart met de voorbereidingen voor voorzieningen voor onderwijshuisvesting, ontmoeten en sport in de nieuwe toekomstige woonwijk Amsteleind. Op basis van de actuele leerling-prognoses is in 2028 een nieuwe gymzaal in de nieuwbouwwijk nodig.
- Fusie VV Ravenstein en SDDL (Demen) en clustering sportpark. Op basis van het uitgevoerde locatieonderzoek volgt in 2024 een besluit. Eventuele investeringsvragen komen hierna integraal terug in de Programmabegroting.
- Fusie Ulysses Megen en SBV Haren en clustering sportpark. Op basis van het locatieonderzoek maken we in 2024 een keuze welke van de twee bestaande sportparken het meest geschikt is.

Nieuw zwembad

De voorbereidingen voor het nieuwe zwembad zijn in volle gang. In 2024 stellen we een voorlopige raming op van de kosten van de gebiedsvisie, de planologische procedure, de benodigde onderzoeken en de participatie van de locatie van het nieuwe zwembad. Behalve de al beschikbaar gestelde kredieten voor de voorbereiding, moet er voor de voorbereiding en onderzoeken een aanvullend bedrag gereserveerd worden. Hieruit komen vervolgens de maatregelen die nodig zijn om de locatie rondom het nieuwe zwembad in te richten. Denk hierbij aan bijvoorbeeld ontsluiting en parkeren. De kosten van deze maatregelen zijn nog niet in de begroting meegenomen. We verwachten dat naar aanleiding van deze voorbereiding in 2024, dat we die kostenraming bij de programmabegroting 2025 kunnen aanleveren.

Gezond leven makkelijker maken

We stellen in 2024 een nieuw beleidskader Gezondheid 2024-2028 op. In 2025 volgt een bijbehorende uitvoeringsagenda. Hierin maken we de koppeling met actuele onderwerpen zoals het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) en een gezonde leefomgeving.

We geven uitvoering aan het GALA. Aan de hand van het nieuwe gezondheidsbeleid bepalen we de richting van de diverse programma's binnen het GALA. De borging van incidenteel gefinancierde programma's binnen het GALA vraagt hierbij aandacht.

In 2025 willen we het beleidskader Speelruimtebeleid uit 2017 herijken tot een beleidsnota 'Spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte' en een uitvoeringsprogramma opstellen. Hiermee kunnen we inspelen op de toenemende druk op de woon- en leefomgeving in het ruimtelijke domein en tegelijk de onderwerpen toegankelijkheid, gezondheid en sociale samenhang van de buurt meenemen. We willen nu al aan de slag met het aanpakken speeltuinen in de geest van de motie 'herijking speeltuinbeleid'. Uitgangspunt hierbij is dat we dit betalen binnen bestaande budgetten.

We versterken de samenwerking tussen het sociale en het ruimtelijke domein door de inzet van een beleidsadviseur Gezonde Leefomgeving. Dit willen we voortzetten in 2025 en verder, we betalen dit uit de GALA middelen. We werken samen op verschillende niveaus om gezondheid en leefomgeving mee te nemen in beleid en ruimtelijk ontwikkelingen, zoals strategisch beleid (bijv. Omgevingsplan), strategische ruimtelijke ontwikkelingen (bijv. Amsteleind) en onderwerp-specifieke projecten (Speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte).

Breed cultuuraanbod in Oss

Warenhuis

De bouw van het Warenhuis verloopt voorspoedig. De invulling en toekomstige gebruik krijgt steeds meer vorm. Gebruikers zijn de Noord Oost Brabant Bibliotheken (NOBB), Stadsarchief, Centrummanagement Oss (CMO), Titus Brandsmalyceum (TBL) en Toeristisch Informatiepunt. We werken aan een dienstverleningsconcept voor het beheer en onderhoud van het Warenhuis.

Cultuurpodium Groene Engel

Al langer geeft Cultuurpodium Groene Engel aan onvoldoende subsidiebudget te ontvangen. In opdracht van de raad is nader onderzoek gedaan om antwoord te krijgen op de vraag wat er nodig is voor een gezonde exploitatie die past bij de rol en de opdracht die Groene Engel heeft.

Uit het onderzoek van bureau Fa. Doen en Laten blijkt dat er structureel € 250.000 meer subsidie nodig is. Daarnaast is een voorziening van € 750.000 voor noodzakelijke vervangingsinvesteringen nodig. Het onderzoeksrapport levert ook een aantal adviezen op rondom organisatie, bedrijfsvoering en programmering. We willen deze adviezen samen met Groene Engel oppakken. Groene Engel is een kernorganisatie binnen de Osse culturele infrastructuur. Om van toegevoegde waarde te blijven zal Groene Engel een meer onderscheidend karakter moeten krijgen. Dat draagt bij aan de gewenste diversiteit van het cultuuraanbod in Oss.

Centrum voor de kunsten Muzelinck

In opdracht van de raad is een onderzoek uitgevoerd om helder te krijgen wat er organisatorisch en financieel nodig is voor Centrum voor de Kunsten Muzelinck om een gezonde exploitatie te kunnen voeren. Als startpunt voor dat onderzoek is het Meerjarenplan 2025-2028 van Muzelinck genomen. Berenschot concludeert dat er voor uitvoering van het Meerjarenplan meer structurele subsidie nodig is. Het gaat om een bedrag van € 400.000.

Muzelinck is een kernorganisatie binnen de culturele infrastructuur in Oss die zorgdraagt voor cultuureducatie in brede zin: met het onderwijs, amateurkunst, cultuurparticipatie, muziekles en culturele activiteiten voor iedereen. Daarnaast ondersteunt Muzelinck met cultureel aanbod en/of interventies maatschappelijke uitdagingen en opgaven, zoals in proeftuin Ruwaard.

Nieuw theater en centrum voor de kunsten

Het nieuwe circulair te bouwen theater en centrum voor de kunsten bevindt zich in de DO fase (Definitief Ontwerp). Naast financieel heeft de beoogde nieuwe huisvesting van Theater de Lievekamp en Muzelinck ook beleidsmatig impact. Het nieuwe gebouw gaat zorgen voor meer samenwerking en synergie tussen beide organisaties. De uiteindelijke kosten van het gebouw, de doorvertaling in kapitaalslasten en de uiteindelijke huur voor gebruikers is nog niet definitief. De Muzelinck zal mogelijk tijdelijk moeten verhuizen als de bouw een 2de fase ingaat (2027/2029). Planningen hiervoor zijn nog in de conceptuele fase.

We gaan voortvarend verder met de realisatie van de nieuwe Lievekamp. Binnenkort leggen we het definitief ontwerp voor. Gezien de krappe financiële situatie kijken we nogmaals ook hier kritisch naar een haalbare exploitatie in relatie tot aanbod.

Vrijwilligers beter ondersteunen

In 2023 is onderzocht wat de huidige staat van het vrijwilligerswerk in de gemeente Oss is. Uit dit onderzoek bleek dat er dringende behoefte is aan een actieve en meewerkende gemeente ten aanzien van activiteiten en evenementen die door vrijwilligers worden georganiseerd. Ook bleek dat er behoefte is aan een centraal aanspreekpunt voor vrijwilligers binnen de gemeentelijke organisatie. Vrijwilligers kunnen hier terecht met vragen over gemeentelijke processen en dankzij het Vrijwilligerspunt ontstaat verbinding in het grote netwerk van Osse vrijwilligers(organisaties). Dit onderzoek vormde de basis voor het nieuwe beleidskader, waarin drie doelen centraal staan:

1. De gemeente Oss heeft een meewerkende en faciliterende houding ten aanzien van vrijwilligers(organisaties) binnen alle afdelingen van de gemeente Oss;
2. We ontwikkelen het Vrijwilligerspunt Oss binnen de gemeentelijke organisatie, om vrijwilligers te stimuleren en te helpen als zij vragen hebben over gemeentelijke processen;
3. We laten onze waardering voor vrijwilligers blijken.

Onderliggend aan deze uitgangspunten stellen we jaarlijks een uitvoeringsagenda op. We willen vrijwilligers faciliteren en ondersteunen waar nodig, zodat zij zo goed mogelijk hun taken kunnen vervullen.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Prioriteiten	Bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
MIP sport en ontmoeten (zie programma 2)					
Verhogen structurele subsidie Groene Engel		250	250	250	250
Verhogen structurele subsidie Muzelinck		400	400	400	400
Warenhuis		PM	PM	PM	PM
Infrastructurele investering nieuw zwembad			PM	PM	PM
Totaal programma 3. Ontmoeten, Sport en Cultuur	0	650	650	650	650

MIP sport en ontmoeten

Voor de toelichting van het Meerjaren investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed verwijzen we naar programma 2. Daar staat de globale toelichting en de uitwerkingsopdracht die we richting de programmabegroting hebben geformuleerd toegelicht.

Verhogen structurele subsidie Groene Engel

Voor een toekomstbestendige Groene Engel is extra subsidie nodig. Het gaat om een bedrag van jaarlijks € 250.000. Via de opinienota waarde van cultuur vragen we de gemeenteraad om hier het gesprek over te voeren. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan nemen we deze verhoging van de subsidie op in de programmabegroting 2025-2028.

Daarnaast is een voorziening van € 750.000 nodig voor noodzakelijke vervangingsinvesteringen. We stellen voor om hiervoor een lening te gaan verstrekken, die op afroep beschikbaar kan worden gesteld. Een lening wordt verstrekt conform de kaders uit het treasurystatuut.

Verhogen structurele subsidie Muzelinck

Voor een toekomstbestendige Muzelinck is extra subsidie nodig. Het gaat om een bedrag van jaarlijks € 400.000. Via de opinienota waarde van cultuur vragen we de gemeenteraad om hier het gesprek over te voeren. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan nemen we deze verhoging van de subsidie op in de programmabegroting 2025-2028.

Warenhuis

De aanbesteding van de bouw loopt en is binnenkort afgerond, evenals de opzet van de exploitatie. Daarna maken we de financiële balans op. Indien dit leidt tot budgetoverschrijding maken we dat inzichtelijk bij de programmabegroting.

Infrastructurele investering nieuw zwembad

Voor het nieuwe zwembad zijn investeringen noodzakelijk op het gebied van infrastructuur en parkeren. De kosten hiervan zijn op dit moment nog niet bekend en we hebben hiervoor nog geen geld gereserveerd. We werken dit uit richting de programmabegroting 2025.

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

1. Wat willen we bereiken?

Eén van de grote opgaven in het Osse coalitieakkoord 2022-2026 is de verduurzaming van onze samenleving. Naast duurzame opwek van energie en warmte moeten we voorbereid zijn op de negatieve effecten van klimaatverandering. In 2023 is de Koersnota Klimaatadaptatie 2050 vastgesteld. Daarmee is een stip op de horizon gezet: een klimaatrobuust Oss in 2050. Aanvullend zijn tussendoelen benoemd voor 2030. In 2024 starten we met de uitvoering van activiteiten.

In Oss staan de duurzame energieopwekking en de voorbereiding op de effecten van de klimaatverandering prominent op de agenda om de toekomst duurzaam vorm te geven. Als gemeente moeten we nu keuzes maken om onze lange termijn doelstellingen te behalen: in 2050 zijn we als gemeente energieneutraal. Om dit doel te bereiken werken we de komende tijd aan de ontwikkeling van een Energievisie die de kaders stelt voor de periode 2030-2050 die we ook regionaal zullen afstemmen.

Daarnaast blijven ons inzetten op het realiseren van onze afvaldoelstellingen: minder restafval, meer grondstoffen scheiden en hergebruiken, de CO₂-uitstoot beperken, de kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan de inwoners op peil houden.

In 2025 zijn de ogen gericht op uitvoering van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Specifieke acties richten zich straat/buurniveau. Tegelijkertijd kijken we naar knelpunten op wijk- en gemeenteniveau. Daar zetten we in op koppelkansen, wanneer daar vanuit andere programma's of ontwikkelingen zich al een verandering voordoet. Meanderende Maas gaat de uitvoeringsfase in en het Bos van Oss zal verder aangelegd worden.

Nieuwe en gewijzigde wetgeving voor de energietransitie vraagt meer initiatief en verantwoordelijkheid van de gemeente. De Wet collectieve Warmte (WCW) moet ervoor zorgen dat collectieve warmtesystemen de komende jaren verder kunnen worden ontwikkeld. De Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (WGIW) geeft gemeenten bevoegdheden om regie te voeren op de wijk- of gebiedsgerichte aanpak van de warmtetransitie. We zijn hier als gemeente nog niet op toegerust. Van rijkswege is hier nog geen handreiking in gedaan.

Voor de wijkuitvoeringsplannen is een gedegen aanpak ontwikkeld. Met deze aanpak wordt voor iedere wijk een intensief participatieproces doorlopen om te komen tot een keuze voor het duurzaam verwarmen van woningen in de toekomst. Inwoners benaderen de gemeente regelmatig met de vraag wanneer duidelijkheid te krijgen van de gemeente zodat zij hun eigen investeringen kunnen afstemmen op de toekomstige warmtevoorziening. De beperkte capaciteit is hier een uitdaging.

Netschaarste heeft groot impact op de voortgang van de energietransitie, maar ook op de economische vitaliteit, woningbouwopgave en ruimtelijke inrichting. De samenhang tussen energie, netschaarste en ruimtelijke inrichting vraagt nadrukkelijk aandacht vanwege diverse ruimteclaims die netbeheerders neerleggen, maar ook de eigen ontwikkelingen. Deze inpassing zal extra inzet vragen voor samenwerking met de netbeheerder en ruimtelijke inpassing.

Naar verwachting zal in het najaar van 2024 besluitvorming plaatsvinden over het voorkeursalternatief duurzame polder. Het is hierna aan initiatiefnemers om een vergunningaanvraag in te dienen en deze te toetsen aan gestelde kaders.

De openbare ruimte wordt steeds intensiever gebruikt en kent steeds meer functies. Het moet plaats bieden aan mobiliteit, sport en recreatie, evenementen, klimaatadaptatie, ondergrondse infrastructuur, etc. Dit vraagt om in ontwikkeling en beheer te anticiperen op deze veranderingen en multidisciplinaire samenwerking binnen het ruimtelijk domein.

Op afvalgebied zetten we een volgende stap richting circulaire economie. Inzet is om in 2030 minstens 60% afval te recycleren. 'Scheiden aan de bron waar het kan, nascheiding waar het moet' blijft daarbij het leidend principe, waarbij we in 2025 voornemens zijn deel te nemen aan 'Midwaste'.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Klimaatadaptatie

We bouwen aan een klimaatadaptief Oss, waarin bewoners, bedrijven, flora en fauna minder kwetsbaar zijn voor de effecten van klimaatverandering. We zetten de komende jaren de eerste stappen richting de doelen voor 2050: het beperken van wateroverlast, grip krijgen op droogte, veilig zijn bij hoog water, verkoeling tijdens hitte en robuuste ecosystemen.

Hoe we dat doen, is vastgelegd in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma hebben we samen opgesteld met partners in Oss, zoals het waterschap, woningcorporaties, vrijwilligers- en belangenorganisaties zoals IVN Oss, Landschapsbeheer Oss, de ZLTO en anderen.

We kiezen daarbij voor een integrale aanpak, waarbij we inzetten op het zoveel mogelijk combineren van opgaven op het gebied van klimaatadaptatie en het realiseren van (andere) maatschappelijke baten. We zorgen dat we ons eigen huiswerk op orde hebben. We kijken wáár ingrepen het meest nodig zijn (knelpunten) en hoe we kunnen werken aan robuuste groen-blauwe netwerken die allerlei voordelen met zich meebrengen voor de leefbaarheid en gezondheid van onze inwoners. We kunnen het echter niet alleen. Samen met onze partners voeren we dit programma de komende jaren uit. Daarbij stimuleren en betrekken we ook inwoners en bedrijven om mee te werken aan een klimaatadaptief Oss.

Energietransitie

Voor het aardgasvrij maken, werken we met een wijkaanpak. Samen met bewoners doorlopen we een intensief traject om tot een warmte alternatief te komen. Deze aanpak blijkt succesvol: er is vertrouwen en draagvlak.

In 2025 willen we deze aanpak uitbreiden naar andere buurten. Onze huidige bezetting is daar niet op uitgerust, het zal nog tot in de jaren '30 duren voordat in alle wijken en dorpen een participatieproces is geweest. Inwoners vragen regelmatig om duidelijkheid voor hun eigen wijk, zodat zij hun eigen investeringen op kunnen afstemmen. Dit biedt een uitdaging binnen de beschikbare capaciteit.

De gemeenten hebben in het klimaatakkoord een regisseursrol gekregen in de warmtetransitie. Om te bepalen hoe we die gaan invullen, zullen er meerdere sessies nodig zijn met de gemeenteraad. Allereerst richtingbepalend hoe we die rol willen invullen. Te denken valt aan een gesprek of we volgend, leidend of ondernemend willen acteren. En vervolgens zullen we verder de diepte ingaan met de gemeenteraad wat dat betekent qua verantwoordelijkheden, financiën, risico's, samenwerkingen met partners, etc. Onderdeel van dit proces zullen ook een of meerdere onderzoeken zijn ter ondersteuning van deze gesprekken. Uiteraard zijn de aankomende (concept) Wet Collectieve Warmte en Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (WGIW) onderdeel van dit traject.

Het ontbreken van een soortenmanagementplan (SMP) remt de ontwikkeling van de energiebesparingsopgave. Hierdoor kunnen onze inwoners geen gebouwgebonden maatregelen treffen voor na-isolatie, zoals spouwmuurisolatie. In 2025 moeten we daarom werken aan een SMP. Het SMP is een uitvloeisel van de omgevingswet en verplicht de bescherming van bedreigde plant- en diersoorten. Pas wanneer een ontheffing verleend is, kunnen isolatiemaatregelen weer uitgevoerd worden. We onderzoeken de mogelijkheid om bestaande subsidies te combineren om een deel van de kosten te kunnen dragen. Ook volgen we de landelijke ontwikkelingen in hoeverre BZK hier een handreiking in doet. In alle gevallen lijkt een eigen bijdrage onontkoombaar. We zullen dit verder uitwerken voor de programmabegroting 2025.

Netcongestie is geen onderdeel van de taken die behoren tot de uitwerking van het Klimaatakkoord, we ontvangen hier geen middelen voor. Het is wel een onderwerp waar we in de gemeente mee te maken hebben en wat inzet van ons vraagt. We hebben een aantal werkzaamheden hierop: medewerking verlenen aan de planning en procedure voor de uitbreidingen van het elektriciteitsnet. Het gaat dan om het programmeren van de uitbreidingen van de stations en het vervangen van de kabels. Dit vraagt om een intensief samenwerkingstraject met de lokale netbeheerder. Daarnaast speelt ook het traject van de verbinding van het lokale net, met het hoogspanningsnet. Dat moet ervoor zorgen dat er vanaf omstreeks 2030 weer capaciteit is op het elektriciteitsnet in Oss. Daarvoor zal er een extra hoogspanningsstation in Oss moeten komen. Uiteraard zijn dat zorgvuldige procedures, met een lange doorlooptijd. Ook dat vraagt van ons inzet om daarin te

begeleiden. Ondertussen zijn er wel mogelijkheden. Als de gemeente Oss bedrijven(terreinen) daarin wil faciliteren, dan is ook daarvoor extra capaciteit nodig. We bekijken hierbij ook in hoeverre we kunnen prioriteren binnen bestaande middelen.

Energiesysteem en energieplanologie

Het in 2024 vastgestelde Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) heeft een verdere doorwerking op provinciaal en lokaal niveau. De uitwerking daarvan volgt. Wat we daarvan al zien is dat, naast water- en bodemsturend, energie een randvoorwaarde is voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dat is duidelijk geworden vanwege problemen, zoals netcongestie. Dat betekent dat we bij die ruimtelijke ontwikkelingen energie prominent aan de voorkant moeten bespreken. Naast de beschikbaarheid van energie, moeten we ook nadenken over de ruimtelijke impact en de balans van het lokale energiesysteem. Het is noodzakelijk om hierop te acteren, om de remmende factor van beschikbaarheid en ruimteclaim van energie zoveel mogelijk te beperken. Dat kan door naar lokale oplossingen te kijken. Dit betekent een uitbreiding van onze takenpakket.

Openbare ruimte

Het gebruik van de openbare ruimte wordt intensiever en steeds diverser. Dit heeft invloed op het beheer van de openbare ruimte en daarmee de kosten die gepaard gaan hier mee.

Openbaar groen

We constateren dat het onderhoud van de openbare ruimte (bestekken) een forse prijsstijging laat zien. Dit vraagt ons te heroverwegen welk onderhoudsniveau op welke locatie houdbaar is in combinatie met beschikbare middelen. We werken richting de begroting enkele scenario's uit.

Deze ontwikkeling kan ook als mogelijkheid worden aangegrepen om over te stappen op nieuwe, extensievere vormen van beheer die beter aansluiten bij hedendaagse opvattingen over duurzaamheid.

Herijking speelruimtebeleid 2017

In 2025 gaan we het huidige speelruimtebeleid herijken. Gericht op deze behoefte stellen we de beleidsnota 'Spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte' en bijbehorend uitvoeringsprogramma op. Daarnaast pakken we speeltuinen aan vanuit de motie 'Herijking speeltuinbeleid'. Welk investeringsbudget nodig is voor de vervanging van speeltoestellen en het hervormen van speeltuinen is nog niet bekend. Uitgangspunt hierbij is dat we dit betalen binnen bestaande budgetten. Voor regulier onderhoud is reeds onderhoudsbudget gereserveerd in de begroting.

Herijking KOR

De Osse Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (KOR) beschrijft de beeldkwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte. In het najaar van 2023 is de nieuwe KOR 2023 door CROW (kenniscentrum voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer) geïntroduceerd. De criteria in de huidige Osse KOR zijn echter nog steeds gebaseerd op CROW-KOR 2013. In 2024 brengen we in kaart wat de wijzigingen zijn en de mogelijke impact op de kwaliteitsscores. Dit dient als basis voor een bredere evaluatie van de KOR en een herziening in 2025.

Afval

We hebben de afgelopen jaren flinke stappen gezet om de hoeveelheid afval te verminderen en om het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval te verbeteren. Verdere daling is hooguit mondjesmaat haalbaar, terwijl de kosten van afvalverwerking blijven stijgen. Dit leidt tot tekorten en een stijging van de afvalstoffenheffing.

Daarom werken toe naar een nieuwe koers en aanpak. Hierbij willen we een volgende grote stap zetten richting de circulaire economie. In lijn met de Europese doelstellingen zullen we nog meer gaan focussen op recycleren. Het nieuwe doel: in 2030 recycleren we minimaal 60% van het huishoudelijk afval. We laten de oude doelstelling van maximaal 100 afval kilo niet los, maar het accent verschuift naar het percentage gerecycled materiaal.

We hebben recent een nieuwe overeenkomst afgesloten, waarin afspraken zijn gemaakt over het verwerken van groenafval. We nemen deel aan proeven voor kleine, lokale kringlopen waarbij we inzetten op duurzaam hergebruik van het vrijgekomen groenafval. Denk daarbij aan gekapte bomen als speelaanleiding of bladeren die blijven liggen als bodemverbeteraar.

Nascheidingsinitiatief

Daarnaast werken we samen met een aantal Brabantse gemeenten en de provincie aan mogelijkheden van nascheiding als aanvulling op bronscheiding. We willen meer grondstoffen halen uit het restafval van met name sterk verstedelijkt gebied (hoogbouw). Het motto daarbij is 'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet'. Door hergebruik beperken we de CO2-uitstoot en de kosten en houden we de dienstverlening aan de inwoners op peil. Eind 2024/begin 2025 besluiten we of we deelnemen aan het nascheidingsinitiatief via Midwaste.

Veilige en gezonde leefomgeving

Bodem-, water- en luchtkwaliteit

Bewaking en borging van de kwaliteit van bodem, water en lucht is een belangrijke basisvoorwaarde voor een veilige en gezonde leefomgeving. Door de invoering van de Omgevingswet vraagt het opstellen van het Omgevingsplan aandacht en inspanning op verschillende thema's, zoals lucht, geur, geluid, omgevingsveiligheid, bodem en water. In 2020 heeft de gemeente het Schone Lucht Akkoord getekend, in 2024 is het uitvoeringsplan 'Schone Lucht Akkoord' geactualiseerd. Een onderdeel van de invulling van het Schone Lucht Akkoord is het landelijke programma Schoon en Emissieloos Bouwen. Werk-, voer- en vaartuigen in de bouw stoten stikstof-, CO2- en fijnstofemissies uit die schadelijk zijn. Een reductie van deze emissies zorgt voor een verbetering op het gebied van de natuur, klimaat en gezondheid. Door het toepassen van emissie-eisen bij werkzaamheden in de openbare ruimte werken we aan verdere verduurzaming van de openbare ruimte. Om activiteiten van het Schone Lucht Akkoord uit te voeren, en tevens in aanmerking te komen voor co-financiering door het rijk, is budget nodig. Tot dusver is telkens incidenteel vanuit afdelingen/programma's een financiële bijdrage geleverd, we bekijken of we dit structureel kunnen financieren uit bestaande budgetten.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Prioriteiten	Bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
Capaciteit energietransitie		PM	PM	PM	PM
Totaal programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	0	0	0	0	0

Capaciteit energietransitie

Voor de uitvoering van de energietransitie is extra capaciteit van belang. Daarmee is het nog onzeker of we de ambities gaan realiseren. De hoogste prioriteit hierbij heeft het werken aan het reduceren van de grootste knelpunten vanuit netschaarste.

Richting de programmabegroting 2025-2028 werken we uit waar we minimaal wettelijk aan moeten voldoen en waar de focus op moeten leggen. We bekijken daarbij ook in hoeverre we kunnen prioriteren binnen bestaande middelen.

Ook voor het opstellen en onderhouden van het soortenmanagementplan brengen we richting de programmabegroting in beeld wat (financieel) noodzakelijk is.

Programma 5. Economie

1. Wat willen we bereiken?

Onze brede welvaart is opgebouwd door eigenzinnige start-ups, trotse familiebedrijven, toonaangevende multinationals en een gevarieerd midden- en kleinbedrijf. Ze werken in ketens waar zij de meeste waarde kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld doordat zij nieuwe producten en diensten ontwikkelen en ontwerpen, die vaak dicht bij de eindgebruiker staan. Onze arbeidsproductiviteit is hierdoor groot en is een belangrijke stuwende kracht voor economische groei en welvaart. Een gezond ondernemersklimaat en voldoende arbeidspotentieel zijn essentieel om de toekomst van een welvarend en leefbaar Oss te waarborgen. Samen met het bedrijfsleven, het onderwijs, andere overheden en regionale en landelijke organisaties bouwen we aan een duurzame, vitale (lokale en regionale) economie die klaar is voor de toekomst. Daarbij zetten we in op een goede afstemming tussen onderwijs en bedrijfsleven en een goed kwantitatief en kwalitatief aanbod van arbeid.

Wij vinden het belangrijk dat gevestigde en nieuwe bedrijven zich duurzaam in Oss kunnen blijven ontwikkelen. Daar richten we ons accountmanagement op. We zijn vertegenwoordigd in lokale, regionale en landelijke netwerken. Zo bouwen we aan een sterke economische profilering van Oss als moderne maakstad en vergroten we onze bestuurlijke slagkracht. Bovendien bevindt zich in Oss één van de grootste en meest succesvolle Life Sciences clusters van Nederland. Om de noodzakelijke concurrentiekracht en kennisinfrastructuur naar de toekomst toe te kunnen blijven waarborgen, werken we met stakeholders aan de verdere ontwikkeling van dit cluster in de regio Arnhem-Nijmegen en de provincie Noord-Brabant. Dit kan tevens bijdragen aan het aantrekken van talent en het doorontwikkelen van de lokale arbeidsmarkt gericht op een duurzame toekomst.

Van belang voor de economische toekomst is ook voldoende ruimte voor bedrijven, zoals de herontwikkelingsopgave op bestaande terreinen. Maar denk ook aan mobiliteit en de Spoorzone ontwikkelingen. Zo zorgen we dat Oss ook in de toekomst een moderne maakstad is en blijft. En dat mag gezien worden. We dragen deze ontwikkeling actief uit in onze gesprekken op verschillende niveaus, netwerken, bijeenkomsten, evenementen, maar ook op social media. In 2025 actualiseren we, samen met onze ondernemers, onze strategienota Economie.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Ruimte voor bedrijven

Om zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin ontwikkelkansen voor bedrijven mogelijk te blijven maken, is fysieke ruimte nodig. De bedrijventerreinen spelen hierin een belangrijke rol. Zonder uitbreidingsmogelijkheden zullen succesvolle Osse bedrijven naar alternatieven moeten zoeken, eventueel buiten Oss en ook de regio. Dit heeft gevolgen voor de lokale arbeidsmarkt en indirect of direct voor voorzieningen, leefbaarheid etc. In 2025 zal er een nieuw regionaal meerjarig bedrijventerreinprogramma liggen voor Noordoost Brabant en een ruimtelijk economische visie voor Oss. Hierin nemen we ook actuele ontwikkelingen, zoals netcongestie en verduurzaming mee. De ontwikkeling van Heesch West moet ruimte bieden aan middelgrote en grote ruimtevragers (vanaf 5.000 m²) met name uit de regio Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss, onder meer voor de logistiek, bouw en maakindustrie. Een SEC (Strategisch Energie Concept) op het terrein biedt mogelijk een oplossing voor de situatie dat het terrein voorlopig nog geen energienet aansluiting heeft.

We verkennen intensiveringsmogelijkheden op bestaande locaties en starten met een pilot Danenhoef. Eén van de instrumenten om meer op bestaande bedrijfslocaties mogelijk te maken, is het omgevingsplan. Het intensiveren van het ruimtegebruik is ook nodig voor verduurzaming. Dit pakken we integraal op en in samenwerking met de gevestigde bedrijven, zoals met het provinciale project Grote Oogst voor het terrein Moleneind en verankeren we ook binnen de regio. Daarnaast zetten we in op de (door)ontwikkeling van campus Pivot Park aan de zuidzijde van het station Oss als onderdeel van de spoorzone en het masterplan Spoorzone Oss. Vanzelfsprekend moet ook buiten de bestaande bedrijventerreinen ruimte zijn om te ondernemen. Daarbij kijken we vooral naar mogelijkheden vanuit de gedachte: het juiste bedrijf op de juiste plaats. Ook de stedelijke omgeving biedt volop ruimte om te werken.

Haven

De haven in Oss geldt als de grootste binnenhaven van Brabant en is een tri-modaal logistiek knooppunt van hoofdwegennet, goederenspoor en groot binnenwater. Oss heeft daarmee een interessante positie in de logistieke markt en dat biedt veel kansen. De potentie van de haven benutten we op dit moment niet ten volle. Slechts een beperkt aantal bedrijven dat gevestigd is in de haven, is daadwerkelijk havengebonden. Mede daardoor blijven de inkomsten van het Havenbedrijf achter. Een visie op de haven moet meer helderheid geven over de toekomst van de haven, de aangelegen percelen en het streven om vrijkomende gronden in en nabij de haven met watergebonden bedrijven in te vullen.

Van werken naar wonen

We krijgen te maken met de transformatie van werken naar wonen. Met de transformatie van Euterpepark naar grotendeels wonen, gaat de aandacht uit naar de in te passen werkfunctie in het gebied. In BrabantStad-verband nemen we deel aan de PROVADA, Nederlands grootste vastgoedbeurs in de RAI Amsterdam.

Het aantrekken en behouden van talent

In de economie van de toekomst, maken mensen het verschil. We benutten ons arbeidspotentieel zo goed mogelijk, want door de ontgroening en vergrijzing is de arbeidsmarkt krap. Technologische innovaties als digitalisering, smart industry, robotisering en AI bieden zowel kansen als uitdagingen voor onze (maak)bedrijven en beïnvloeden in een steeds hoger tempo onze arbeidsmarkt. We zetten in op het behouden en aantrekken van talent voor onze bedrijven, maar ook op talent dat wil ondernemen. Hierbij richten wij ons op alle niveaus: hogescholen, universiteiten en in het bijzonder ons eigen mbo. We streven naar een arbeidsmarkt van morgen die wendbaar is, met voldoende perspectief op werk met verschillende niveaus, carrièremogelijkheden en aandacht voor een leven lang leren. Samen met werkgevers geven wij invulling aan de Lerende Stad Oss (Unesco Learning Cities). Hierin werken wij nauw samen met programma 2. Werk, inkomen en onderwijs.

Oss Pharma cluster

Biotechnologie is één van de gebieden waarin het Osse Pharma cluster sterk is, en al 25 jaar ervaring in heeft opgebouwd. Ook in het ontwikkelperspectief voor de spoorzone is het cluster rondom Pivot Park en naastgelegen pharma-industrie de belangrijkste pijler. We zetten in op samenwerking tussen belanghebbenden binnen het life sciences cluster, Pivot Park, de overheidspartners en de omgeving. We werken samen aan een ruimtelijk economische ontwikkelstrategie. Gevolgd door een ontwerpproces voor de omgeving waarmee we het pharma cluster faciliteren en de verbinding maken met de stad. Hiermee versterken we de positie van de stad en vergroten ons verbindende vermogen als tegenhanger van Nijmegen en Eindhoven. Ook de herontwikkelingsmogelijkheden voor de locatie Moleneind en de uitkomsten van het project Grote Oogst nemen we hierin mee.

Tot 2040 verwacht Pivot Park te groeien van 1.000 naar 4.000 arbeidsplaatsen. Dit zou het cluster in belangrijke mate versterken. Er is daarom inzet nodig om deze groei te kunnen faciliteren en het Pivot Park en haar omgeving te verbinden en om te vormen tot een aantrekkelijk stedelijk werkmilieu (campus), dat aansluit op de omgeving (station, Moleneind, Molenstraat). Pivot Park doet hiervoor mogelijk een beroep op haar aandeelhouders om werkgelegenheid te behouden. Hiervoor is het van belang om te weten welke wensen de verwachte nieuwe medewerkers hebben ten aanzien van mobiliteit en wonen, zodat we daarop kunnen inspelen.

Startup Ecosystemen

Nederland heeft een koploperpositie in Europa als het gaat om aantal startups. Toch daalt het aantal startups dat doorgroeit naar scale-ups, mede doordat een goede ondersteuning ontbreekt en het lerend vermogen van het ecosysteem te laag is. Een voorziening om innovatieve starters met opschaalbare business en scale-up bedrijven te ondersteunen ontbreekt nu in onze regio, waar andere Brabantse regio's hier wel over beschikken. Het gaat daarbij om de organisatie van samenwerking met partijen en het bouwen van een structuur die deze startersdoelgroep in de regio verder helpt en doorverwijst ook in netwerken. Samen met de regio wordt een ontwerpvoorstel uitgewerkt.

Duurzame en circulaire economie

De komende jaren zetten we ons extra in om duurzaam en circulair ondernemen te stimuleren. Daarnaast zetten we in op het reduceren van grondstoffen en logistieke bewegingen voor afval op bedrijventerreinen. Grondstoffen proberen we zoveel mogelijk in de keten terug te brengen. In 2027 willen we de eerste circulaire hub in Oss neerzetten, zodat grondstoffen langer meegaan. Dit doen we samen met onze ondernemers en onderwijsinstellingen. Maar ook het parkmanagement op bestaande bedrijventerreinen kan worden opgehangen aan verduurzaming, zoals het Grote Oogst terrein Moleneind. Om het parkmanagement door te kunnen ontwikkelen, is langjarige financiering nodig. De verkenning hiervoor starten we op.

Transitie van de landbouw

Het poldergebied in de gemeente Oss nog één van de weinige plekken in Noordoost-Brabant waar intensieve kringlooplandbouw in de toekomst mogelijk is. Bij deze vorm van landbouw gaan boeren zo efficiënt en duurzaam mogelijk om met water, voedingsstoffen en bodem. In Oss zijn relatief veel jonge, enthousiaste ondernemers die graag hun agrarische bedrijfsvoering willen voortzetten. Zowel agrariërs als gemeente voelen de noodzaak dat er iets moet gebeuren. Om de samenwerking tussen de boeren vorm te geven, is begin 2024 het Agrarisch Collectief Oss (ACO) opgericht. Het ACO is een gebiedsorganisatie waarbinnen uiteindelijk meer dan honderd boeren gaan samenwerken. Zij zorgen dat de uitvoeringsagenda voor de Westelijke en Oostelijke Polder vorm krijgen, maar ook worden uitgevoerd. Het creëren van planologische voorwaarden en het voldoen aan de landelijke en provinciale opgaven op het gebied van bijvoorbeeld stikstof, CO₂-reductie, kringlooplandbouw, energieopgaven en het verbeteren van de water- en bodemkwaliteit worden hierin meegenomen.

Gerichte aanpak toerisme en recreatie

We zetten in op het ontwikkelen en verder versterken van onze vrijetijdseconomie. Dit doen we in verbinding met andere opgaven en projecten in het economisch domein. Vanuit een langetermijnperspectief betekent dit dat we inzetten op aanbod innovatie en ondernemerschap. Een effectieve vraagsturing is hierbij van belang. Na het beëindigen van de samenwerking met VVV Noordoost-Brabant vullen we de gebiedsmarketing samen met het recreatieve veld in door middel van een coöperatieve samenwerking. Hierin ontwikkelen we onvoldoende slagkracht om de gewenste versterking te realiseren, zo blijkt uit een evaluatie. We stellen voor te kiezen voor het professioneel organiseren van gebiedsmarketing met een lokale organisatievorm, zodat we lokaal, maar ook in de regionale samenwerking in de regio Noordoost-Brabant projecten kunnen uitvoeren en kansen kunnen pakken.

In 2023 vonden we een nieuwe exploitant voor de Geffense Plas. Deze nieuwe exploitant werkt aan een bruisende locatie. Eén van de kerndoelen van de Geffense Plas en omgeving is de ontwikkeling tot regionale recreatieve poort. Om dit mogelijk te maken, is het verbeteren van de verbindingen met onder andere het fietsroutenetwerk belangrijk. Tot slot werken we ook aan de planvorming voor het opwaarderen van het openbare strandbad Lithse Ham en van de recreatieve poort Hoessenbosch en omgeving (uitvoering 2026).

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Bedragen x € 1.000					
Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
Onderzoek Moleneind		100			
Visie Haven		30			
Aantrekken van talent		15	15		
Uit reserve economie		-145	-15		
Totaal programma 5. Economie	0	0	0	0	0

Onderzoek Moleneind

Er ligt een grote opgave voor de ontwikkeling van een ruimtelijk economische ontwikkelstrategie om het pharma cluster te kunnen blijven faciliteren in de toekomst. Dit is belangrijk om deze topsector in Oss te behouden. De herontwikkelingsmogelijkheden voor de locatie Moleneind en de uitkomsten van het project Grote Oogst worden hierin meegenomen. Voorgesteld wordt om in 2025 een bedrag van € 100.000 beschikbaar te stellen voor planvorming, onderzoek en ontwikkeling. De reservering is bedoeld als cofinanciering. Wij verwachten dat andere partners hier ook een bijdrage aan leveren. We betalen dit uit de reserve Economie.

Visie Haven

De manier waarop toekomstige investeringen voor de haven aan onderhoud, vervanging en verbetering worden ingevuld zou mede moeten worden bepaald in het licht van de ambitie die we als stad hebben met de haven. Daarom maken we een visie voor de toekomst van de haven. De visie moet inzicht geven in de economische potentie van de haven, scenario's schetsen voor de toekomstige ontwikkeling en een stappenplan voor de realisatie van het voorkeursscenario. Voor de ontwikkeling van de visie wordt een bijdrage gevraagd van € 30.000. We bekijken of we dit uit de reserve economie kunnen betalen. Daarnaast voorzien we een groot tekort op de exploitatie van het havenbedrijf. De beheerkosten worden in beeld gebracht met de actualisatie van het beheerplan voor de haven, indicatief worden deze kosten ingeschat op € 300.000. Dekking is hiervan nog niet voorzien.

Aantrekken van talent

We vragen een incidentele bijdrage om projecten te initiëren of te faciliteren, die bijdragen aan het behoud en aantrekken van talent en Leven Lang Ontwikkelen bij werkgevers stimuleert. We verwachten dat dit € 15.000 kost in 2025 en 2026. We bekijken of we dit uit de reserve economie kunnen betalen.

Programma 6. Stadscentrum

1. Wat willen we bereiken?

In dit programma staat de ontwikkeling van ons stadshart centraal. De dynamiek in dit gebied is groot. We moeten steeds blijven anticiperen en meebewegen met de markt en op de ontwikkelingen in de maatschappij om kansen voor ons centrum te benutten. Het gaat goed met ons Osse stadshart. De leegstand is laag, maar dit betekent niet dat het werk gedaan is. Er is blijvende inzet nodig om winkelpanden ingevuld te houden. De aantrekkingskracht van het centrum versterken we door het aanbod aan publieksvoorzieningen te verbreden en de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte verder te ontwikkelen. De voltooiing van het Walkwartier nadert en daarmee wordt de positie van het centrum als huiskamer van Oss versterkt. Het centrum blijft daarmee de centrale plek van Oss waar veel inwoners samenkomen, omdat op deze plek voor ieder iets te doen en te beleven valt. Ook de opgaven voor klimaatadaptatie, de bereikbaarheid van het centrum en mobiliteit binnen de stad hebben onze aandacht nodig. We realiseren ons dus dat de stad nog volop in ontwikkeling is (met de realisatie van het Walkwartier) en moet blijven. Dit vraagt om een integrale visie op het centrum: Koers Stadshart Oss 2025-2028. Daarmee werken we samen met de belanghebbenden in het centrum de komende jaren door aan een bruisend, groen en toekomstbestendig stadshart.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Gevarieerd en levendig stadscentrum met evenementen

We realiseren in deze bestuursperiode het Walkwartier met hierin het Warenhuis als onderdeel van onze bruisende stad. De exploitatie, het beheer en onderhoud van het warenhuis is uitgewerkt in programma 3. Daarnaast stimuleren we dat winkels, horeca en andere publieksaantrekkende activiteiten zoals evenementen, zich concentreren in de kern van het stadscentrum op de Heuvel, Walplein en Walkwartier. We leggen de ruimtelijke en functionele verbinding tussen de spoorzone en het centrum. Dit biedt mogelijk kansen voor een aantrekkelijk entree van het stadshart.

De locatieprofielen voor het centrum zijn in 2025 afgerond en verankeren we vervolgens in het omgevingsplan, zodat de kermis en andere evenementen op een veilige manier kunnen plaatsvinden. Het horeca- en terrassenbeleid is in 2025 actueel. Om grote(re) evenementen naar Oss te trekken, is het relevant dat voldoende gastvrijheidsdiensten, zoals hotels, beschikbaar zijn. Daarnaast blijft een evenementencoördinator nodig om initiatiefnemers te begeleiden bij de aanvraag en eenvoudiger de vergunning te verstrekken. Tot slot krijgt de kermis in 2025 een nieuwe opzet, waardoor de kermis in de jaren daarna weer een bovenregionale uitstraling krijgt en de kermisfeesten weer onderdeel zijn van de kermis.

Een goede bereikbaarheid voor bezoekers is van belang voor het functioneren van het stadshart. Naast een goede autobereikbaarheid heeft in de nieuwe koersnota mobiliteit de (elektrische) fiets een prominente rol gekregen. Bij uitvoering van de koersnota zal de fietsbereikbaarheid naar het centrum worden vergroot. Het veilig kunnen stallen van fietsen is van belang, zodat nog meer mensen gebruikmaken van bewaakte fietsenstallingen. De behoefte aan bewaakte fietsenstalling voor het publiek van het Warenhuis resulteert mogelijk in een hogere exploitatie.

Wonen in het centrum

De planvorming in het stadscentrum vraagt om een gebiedsgerichte aanpak om te voorkomen dat wonen in het centrum problemen geeft met parkeren, afval en het ervaren van onnodig veel hittestress. Toezicht en handhaving op overbewoning, ook in het centrum, moet ertoe leiden dat deze combinatie van functies in het centrum ook in de toekomst mogelijk blijft.

Aantrekkelijke ontmoetingsplek en een beleefbaar centrum

Afgelopen jaren is geïnvesteerd in de vergroening van het stadshart, maar ook bij nieuwe ontwikkelingen zullen we openbaar groen meenemen. Dit past niet alleen bij onze ambitie, maar ook onze inwoners en bezoekers van het centrum geven aan dat zij behoefte hebben aan een aantrekkelijke ontmoetingsplek en een leefbaar centrum met veel openbaar groen en plekken waar men verkoeling kan vinden. De ruimte is schaars en dus staat vergroening soms op gespannen voet met ruimte voor parkeren, terrassen, markten en evenementen.

Er wordt door het CMO herhaaldelijk aandacht gevraagd voor extra inzet op toezicht en handhaving in het centrum. Onveilige of overlast gevende situaties doen afbreuk aan de positieve beleving van het stadscentrum. Daarom blijven we aandacht houden voor toezicht en handhaving. Ook in programma 8 is de aanpak van onveilige of overlastgevendende situaties een speerpunt binnen de bestaande formatie. Om overlast zoveel mogelijk te voorkomen blijven we inzetten op preventie door communicatie via diverse kanalen.

We streven in het centrumgebied naar een goed kwaliteitsbeeld van de openbare ruimte. Daarvoor verrichten we schoonmaakwerkzaamheden, zodat we aan dit kwaliteitsbeeld blijven voldoen. Om het centrum óók in het weekend afvalvrij te houden, vraagt dit een aanpassing van het afvalbeleid of meer inzet op afvalinzameling. Daarnaast behouden we het kwaliteitsbeeld door stimulering van herbouw panden, reclamebeleid, aankleding terrassen, verlichting etc.

In de afgelopen jaren is meer overlast van (zwerf)afval ontstaan en zijn er meer klachten binnengekomen over de afvalinzameling. Illegale bijzettingen bij ondergrondse afvalinzameling en overvolle afvalbakken in het weekend zijn hier debet aan. Het is nog te vroeg om te beoordelen of de extra capaciteit van toezicht op (zwerf)afval succesvol is.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Bedragen x € 1.000					
Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
Extra inzet afval centrum			75	75	75
- Onderzoek kosten t.l.v. afvalstoffenheffing			-75	-75	-75
Totaal programma 6. Stadscentrum	0	0	0	0	0

Extra inzet afval centrum

Om ook in het weekend aan het KOR (Kwaliteitsbeeld Openbare Ruimte) te voldoen is een structureel bedrag van jaarlijks € 75.000 noodzakelijk. Het voldoen aan het kwaliteitsbeeld draagt bij aan de uitstraling en imago van het centrum. We willen het kwaliteitsbeeld realiseren door een extra afvalinzameling in het centrum uit te voeren.

Opdracht richting de programmabegroting 2025-2028

We stellen voor om nadrukkelijk te onderzoeken of dit ten laste van de afvalstoffenheffing kan worden gebracht.

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

1. Wat willen we bereiken?

Oss heeft alles in huis om een de schaa sprong te maken naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Dit bereiken we onder andere door nog meer stad te zijn. Oss profiteert van de aantrekkingskracht van de diversiteit in keuze voor wonen in een stadse of dorpse omgeving, met veel erfgoed, aansprekende voorzieningen, een goede ontsluiting én OV bereikbaarheid, een gevarieerde economische bedrijvigheid en een prachtig buitengebied. Door stedelijke milieus toe te voegen maken we het aanbod en de keuze voor wonen en werken in Oss nog diverser en aantrekkelijker. Dit komt voornamelijk tot uitdrukking in de binnenstedelijke transformatie in de brede spoorzone van Schadewijk tot Amsteleind. Hier vindt ook de omslag naar duurzame mobiliteit plaats, met een herwaardering van onze verkeersstructuur, zodat alle voorzieningen goed bereikbaar blijven. Daarnaast hebben we aandacht voor de opgave om het bestaand stedelijk gebied gezonder en meer klimaatrobust te maken.

In dit programma komen de verstedelijking van Oss met de Spoorzone Oss, onze woon- en mobiliteitsopgaven, de activiteiten in het kader van de Omgevingswet én onze lobby en samenwerkingsagenda aan de orde.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Verstedelijking

Het bouwen aan de stad is nooit af. Er komen steeds nieuwe uitdagingen bij. Met de inzet op verstedelijking van de spoorzone en uitwerking van de spooragenda werken we consistent verder aan het creëren van aantrekkelijke stedelijke woon-, werk- en leefmilieu's, onderling verbonden en in de nabijheid van spoor en stations in Oss. Het ontwikkelperspectief voor de spoorzone, dat wordt vastgesteld in 2024, met daarin verbindende strategieën voor integrale ontwikkeling, biedt houvast om de stedelijke ontwikkeling vorm te geven. Het voortzetten van inhoudelijke onderzoeken, uitwerken van kaders voor gebiedsontwikkeling en voorbereiden van investeringen in de aanpak van spoorkruisingen en stations kost veel tijd, geld en inzet. Deze zaken zijn echter wel nodig om stappen te maken in stedelijke ontwikkeling. De samenwerking met andere partijen zoals ProRail, NS, Provincies, grote steden en diverse ministeries wordt daarvoor actief opgezocht. Speerpunten waaraan gedacht wordt voor 2025 zijn:

- Voortzetten van inhoudelijke onderzoeken, aanpak en organisatie van de onderdelen uit de spooragenda ten behoeve van de voorbereiding op een financiële afspraak in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Mobiliteit (BO Mirt) eind 2025.
- Uitwerken van kaders voor gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone (waar onder invulling plinten, bouwhoogte, parkeeroplossingen, voorzieningen mobiliteit, groenstructuur en behoud en herintroductie van (industriële) erfgoed en monumenten in de spoorzone).
- Oppakken van ruimtelijk-economische doorontwikkeling en uitbreiding van de farmacampus in samenwerking en met budget vanuit programma economie.
- Verder werken aan bestaande projecten in de spoorzone; Amsteleind, Euterpepark, Raadhuislaan Noord & Zuid, Fraterspark, Walkwartier, Sinopel, Spoorlaan en Moleneind. Inzetten van supervisie om strategieën zoveel mogelijk mee te nemen en om te zetten in integrale gebiedsontwikkeling.
- Ten aanzien van de integrale gebiedsontwikkeling/stedelijke transformatie de samenwerking opzoeken met de provincie en het Rijk.
- Mogelijkheden onderzoeken voor Permanente communicatie en participatie over ontwikkelingen in de spoorzone m.b.v. participatieplatform en week van de stad.
- Aansluiting houden met beleid en uitvoering op het gebied van verstedelijking met het rijk, in de regio RNOB, Regio Arnhem-Nijmegen, de provincie Noord-Brabant, Novex stedelijk Brabant, B7 en G40.

Wonen en erfgoed

De afgelopen twee jaren is er een inhaalslag gemaakt op het gebied van volkshuisvestingsbeleid voor de gemeente Oss. De komende jaren wordt er volop uitvoering gegeven aan het woningbouwprogramma waarin aandacht is voor alle doelgroepen.

De belangrijkste speerpunten in 2025 op het gebied van wonen en erfgoed zijn:

- Realiseren van een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma in bestaande wijken en kernen met aandacht voor de woonomgeving.

- Een woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.
- Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen. Ook aandacht voor de inwoners met een middeninkomen en jongeren die in de koop- en huursector buiten de boot dreigen te vallen.
- Versterking van de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht.
- Extra aandacht geven aan erfgoed en archeologie naar aanleiding van themajaar #Osseschouders en zoektocht naar continuering ruimte voor de fieldschool samen met de universiteit Leiden.

Mobiliteit

Het afgelopen jaar en de komende jaren wordt er een inhaalslag gemaakt op het gebied van mobiliteitsbeleid. We investeren in een toekomstbestendig mobiliteitssysteem waarbij meer ruimte komt voor actieve mobiliteit en geconcentreerde voorzieningen voor parkeren van zowel fietsen als auto's. De aanpak van het knooppunt Paalgraven is een bovenlokaal project wat veel aandacht, inzet en samenwerking met andere partijen zal vragen. De belangrijkste speerpunten in 2025 op het gebied van mobiliteit zijn:

- Na het vaststellen van het uitvoeringsprogramma mobiliteit starten in 2025 werkzaamheden op voor geven van uitvoering aan beleid.
- Na het vaststellen van het parkeerbeleid starten in 2025 werkzaamheden op voor geven van uitvoering aan beleid.
- Opstellen van beleid voor het stimuleren actieve mobiliteit (wandelen en fietsen).
- Uitvoering geven aan de samenwerking met de regio, provincie, BrabantStad en netwerk A50.
- In samenwerking met partners uitwerken van de oplossingsrichting voor de knelpunten op het knooppunt Paalgraven (onderdeel aanpak A50).
- Na besluit over het gewenste scenario, in ontwerp en uitvoering nemen van een aanpassing van de spoorwegkruising voor langzaam verkeer (interwijkverbinding) ter hoogte van station Ravenstein, ten behoeve van de woningbouwontwikkeling ten noorden van het spoor.
- Uitwerken van een financiële oplossing voor de ondersteuning van de exploitatie van Wijkbus en Maasveren. Voor Maasveren gaat het om een reeds vastgestelde periode van 8 jaar.

Ruimtelijke ontwikkeling

De start van de nieuwe Omgevingswet is goed verlopen. Alle bestemmingsplannen zijn van rechtswege overgegaan naar het tijdelijk omgevingsplan. De nieuwe Omgevingswet vroeg ons om nieuwe en andere processen in te regelen om de samenloop tussen de verschillende initiatieven en beleid, die moeten landen in het Omgevingsplan, zo goed mogelijk te laten verlopen. Bij het inrichten van deze nieuwe en andere processen hebben we taken en verantwoordelijkheden veranderd en toegevoegd. Dit vraagt ook andere competenties van ons personeel. Al doende gaan we de komende jaren verder ontdekken wat er nodig is om goed met de Omgevingswet te kunnen werken. In 2024 hebben we onze omgevingsvisie opgesteld. Het betreft een strategische lange termijn visie voor het hele gemeentelijk grondgebied. Op diverse niveaus werken we samen om uitvoering te geven aan de realisatie van de ruimtelijke agenda van Oss en om te zorgen dat de ruimtelijke agenda landt in de programma's en visies van hogere overheden. Denk daarbij aan RNOB, NOVEX Stedelijk Brabant, de B7, de provincie en het Rijk. De belangrijkste speerpunten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in 2025 zijn:

- Aan de hand van het 'Transitieplan Omgevingsplan' bouwen we in de periode 2024-2032 themagewijs en gebiedsgericht verder aan ons nieuwe omgevingsplan. Dit doen we onder leiding van een regievoerder.
- Nadere uitwerking van de omgevingsvisie landt in verschillende thematische of gebiedsgerichte uitwerkingen en programma's.
- We participeren actief in processen rondom de nationale omgevingsvisie, de provinciale omgevingsvisie, de verstedelijkingsstrategie, het Brabants Programma Landelijk gebied, het provinciale ruimtelijk voorstel en alle andere nationale en provinciale ruimtelijke programma's om de Osse belangen te borgen en onze agenda in te brengen.
- Onder de omgevingswet gaan we door met de intaketafel voor het behandelen van ruimtelijke initiatieven waarbij we daarna in een vroeg stadium ook onze partners zoals provincie en waterschap betrekken (omgevingstafel).

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Bedragen x € 1.000					
Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
Integrale gebiedsvisie en ontwikkelstrategie					
Spoorzone		100	100	100	
Uit reserve binnenstedelijke transformatie		-100	-100	-100	
Slimme mobiliteit//BrabantStad		121	121	121	121
Uit bestaande budgetten/reserves		-121	-121	-121	-121
Maasveren		300			
uit reserve mobiliteit		-300			
Wijkbus		31	31	31	31
Totaal programma 7. Verstedelijking, wonen & mobiliteit	0	31	31	31	31

Integrale gebiedsvisie en ontwikkelstrategie spoorzone

Het is belangrijk om serieus en concreet werk te maken van de strategieën voor de verstedelijking van de spoorzone. Het betreft een groot gebied (van Schadewijk tot Amsteleind) waar al veel woningen, werklocaties en voorzieningen zijn, maar waar er nog vele bij komen tot 2040. Voor de onderzoeken met betrekking tot de aanpassingen aan spoorweg en stations is al budget beschikbaar gesteld voor de komende 3 jaren. Voor onderzoeken naar kaders en strategieën voor gebiedsontwikkeling, entree van de stad, industrieel erfgoed en permanente communicatie en participatie in een platform en een week van de stad nog niet. We werken aan een overeenkomst met de provincie Noord-Brabant waarin de integrale gebiedsontwikkeling en stedelijke transformatie vorm en inhoud krijgen. Het is nog niet duidelijk welk budget noodzakelijk is. Om een integrale gebiedsvisie en ontwikkelstrategie op te stellen die ook een voorbereiding is op een bijdrage in de uitvoering is in elk geval cofinanciering vanuit de gemeente noodzakelijk. We werken dit richting de begroting verder uit. We denken aan een bedrag van ongeveer € 100.000 per jaar voor 2025, 2026 en 2027.

Slimme mobiliteit/BrabantStad

Voor de samenwerking binnen Brabantstad op het gebied van slimme mobiliteit is vanaf 2025 structureel € 121.000 nodig. Hiervoor is recent, met de B7 partners, een overeenkomst gesloten voor de komende vijf jaar. Het bedrag voor 2024 is beschikbaar gesteld vanuit het budget voor de onderzoeken t.b.v. aanpassingen aan spoor en stations. We bekijken in hoeverre we dit kunnen betalen uit bestaande budgetten en reserves.

Maasveren

We vinden het belangrijk om financiële steun te verlenen aan Stichting de Maasveren om het veerverkeer over de Maas te behouden. We stellen voor om de Stichting de komende acht jaar te ondersteunen met een jaarlijkse tegemoetkoming van maximaal € 37.500. Dit bedrag is gebaseerd op 50% van het werkelijke exploitatietekort van de Stichting. Het doel van deze steun is om ervoor te zorgen dat het veerverkeer over de Maas als onderdeel van het lokale en regionale netwerk behouden blijft. We betalen het totale bedrag van € 300.000 uit de reserve mobiliteit.

Wijkbus

We stellen voor om jaarlijks € 31.000 beschikbaar te stellen voor de wijkbus.

Programma 8. Veilige omgeving

1. Wat willen we bereiken?

Ons doel is om een aantrekkelijke omgeving te zijn waar inwoners zich veilig voelen en waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Schoon, heel en veilig staat hierbij voorop. De algemene doelen voor de periode 2023-2026 zijn:

- Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.
- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.
- Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige woon- en leefomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid (ondermijning). Deze velden hebben elk weer hun eigen thema's en projecten. Zo werken we aan een stabiele interne crisisorganisatie (opleiden en trainen), draaien wij een 24/7 crisispiket (incidentmanagement), zorgen we voor veilige voetbalwedstrijden en evenementen en adviseren we bij complexe zorg- en veiligheids casuïstiek. We werken aan de aanpak woonoverlast, we sluiten drugs- en overlastgevend panden en we monitoren jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Tot slot houden we ons bezig met de aanpak op ondermijnende criminaliteit en het verder ontwikkelen van de weerbare overheid.

De afgelopen jaren zijn er steeds meer nieuwe veiligheidstaken bijgekomen, zoals de aanpak mensenhandel, controles op illegale prostitutie, digitale veiligheid en preventie en aanpak weerbare jeugd. Ook vergen bestaande thema's meer tijd, zoals toename complexe zorg- en veiligheids casuïstiek, veiligheid tijdens betaald voetbalwedstrijden en zien we steeds meer druk op en overlast in de openbare ruimte. Deze ontwikkelingen vragen om een wendbare gemeente die snel kan inspelen op nieuwe kansen en bedreigingen, maar die ook nadrukkelijk kan prioriteren.

Uit bovenstaande komt naar voren dat de ontwikkelingen op gebied van veiligheid niet stilstaan. Een deel van de werkzaamheden binnen het veiligheidsdomein zijn 'going concern', of behoeven in de komende periode geen bijzondere aandacht. Op onderstaande thema's verwachten wij meer inzet te moeten plegen, vanuit de vastgestelde beleidskaders, dan wel omdat externe ontwikkelingen ons hiertoe aanzetten.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Jeugd en Veiligheid - Jonge aanwas

Op het gebied van jeugd en veiligheid is een trend zichtbaar rondom de aanpak van jonge aanwas: jeugdigen waarbij risicosignalen aanwezig zijn, zoals een kwetsbare gezinssituatie of armoede, en die daardoor weinig perspectief hebben en als gevolg daarvan een verhoogde kans hebben om in aanraking te komen met criminaliteit. Zowel landelijk als regionaal is er veel aandacht voor deze problematiek.

In de gemeente Oss willen we daarom de komende periode inzetten op het inzichtelijk maken van deze problematiek. Dit doen we onder andere via het onderzoek 'Preventie Jonge Aanwas' dat momenteel door het RIEC wordt uitgevoerd, het verstevigen van de samenwerking tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein op dit onderwerp, alsmede het intensiveren van onze beleidsaanpak en de samenwerking met partners zoals politie, Openbare Ministerie (OM) en het Zorg- en Veiligheidshuis. Het doel is om te komen tot een gedegen aanpak met preventieve en repressieve elementen. Deze is gericht op het bieden van perspectief voor jongeren met risicofactoren en het ontwikkelen van een aanpak wanneer deze jongeren criminele feiten plegen. Bij dit speerpunt leggen we de verbinding met programma 1. Welzijn en Zorg.

Integriteit en Veiligheid - datagedreven werken

De aanpak van ondermijnende criminaliteit blijft ook de komende jaren zowel lokaal, regionaal als landelijk een prioriteit. We kunnen dit alleen aanpakken door daadkrachtig en integraal op te treden. Dat doen we samen met de politie, het OM, de belastingdienst, Taskforce-RIEC en andere overheidspartners.

Samen met het programma Datagericht werken en het RIEC brengen we in beeld wat er nodig is om te komen tot het verstevigen van de informatiepositie. We gaan verder met het oprichten van een Gemeentelijk Informatie Knooppunt (GIK). Daar zijn we in 2024 mee gestart. We doen dat middels een project. Vanuit het Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC) hebben we € 60.000 ontvangen voor de kosten van het project in 2024. Uitkomst van het project is een GIK, oftewel een softwarepakket dat we gebruiken om beter informatie gestuurd en AVG-proof te kunnen werken om zo onze wettelijke taken efficiënter en sneller te kunnen uitvoeren.

Bij het verhogen van de informatiepositie in het kader van de weerbaarheid hoort ook het op de juiste manier samenbrengen van de beschikbare informatie en het analyseren daarvan. In de aanpak van ondermijning is bij alle partners menskracht beschikbaar om dit te doen. Ook aan de gemeenten wordt gevraagd hier stappen in te zetten. Een data-analist in het kader van een veilige leefomgeving in het algemeen en de aanpak van ondermijning in het bijzonder is daarin noodzakelijk. In de aanpak van thema's zoals vastgoed, bedrijventerreinen, buitengebied, recreatieparken draagt een data-analist ook bij aan een meer efficiënte manier van werken bij het analyseren en interpreteren van informatiebeelden. De combinatie van een data-analist met het nog te ontwikkelen Gemeentelijk Informatieknooppunt kan zorgen voor een betere informatie positie waardoor efficiënter en effectiever (samen)gewerkt kan worden bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Veilige woon- en leefomgeving

Onze openbare ruimte wordt steeds multifunctioneler gebruikt. De samenleving groeit, wordt individualistischer en de verstedelijking neemt toe. De openbare ruimte die overblijft zullen we met elkaar moeten delen: voor mobiliteit, om te sporten, evenementen te houden, om te recreëren, voor kinderen om kunnen spelen, voor wonen, etc. De toenemende druk op de openbare ruimte leidt in sommige gevallen ook tot meer overlast en druk op de veiligheid en openbare orde. Dit gebeurt bijvoorbeeld als gevolg van botsende belangen of groeperingen, de aanwezigheid van verwarde personen, overlastgevendende arbeidsmigranten of (gewelds-) incidenten. Een goed georganiseerde handhavings- en toezichtapparaat kan een breed effect hebben om de openbare ruimte in te vullen passend bij de wensen van de samenleving en aansluitend bij ons beleid. Daarnaast worden de BOA's steeds vaker ingezet voor toezicht tijdens demonstraties, (voetbal)corteo's en evenementen en is de gemeente vanaf dit jaar verantwoordelijk voor toezicht en handhaving op illegale prostitutie. Daarom zetten we de komende periode in op het doorontwikkelen van ons BOA-team en stemmen bevoegdheden, expertise en takenpakket af op de huidige ontwikkelingen buiten.

Om goed aan te kunnen sluiten bij de ontwikkelingen buiten oriënteren we ons de komende periode ook op het ontwikkelen van wijk/gebiedsgericht werken vanuit het veiligheidsdomein. We intensiveren de samenwerking tussen de adviseurs veiligheid, de politie, de BOA's en de wijkcoördinatoren waarbij we aansluiting zoeken bij bestaande overlegstructuren, en partners en bewoners in de wijken. We maken hierbij een stevige verbinding met de uitvoering van Programma Schadewijk. Binnen dit programma is het vergroten van de veiligheid en terugdringen van overlast een belangrijke doelstelling.

Zorg en Veiligheid

Een ander belangrijk onderwerp waar veel aandacht voor is, is de aanpak van problematiek rondom personen met onbegrepen gedrag. In de gemeente Oss doen we veel op het gebied van zorg en veiligheid voor onze meest kwetsbare bewoners. De afgelopen periode hebben we ingezet op de doorontwikkeling van het AVE-model (Aanpak Voorkomen Escalatie en) en de aanpak van complexe casuïstiek. De komende periode gebruiken we om de doorontwikkelingen te implementeren rondom het AVE-model. Dit moet er toe leiden dat er meer duidelijkheid is over wanneer we een casus op- en afschalen, waar de casus- en procesregie is belegd, welke partners we betrekken bij casuïstiek. Voor de aanpak van complexe casuïstiek werken we conform het AVE-model. Ook bij dit speerpunt leggen we de verbinding met programma 1. Welzijn en Zorg.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Bedragen x € 1.000					
Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
BOA taken		PM	PM	PM	PM
Gemeentelijk Informatieknooppunt		195	45	45	45
Totaal programma 8. Veilige omgeving	0	195	45	45	45

BOA taken

We zien een toename van de druk en overlast op de openbare ruimte. Daarnaast is er sprake van uitbreiding en verzwaring van BOA-taken. Dit vraagt om een andere expertise en taakverdeling van de BOA's. Op dit moment brengen we dit verder in beeld. De (financiële) consequenties volgen later na het inzichtelijk maken van de inhoudelijke gevolgen.

Gemeentelijk Informatieknooppunt

Voor een gemeentelijk informatieknooppunt hebben we een implementatieplan opgeleverd. De (eenmalige) kosten voor de aanschaf van dit pakket, inclusief het inrichten daarvan, de vereiste DPIA en het opleiden van de gebruikers schatten we in op € 150.000. De kosten om het pakket te onderhouden (functioneel beheer 0,3 fte) en de jaarlijkse licenties bedragen jaarlijks € 45.000. We stellen voor om richting de begroting hier ruimte vrij voor te maken.

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

1. Wat willen we bereiken?

Besturen, samenwerken, organiseren, innoveren en digitaliseren.

De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: *zichtbaar, betrouwbaar en realistisch*.

Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen. We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie groeit mee. We willen dat onze bedrijfsvoering en dienstverlening een stevig fundament vormen, meegroeien en inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe wetgeving. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie verstrekken, maken onderdeel uit van deze ontwikkeling. Ook het zijn van een aantrekkelijke werkgever, onze medewerkers faciliteren om te kunnen groeien en het creëren van voldoende kennis en kunde om de opgaven uit te kunnen voeren is een belangrijke opgave.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Bestuur

We hebben in 2023 en 2024 verschillende aanpassingen gedaan en experimenten uitgevoerd in het kader van de pilot verbeteren vergaderstelsel. We evalueren de pilot en passen daarna onze Reglementen van Orde aan op de nieuwe vergaderregels. Ook na de pilot blijven we kritisch op onze manier van vergaderen en staan we open voor verbeteringen.

We willen, op basis van een analyse van de verkiezingen in 2022, al in 2025 aan de slag gaan met het bevorderen van de opkomst van de gemeenteraadsverkiezingen 2026. We gaan door met versterken van onze raadscommunicatie. We willen hiermee de zichtbaarheid van de gemeenteraad vergroten.

In het Manifest gemeente Oss hebben we afgesproken hoe we binnen de gemeente Oss als raad, college en ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken ten dienste van de inwoners van onze gemeente. Op basis van een evaluatie gaan we met Raad, College en Ambtelijke organisatie in gesprek over ons samenspel en het Manifest.

We geven een impuls aan het betrekken van jeugd en jongeren met de lokale democratie. Het bezoek van basisscholen aan de gemeente (Democracy) wordt geïntensiveerd; ambitie is om alle groepen 7 en 8 van de Osse basisscholen te bereiken. We gaan door met het ontvangen van de Osse middelbare scholen. De opzet van het project Gast van de Raad wordt gewijzigd door actiever inwoners uit te nodigen een kijkje in de keuken van de gemeenteraad te nemen.

Dienstverlening

De dienstverlening in onze samenleving verloopt steeds meer digitaal. Inwoners verwachten dat wij als gemeente een service kunnen bieden die vergelijkbaar is met de snelle, toegankelijke en duidelijke service die ze ook elders in de samenleving ervaren. Deze ontwikkeling stimuleren we met een programma Dienstverlening, dat ervoor gaat zorgen dat er meer samenhang komt tussen de activiteiten die erop gericht zijn om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren (denk aan kanaalstrategie, monitoring en sturing, vakmanschapsontwikkeling en een organisatie-brede digitaliseringsagenda). Het programma vraagt een verdere uitwerking en daarvoor is een uitvoeringsbudget nodig. Bij de kadernota 2026 presenteren we de concrete plannen.

De dienstverlening heeft de volgende speerpunten:

Naadloze klantinteractie

We zetten in op maximaal digitaal waar het kan, en persoonlijk waar nodig. Dat vraagt om betrouwbare kanalen die voldoen aan wet- en regelgeving met als basis consistente en betrouwbare informatie. Inwoners moeten probleemloos van het ene naar het andere kanaal kunnen overstappen. Een goed onderhouden en toegankelijke website is daarbij essentieel. Daarom hebben we de inhoud van onze website opgeschoond en een strategie ontwikkeld voor ons online platform. Daarmee zijn we er nog niet. Een goede website moet voldoen aan wet- en regelgeving, veiligheid en toegankelijkheid. In 2024 zetten we voorbereidende stappen om tot een concreet verbetervoorstel hiervan te komen.

Daarnaast zijn er wettelijke eisen waar wij op korte termijn aan moeten voldoen: de Wet digitale overheid (Wdo) en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

Door de Wmebv krijgen burgers en ondernemers het recht om digitaal met de overheid te communiceren. De gemeente moet de digitale kanalen aanwijzen die burgers en ondernemers daarvoor kunnen gebruiken. Bij het gebruik van de digitale weg gelden nieuwe waarborgen, bijvoorbeeld ontvangstbevestiging en termijnverlenging bij storing.

Al onze producten en diensten moeten voldoen aan deze nieuwe wetgeving. Dat betekent een grondige screening van zo'n 400 producten en diensten. We gaan ook Open Formulieren inzetten. Deze toepassing wordt ontwikkeld vanuit o.a. Common Ground en draagt bij aan meer uniformering en standaardisering van onze processen. We zetten dit in voor al onze producten en diensten die we Wmebv-proof maken. Dit vraagt om een projectmatige aanpak vanaf het 3e kwartaal 2024 en het gehele jaar 2025.

Dienstverlening met de menselijke maat

Identiteitsfraude neemt toe. Om identiteitsfraude effectief te bestrijden gaan we gezichtsscanners inzetten. Deze technologie stelt ons in staat om op een veilige en efficiënte manier vast te stellen of de aanvrager van een nieuw identiteitsbewijs daadwerkelijk overeenkomt met de persoon op de foto van het oude paspoort of rijbewijs. Steeds meer Nederlandse gemeenten maken gebruik van deze innovatie. Door het gebruik van gezichtsscanners bieden we extra bescherming en service aan onze inwoners. Identiteitsfraude veroorzaakt grote problemen en het herstellen ervan kost veel tijd en moeite.

Organisatie en personeel

We bouwen ook de komende jaren door aan onze 100.000+ organisatie; vanuit een stevig fundament werken we aan de professionalisering van de organisatie en haar medewerkers om zo de gewenste schaa sprong mogelijk te maken. De groei van de gemeente brengt ook met zich mee dat we ons steeds meer richten op landelijke en regionale ontwikkelingen. Denk hierbij onze deelname in VNG en B7 verband. We gaan dit ondervangen door de eerder toegekende digitaliseringsadviseur Dienstverlening ook in te zetten voor de ontwikkeling van IT en bedrijfsvoering.

We streven ernaar dat het domein bedrijfsvoering & dienstverlening een stevige basis vormt voor de organisatie. Daarvoor moet het meegroeien met de schaa sprong die de organisatie maakt en inspelen op veranderende omstandigheden, veranderende wensen en nieuwe wetgeving. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie zijn hier voorbeelden van. We zetten ons in om het domein naar het gewenste niveau te brengen. De organisatievisie met de 7 pijlers vormt daarvoor het uitgangspunt:

1. Excellente uitvoering & gezonde zakelijkheid: goede en snelle dienstverlening voor onze inwoners vormt de ruggengraat van ons werk.
2. Samenwerking en participatie: samen met collega's, andere teams, netwerken en de samenleving komen we tot een optimaal resultaat.
3. Werken vanuit de bedoeling: niet alleen de regels en verordeningen staan centraal, maar de betekenis ervan voor de samenleving.

4. Verstevigen van strategische slagkracht: beter inspelen op (toekomstige) ontwikkelingen, reflecteren, analyseren, keuzes maken, koersvast zijn en coalities vormen.
5. Verstevigen van projectmatig en programmatisch werken: heldere opdrachten, strakke lijnen uitzetten en duidelijke afspraken zorgen voor efficiëntie, resultaat en eigenaarschap.
6. Digitalisering, standaardisering en data gedreven werken: standaardisering, automatisering en digitalisering geeft ruimte voor maatwerk. Datagedreven werken is onmisbaar voor goede dienstverlening.
7. Vakmanschapsontwikkeling en aantrekkelijk werkgeverschap: 21ste-eeuwse vaardigheden, talent optimaal benutten en aantrekkelijk werkgeverschap helpt bij een goede match tussen werk en medewerkers.

De schaa sprong bewerkstelligen we in een context van niet alleen financiële krapte, maar ook krapte op de arbeidsmarkt.

Een goede match tussen vraag en aanbod

We hebben te maken met een hoge in- en uitstroom van personeel. Dit vergt een extra investering in het vinden, binden en boeien van personeel en het verder professionaliseren van de organisatie vanuit de bovengenoemde pijlers. We intensiveren de begeleiding van werving- en selectieprocedures en we ontwikkelen een onboarding programma waarmee nieuwe collega's snel op vlieghoogte komen. In het verleden hebben we tijdelijke formatie gekregen voor een recruiter. Gezien de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de professionele HR organisatie die we willen zijn is het nodig om deze functie structureel in te vullen. We stellen voor om hiervoor vanaf 2025 jaarlijks € 86.000 beschikbaar voor te stellen.

Goed werkgeverschap

Een goede positionering van de gemeente Oss als werkgever is belangrijk. Dit bewerkstelligen we o.a. door aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden. We zetten de komende jaren extra in op de beleidsadvisering rechtspositie en arbeidsvoorwaarden, mede als gevolg van het toenemend aantal meldingen rondom sociale veiligheid en integriteit. Maar ook is er verhoogde aandacht voor privacy en informatieveiligheid.

We gaan in versterkte mate het goede gesprek met elkaar voeren over functioneren, veilig en gezond werken en persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast 'wapenen' we onze medewerkers tegen ondermijning en zorgen we ervoor dat hun integriteitsbewustzijn en signaalvaardigheid wordt ontwikkeld. Zodat we een betrouwbare overheid zijn en blijven.

Vitale medewerkers

Een veilige werkomgeving en een gezonde werk-privé balans vormen een belangrijke basis voor het behoud van medewerkers. We investeren in en hebben aandacht voor sociale veiligheid en integriteit. We werken aan bewustwording en kennis over integer werken en handelen. We herijken het vitaliteitsbeleid met als resultaat het terugdringen van verzuim en het verminderen van werkdruk.

Digitalisering en datagedreven werken

Wij nemen de uitdaging aan om de kracht van de digitalisering verder te benutten. Digitalisering zet ons bedrijfsmodel de komende jaren op zijn kop. Voor veel werkzaamheden en producten vormt de IT de ruggengraat. Digitalisering gaat verder dan IT. Het gaat juist om de samenhang tussen wat er aan informatievoorziening, technologie, data en organisatie (verandering) nodig is om de digitaliseringsambitie van onze gemeente te realiseren. Daarom gebruiken wij de I-strategie die inzicht geeft in de randvoorwaarden, activiteiten en resultaten die nodig zijn op weg naar een veilige, mensgerichte, transparante, effectieve en digitale toekomst. De I-strategie is ons kompas.

Als een betrouwbare overheid zijn wij verplicht om de informatievoorziening op orde te hebben. Beschikbare en juiste data zijn onmisbaar voor goede dienstverlening, goede bedrijfsvoering en goede beleids- en besluitvormingsprocessen. Net als databewuste en datavaardige medewerkers. Het programma 'Naar Data met waarde(n)' loodst ons de komende jaren richting een datagedreven organisatie.

Richting 2025 en verder zien we de volgende belangrijke ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en datagedreven werken:

- NIS2 richtlijn: De [Europese Network and Information Security \(NIS2\) richtlijn](#) heeft als doel om de cyberbeveiliging en weerbaarheid van belangrijke en essentiële entiteiten van lidstaten te verbeteren. Daarbij worden gemeenten aangemerkt als essentiële entiteit, wat resulteert in intensiever toezicht. De NIS2 stelt strengere beveiligingseisen aan:
 - o Effectief PDCA-proces voor informatiebeveiliging volgens internationale norm ISO 27001.
 - o Bedrijfscontinuïteitbeheer van kritische processen.
 - o Beveiliging en beheer van Operational Technology (OT) systemen. Dit zijn systemen die gebruikt worden voor het beheer van operationele processen in de fysieke wereld zoals; toegangssystemen, camera's, gemalen en verkeersregelininstallaties.
 - o Controle op beveiligingsmaatregelen in samenwerkingsverbanden, bij partners en leveranciers (leveranciersmanagement, m.n. cloud).
 - o Verantwoording richting toezichthouder.
- De inrichting van een Azure DataWareHouse (DWH): Dit is een essentieel onderdeel voor de uitvoering van reeds vastgestelde visie 'Oss, op weg naar een 100.000+ gemeente' (pijler 6), de datastrategie gemeente Oss en cloudstrategie 2020. Met het DWH minimaliseren we het fysiek dupliceren van data zoveel mogelijk en zorgen we op een efficiënte en veilige manier voor het publiceren van informatieproducten. De eerder versnipperde data wordt gestructureerd, gevisualiseerd en is sneller en eenvoudiger te gebruiken voor de interne organisatie en externe afnemers. De komende jaren neemt de business urgentie naar datagedreven werken toe. Besluit- en beleidsvormingsprocessen moeten worden onderbouwd met geanalyseerde data. Daarmee neemt ook de omvang van data en informatieproducten toe. Het DWH is randvoorwaardelijk om dit te beantwoorden.
- Communicatie van MS365 naar VIVA: We zetten het huidige InternOss om naar Microsoft Viva. Viva bestaat uit meerdere tools zoals Sharepoint Online, Viva Connections, Viva engage en Delve. Door deze in combinatie in te zetten sluiten we beter aan bij vraag vanuit de organisatie om informatie binnen afdelingen, domeinen, organisatie eenvoudig, snel, gestructureerd en flexibel te delen en hiermee zorgen we dat medewerkers beter verbonden blijven met de organisatie.
- 'Prof' is het projectenbureau voor Bedrijfsvoering en Dienstverlening. Projecten worden in relatie gebracht tot de organisatiestrategie en de verdeling van capaciteit en middelen over projecten gemanaged. We zien een sterke toename in de vraag naar projectleiders met name gericht op de digitaliseringsambitie. Dit resulteert erin dat we naast de 2 fte nog continu projectmanagers inhuren. De verhouding externe, zeer kostbare, inhuur en eigen formatie is scheef gegroeid en niet wenselijk. Eigen projectleiders kennen de organisatie, kennis blijft binnen de organisatie, nazorg is beter geborgd, onderlinge afstemming is efficiënter omdat zij de interne procedures en collega's kennen. Voor het verhogen van het niveau van het projectenbureau en borgen van de effectiviteit ervan voor de organisatie is het nodig om met 2 fte de eigen formatie uit te breiden. Voor de dekking van deze formatie maken we gebruik van projectfinanciering, projecten die starten moeten altijd financiële dekking hebben voor projectmanagement en overige projectkosten. Vaak komt financiering hiervoor uit nieuwe wet- en regelgeving of uit verbetertrajecten in de organisatie. Met deze middelen wordt inzet van projectmanagement verreken met het projectenbureau. Voor de opstart en borging van dit concept is echter wel achtervang en dus garantiestelling nodig vanuit de organisatie reserve.

Programma Schadewijk

Voor veel mensen in de Schadewijk is hun buurt of straat een vertrouwde plek waar ze zich thuis voelen en het goed hebben. Maar, ze krijgen daarbij te maken met veel meer uitdagingen dan andere inwoners elders in Oss hebben. Er is sprake van grote kansenongelijkheid onder andere op het gebied van arbeidsmarkt, onderwijs, woningmarkt, gezondheid. Daarnaast geldt voor de Schadewijk, net zoals veel volkswijken in Nederland die na de oorlog gebouwd zijn, dat een aantal woonbuurten niet meer voldoen aan de eisen en wensen van nu (en de toekomst). Ontwikkelingen op het gebied van o.a. duurzaamheid, langer zelfstandig thuiswonen en de veranderende bevolkingssamenstelling maken transformatie en renovatie noodzakelijk.

We willen de Schadewijk de komende jaren klaar maken voor de toekomst, en er daarbij tegelijkertijd voor zorgen dat de wijk het karakter van de volkswijk blijft houden die het nu is, waar mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen als dit even nodig is. Dit betekent dat we vanuit het integrale Programma Schadewijk de komende twee decennia extra gaan investeren in de wijk. Met als ambitie dat elk kind in de Schadewijk kansrijk opgroeit en dat alle inwoners in gezonde omstandigheden in een fijne straat of buurt wonen en leven. We zijn hiervoor een integrale gebiedsvisie voor aan het opstellen, en vertalen deze in een uitvoeringsagenda (eind 2024). Vanaf 2025 zullen we gaan starten met deze uitvoeringsagenda.

Om de kansengelijkheid van inwoners van Schadewijk te vergroten moeten we de komende jaren in verhouding meer gaan investeren dan elders in Oss. Het jaarlijkse beschikbare budget voor Schadewijk zetten we in voor extra inzet van professionals in Schadewijk en eventuele activiteitenkosten. Maar, er is voor het realiseren van de extra inzet die nodig is in de wijk meer nodig. Op het moment dat er geen dekking komt voor de benodigde sociale en ruimtelijke investeringen, dan vertraagt dit de voortgang van de integrale gebiedsaanpak Schadewijk.

We stellen voor om bij de programmabegroting 2025-2028 een incidenteel bedrag beschikbaar te stellen van € 0,5 miljoen en dit te storten in een nieuwe reserve 'Schadewijk'. Hiermee kunnen we de komende jaren extra investeren in de Schadewijk en incidentele kosten afdekken. We verwachten extra kosten voor onder andere participatie- en communicatietrajecten, het opwaarderen van de openbare ruimte naar een plek met meer groen en het dekken van restposten bij het behouden of vernieuwen van voorzieningen in de wijk. Daarnaast willen we zorgen van voldoende vaste gezichten in de buurten vanuit ONS Welzijn en de gemeente.

Participatie

De visie op participatie krijgt verder vorm in samenhang met de Visie Sociale Basis Oss 2040. Daaruit volgt dan ook het beleid: hoe richten we als Osse samenleving participatie in? Hoe betrekken we elkaar bij onze ideeën, plannen en projecten? De organisatie van het project is herijkt en wordt opnieuw ingericht om slagvaardiger en sneller tot de beoogde resultaten te komen. In 2025 willen we de belangrijkste projectresultaten (participatiebeleid, afwegingskader en duidelijkheid over rollen en organisatie rond participatie) opleveren. Ondertussen zijn we gestart met het versterken van het vakmanschap in de gemeentelijke organisatie op het vlak van participatie en dat bouwen we in 2025 verder uit. Daarom wordt het kennisplatform participatie (nu nog onderdeel van het project) in de lijn georganiseerd. Het platform fungeert in 2025 steeds meer als adviseur en aanjager voor participatie en biedt kennis en kunde aan collega's die met een participatietraject bezig zijn of ondersteunt bij de organisatie daarvan.

Inmiddels is ook een traject met de Wijk- en Dorpsraden (WDR) bijna afgerond. Daarin hebben de raden samen hebben gekeken naar hun rol en betrokkenheid bij participatie in Oss. Het vervolg daarvan (afspraken tussen de WDR en gemeentelijke organisatie om de participatie in Oss te versterken) werken we verder uit. In 2025 moet dit goed georganiseerd zijn.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
Verordening rechtspositie raads- en commissieleden		25	25	25	25
<i>Dienstverlening</i>					
- Tijdelijke projectleider onderzoek verbetering/vervanging website		40			
- Uit reserve Dienstverlening		-40			
- Gezichtscans identiteitsbewijzen		71	25	25	25
Versterking afdeling Personeel & Organisatie		122	126	99	103
Projectenbureau bedrijfsvoering		0	0	0	0
<i>Digitalisering en datagedreven werken</i>					
- NIS 2		330	330	330	270
- Datawarehouse (Azure)		102	102	102	
Vormen reserve Schadewijk		500			
Totaal programma 9. Besturen in verandering van tijden	0	1.150	608	581	423

Verordening rechtspositie raads- en commissieleden

De verordening voor rechtspositie voor raads- en commissieleden wordt aangepast. Mogelijk leidt dit tot extra kosten door een vergoeding voor reiskosten en aanpassing van de regeling voor burgerleden, het gaat om een bedrag van rond de € 25.000.

Tijdelijke projectleider onderzoek website

Een goed onderhouden en toegankelijke website is essentieel. Daarom hebben we de inhoud van onze website opgeschoond en een strategie ontwikkeld voor ons online platform. Daarmee zijn we er nog niet. Een goede website moet voldoen aan wet- en regelgeving, veiligheid en toegankelijkheid. In 2024 zetten we voorbereidende stappen om tot een concreet verbetervoorstel hiervan te komen. We stellen voor om € 40.000 beschikbaar te stellen voor een projectleider en dit te betalen uit de reserve dienstverlening.

Gezichtscans identiteitsbewijzen

Om identiteitsfraude effectief te bestrijden gaan we gezichtsscanners inzetten. Dit kost € 71.000 in 2025 en daarna jaarlijks € 25.000. Deze technologie stelt ons in staat om op een veilige en efficiënte manier vast te stellen of de aanvrager van een nieuw identiteitsbewijs daadwerkelijk overeenkomt met de persoon op de foto van het oude paspoort of rijbewijs.

Versterking afdeling personeel & organisatie

Voor het versterken van de afdeling personeel & organisatie willen we inzetten op de volgende drie onderdelen:

- Een recruiter: Op dit moment zetten we een recruiter in voor de vele vacatures die we hebben. Deze functie was incidenteel, tot en met 2024. We zien echter dat het aantal vacatures hoog blijft en de inzet van belang is. We stellen daarom voor om de functie structureel te maken/financieren. Dit kost jaarlijks € 86.000.
- Span of control afdeling P&O: We stellen voor om een functie van coördinator om te laten zetten naar een functie van teamleider. Hiermee wordt de span of control van de afdeling P&O verbeterd.
- Voor de kernregistratie personeel hebben we extra uitvoeringscapaciteit nodig. We hebben hiervoor jaarlijks € 31.000. Na 2 jaar is de opdracht om dit te betalen uit een taakstelling binnen de afdelingen van bedrijfsvoering.

Projectenbureau bedrijfsvoering

'Prof' is het projectenbureau voor Bedrijfsvoering en Dienstverlening. Projecten worden in relatie gebracht tot de organisatiestrategie en de verdeling van capaciteit en middelen over projecten gemanaged. We zien een sterke toename in de vraag naar projectleiders met name gericht op de digitaliseringsambitie. De verhouding externe, zeer kostbare, inhuur en eigen formatie is scheef gegroeid en niet wenselijk. Eigen projectleiders kennen de organisatie, kennis blijft binnen de organisatie, nazorg is beter geborgd, onderlinge afstemming is efficiënter omdat zij de interne procedures en collega's kennen. Voor de begroting werken we een voorstel uit om de eigen formatie structureel uit te breiden, waarbij we gebruik maken van de dekking uit projecten. Vaak komt financiering hiervoor uit nieuwe wet- en regelgeving of uit verbetertrajecten in de organisatie. Voor de opstart en borging van dit concept is echter wel achtervang en dus garantiestelling nodig die we ook richting de begroting uitwerken.

NIS 2

De Europese Network and Information Security (NIS2) richtlijn heeft als doel om de cyberbeveiliging en weerbaarheid van belangrijke en essentiële entiteiten van lidstaten te verbeteren. Daarbij worden gemeenten aangemerkt als essentiële entiteit, wat resulteert in intensiever toezicht. De NIS2 stelt strengere beveiligingseisen aan diverse onderdelen. We hebben incidenteel € 180.000 verdeeld over 3 jaar nodig. Structureel is op basis van de huidige inzichten 2,5 fte extra nodig voor. Dit betekent een bedrag van jaarlijks € 270.000.

Opdracht richting de programmabegroting 2025-2028

De Europese wet moet nog doorvertaald worden naar landelijk niveau. Opdracht richting de begroting is om in beeld te brengen wat de noodzakelijke werkzaamheden zijn en in hoeverre hierin keuzes in te maken zijn qua ambitieniveau.

Datawarehous (Azure)

We stellen voor om € 306.000 beschikbaar te stellen, verdeeld over 3 jaar. Dit zorgt voor uitwerking van eerder vastgestelde Datastrategie. Met het DWH minimaliseren we het fysiek dupliceren van data zoveel mogelijk en zorgen we op een efficiënte en veilige manier voor het publiceren van informatieproducten. De eerder versnipperde data wordt gestructureerd, gevisualiseerd en is sneller en eenvoudiger te gebruiken voor de interne organisatie en externe afnemers. De komende jaren neemt de business urgentie naar datagedreven werken toe. Besluit- en beleidsvormingsprocessen moeten worden onderbouwd met geanalyseerde data. Daarmee neemt ook de omvang van data en informatieproducten toe. Het DWH is randvoorwaardelijk om dit te beantwoorden.

Om dit te realiseren richten we een cloud omgeving in. We hebben de komende 3 jaar financiering nodig om de nieuwe omgeving in te richten en klaar te maken voor de organisatie. Na 3 jaar kunnen we dan het huidige pakket uitfasen en de beschikbare budgetten hiervoor inzetten. De € 306.000 besteden we aan een abonnement voor Azure, inhuur van expertise en kosten voor communicatie van data over de nieuwe datalijnen.

Vormen reserve Schadewijk

Het programma Schadewijk heeft een langjarig karakter. We kunnen nog niet goed voorzien waar we de komende jaren tegenaan gaan lopen en waar extra investeringsbehoefte is. Ook zullen we wat 'handgeld' kunnen gebruiken om indien nodig, snel kleinere problemen op te kunnen lossen. Daarnaast verwachten we extra kosten voor onder andere het opwaarderen van de openbare ruimte naar een plek met meer groen en het dekken van restposten bij het behouden of vernieuwen van voorzieningen in de wijk en wellicht de inhuur van benodigde expertise.

Daarom stellen we voor om bij de programmabegroting 2025-2028 een incidenteel bedrag beschikbaar te stellen van € 500.000 en dit te storten in een nieuwe reserve 'Schadewijk'. Hiermee kunnen we de komende jaren extra investeren in de Schadewijk en incidentele kosten afdekken.

Programma 10. Financieel beleid

1. Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

2. Wat zijn de komende periode de belangrijkste speerpunten?

Financiële basis op orde

In het coalitieakkoord is gekozen voor een solide financieel beleid met sluitende meerjarenbegrotingen. We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Meer specifiek:

1. Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. Echter gezien het ravijnjaar verwachten we niet dat we een programmabegroting 2025-2028 kunnen opstellen die meerjarig (structureel) sluitend is. Afhankelijk van met name de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de algemene uitkering (ravijnjaar) en jeugdzorg kunnen/zullen de financiële ontwikkelingen later dit jaar leiden tot de start van een bezuinigingsoperatie.
Dit sluit voor een groot deel aan bij het begrotingsadvies vanuit de VNG. We willen op dit moment nog niet zover gaan om nu een bezuinigingsoperatie op te starten. Dit betekent dus dat we bij de programmabegroting een niet meerjarig sluitende begroting zullen presenteren. Dit doen we op druk op het kabinet te houden. We blijven hiermee onverminderd lobbyen voor voldoende compensatie vanuit het Rijk.
2. Het financiële kader voor deze kadernota is:
 - Er is géén c.q. nauwelijks ruimte voor nieuwe wensen (nieuw beleid);
 - Nieuwe wensen moeten in principe binnen bestaande budgetten gerealiseerd worden. Dat wil zeggen dat we extra kritisch kijken naar bestaande budgetten en ook naar aanwezige reserves.
3. We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Eventuele incidentele ruimte binnen de algemene reserve zetten we in om onze ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.
4. We kijken jaarlijks kritisch naar alle reserves. In de nota reserves, die de gemeenteraad tegelijk met de programmabegroting behandelt, lichten we de reserves uitgebreid toe.
5. De winsten uit het grondbedrijf zetten we in voor onze omvangrijke ruimtelijke opgaves (ontsluitingswegen, spoorzone, mobiliteitsplan, plan Groen/ blauw/ natuur). Daarbij merken we nadrukkelijk op dat de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf op dit moment nihil is. Dit betekent ook dat er de komende jaren er geen sprake meer zal kunnen zijn van een afdracht.
6. Via actieve lobby en netwerken zetten we in op actief geld van derden te verwerven zoals bijdragen uit landelijke, regionale en Europese fondsen. De landelijke fondsen voor woningbouwimpulsen, volkshuisvesting en klimaat & energie bieden nadrukkelijk kansen.
7. We blijven lobbyen voor een financieel robuuste financiering vanuit het gemeentefonds en voor voldoende compensatie van het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2026. Aanvullend hierop lobbyen we voor voldoende compensatie van de hogere kosten voor jeugdhulp en Wmo. Als gemeenten hebben we meer financiële armslag nodig om alle (landelijke) ambities te realiseren. Dit geldt nadrukkelijk ook voor de grote energieopgave en woningbouwopgave.

In het hoofdstuk "Financiële positie" in deze kadernota hebben we de financiële uitgangspunten geformuleerd en een actueel financieel beeld geschetst.

Lokale lastendruk

Het is ons beleid om de Osse lastendruk $\square$ € 22,50 onder het landelijke gemiddelde te houden. Op basis van cijfers van het onderzoeksinstituut COELO is onze lokale lastendruk fors onder het landelijke gemiddeld, namelijk € 121. Het saldo van € 121 onder het landelijk gemiddelde wordt veroorzaakt door:

- OZB: € 20;
- Afvalstoffenheffing: € 54;
- Rioolheffing: € 47.

In de Atlas van de lokale lasten heeft het COELO voor 2023 (in vergelijking met 2022) het volgende beeld berekend:

Lastendruk standaardwoning	2024		2023	
	Oss	Landelijk	Oss	Landelijk
Onroerende zaakbelastingen	€ 403	€ 423	€ 380	€ 403
Afvalstoffenheffing	€ 292	€ 346	€ 266	€ 329
Rioolheffing	€ 178	€ 225	€ 178	€ 213
Totaal	€ 873	€ 994	€ 824	€ 945

De gemiddelde woning is volgens het COELO in 2023 gestegen met 4,8% (landelijk 2,8%). De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2023 € 414.887.

Opgemerkt hierbij wordt dat bij de afvalstoffenheffing bepalend is het aantal keer dat een huishouden de container aanbiedt. Het COELO ging in 2023 uit van 11 leidingen per jaar (korting 27,50) en gaan voor 2024 uit van 10 leidingen (korting € 37,50). Dit op basis van landelijke CBS cijfers.

Voor het jaar 2025 kiezen we voor een totale OZB verhoging van 8,3%, bestaande uit:

- verwachte inflatie 2025 vanuit het CPB: 3,3%
- extra verhoging van de OZB met 5%.

De extra verhoging van 5% betekent een extra inkomst voor de begroting van jaarlijks € 1,2 miljoen.

Deze extra OZB verhoging is noodzakelijk om vast te kunnen houden aan onze ambities. Ondanks de stijgende rentekosten en daarmee hogere exploitatiekosten voor de nieuwe Lievekamp en het Golfbad kiezen we voor kwaliteit. We willen hieraan geen concessies doen. Om het betaalbaar te houden is een extra OZB verhoging noodzakelijk.

Uitvoering belastingsamenwerking

De BSOB voert namens deelnemende gemeenten belastingtaken uit. BSOB speelt met de ingezette koers goed in op ontwikkelingen. Per 1 januari is de Dienst Dommelvallei aangesloten. De waarderingskamer waardeert de BSOB met het kwaliteitsniveau 4 (Goed). Gezien de grote werkdruk (aansluiting nieuwe deelnemers, hoge aantal bezwaren door no-cure-no-pay, krapte op de arbeidsmarkt bij taxateurs, vertraging automatiseringstraject) is het een belangrijke uitdaging om dit kwaliteitsniveau vast te houden.

We monitoren dit.

Op het gebied van no-cure-no-pay verwachten we (hopen we) dat het aantal bezwaren via dergelijke bureaus af gaat nemen door het maatregelenpakket vanuit de minister.

Treasury- aantrekken van geldleningen

De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere termijn moeten gaan lenen. De afgelopen jaren hebben we niet hoeven lenen, omdat we beschikbare geld hadden vanuit ons banksaldo.

In het treasurystatuut zijn hierover de volgende afspraken vastgelegd:

- We trekken enkel financieringen aan ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak;

- We beperken financiering met externe financieringsmiddelen zoveel mogelijk door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen te gebruiken om de renterisico's en het renteresultaat te optimaliseren
- Voordat we een financiering aantrekken vragen we bij minimaal 2 instellingen een offerte per mail op. Dit doen we bijvoorbeeld bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Waterschapsbank en pensioenfondsen (via brokers).

We hebben de financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar in beeld gebracht. Daarbij is het erg lastig in te schatten wanneer daadwerkelijke uitgaven bij grote projecten precies gedaan worden. De ervaring is dat dit altijd wat achter blijft t.o.v. de begroting. De totale financieringsbehoefte schatten we nu in op € 290 miljoen euro in de komende 4 jaren. Dit is fors en voor onze gemeente uniek. Daarom schakelen we ook een treasury adviesbureau in om samen met ons een goede financieringsstrategie op te zetten.

Versterken projectcontrol

Op financieel gebied zijn er grote ambities binnen de gemeente. Een mooie en uitdagende periode, zeker gekoppeld aan de tijd van meer financiële krapte. De grote ambities op het gebied van nieuw theater, zwembad, woningbouw, mobiliteit, klimaat & energie, ontmoeten en onderwijs vluchtelingenopvang et cetera noodzaken om te versterken op het gebied van projectcontrol. Het zijn allemaal grote en complexe investeringen met een hoog risicoprofiel.

Daarom stellen we voor om hiervoor extra capaciteit vrij te maken in de vorm van versterking van business control binnen de organisatie.

Financiële vertaling van de speerpunten en maatregelen

We geven hierna de financiële vertaling weer van de speerpunten en de eventuele maatregelen voor besparingsmogelijkheden. We werken deze posten uit richting de programmabegroting 2025-2028.

Bedragen x € 1.000					
Prioriteiten	2024	2025	2026	2027	2028
Rentestijging					
- reguliere rentestijging		183	834	1.323	1.763
- Projectfinanciering Theater en Golfbad		461	400	1.173	1.675
Versterken projectcontrol		122	122	122	122
Totaal programma 10. Financieel beleid	0	766	1.356	2.618	3.560

Rentestijging

De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere termijn moeten gaan lenen. De financieringsbehoefte voor de komende jaren bedraagt in totaal circa € 280 miljoen. In dit bedrag is rekening gehouden met het reguliere investeringsplan voor de komende jaren en grote investeringen, zoals Lievekamp, Golfbad, Warenhuis, vluchtelingenopvang en op het gebied van mobiliteit. Deze extra financieringsbehoefte leidt tot:

1. Hogere reguliere rentekosten. Deze lopen in 2028 op tot een bedrag van € 1,7 miljoen extra;
2. Hogere kosten voor projectfinanciering voor twee grote projecten, namelijk het nieuwe Golfbad en het nieuwe Theater. Voor deze projecten leidt dit tot hogere rentekosten van respectievelijk circa € 0,6 miljoen en € 1,1 miljoen.

Samengevat betekent dit een structureel nadeel van ongeveer € 3,4 miljoen. Dit is op basis van een huidig rentepercentage van 3,3%. De rente is de afgelopen jaar aanzienlijk gestegen. Konden we jaren terug geld lenen tussen 0% en 1% (voor korte leningen was de rente zelfs negatief) is de huidige langere termijn rente sterk gestegen. Kort door de bocht is de rente gestegen omdat de inflatie zo hoog was. Om de inflatie te temperen, heeft de Europese Bank de rente verhoogd. De inflatie is nu lager en recent heeft de Europese Bank de rente (beperkt) verlaagd. Hoe dit doorwerkt naar de rente voor gemeenten is niet aan te geven. Het structurele nadeel van € 3,4 miljoen is gebaseerd op 3,3%. Wanneer de rente lager wordt en uitkomt op bijvoorbeeld 3% dan wordt het totale nadeel van € 3,4 miljoen verlaagd naar € 2,6 miljoen. Rentewijziging heeft dus erg veel impact.

Versterken projectcontrol

Versterken van projectcontrol betekent een investering van 1 fte business controller. Dit betekent een jaarlijks bedrag van € 122.000.

Bijlage 1: Meircirculaire 2024

Samenvatting

Samengevat is de uitkomst van de meircirculaire als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten

- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

bedragen x € 1.000

	2024	2025	2026	2027	2028
Meircirculaire 2024	-248.060	-256.259	-242.020	-243.430	-244.736
Septembercirculaire 2023	-241.216	-243.660	-225.494	-227.985	-227.542
Totale stijging	-6.844	-12.599	-16.526	-15.445	-17.194
Af te zonderen posten	3.982	16.270	13.341	13.373	13.065
Netto voordeel	-2.862	3.671	-3.185	-2.072	-4.130

Conclusie:

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen zijn in principe ook alle jaren positief met uitzondering van het jaar 2025. Het structurele voordeel is ongeveer € 4 miljoen positief.

Belangrijkste punten uit de circulaire zijn direct afkomstig uit de voorjaarsnota van het Rijk:

- De oploop van de opschalingskorting van € 675 miljoen wordt structureel geschrapt;
- Invoering van de nieuwe financieringssystematiek per 2024;
- Hervormingsagenda Jeugd: extra taakstelling voor 2025 komt te vervallen;
- Vooraankondiging aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten.
- Een plan om te komen tot een opschoonactie voor specifieke uitkeringen.

Het kabinet vraagt hiervoor helaas wel een prijs. In 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig € 675 miljoen lager vastgesteld. Dit verklaart dan ook het nadelige saldo voor 2025.

Oploop opschalingskorting schrappen

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is destijds opgelegd omdat gemeenten door (gedwongen) opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de Voorjaarsnota 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Dit bedrag betekent een jaarlijks voordeel van circa € 3,6 miljoen vanaf 2026.

Invoering nieuwe financieringssystematiek per 2024

Normaal kenden we binnen de algemene uitkering de systematiek "samen de trap op- samen de trap af". Dat wil zeggen: geeft het Rijk meer geld uit, dan ontvangen gemeenten ook meer geld en uiteraard ook andersom. In de Voorjaarsnota 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. Deze nieuwe systematiek houdt in dat het accres vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Het voordeel is dat dit zorgt voor een stabielere algemene uitkering. Het nadeel is dat vooral in de eerste jaren de werkelijke inflatie hoger is dan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product.

De ontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) ligt voor de jaren 2024, 2025 en 2026 lager dan de verwachte inflatie. Dit betekent dat we in het accres een lagere vergoeding krijgen voor inflatie dan de werkelijke verwachting voor onze eigen begroting. Dit betekent dat we in die jaren tekort komen ten opzichte van het bedrag dat we van het Rijk ontvangen en toch extra geld voor prijsontwikkeling zullen moeten reserveren.

Hervormingsagenda Jeugd: extra taakstelling voor 2025 komt te vervallen

In de Voorjaarsnota 2024 is opgenomen dat de geraamde extra besparing van het Rijk van € 500 miljoen voor 2025 komt te vervallen. Dit was een besparing die aanvullend was opgenomen ten opzichte van de commissie van Wijzen en waarvan afgesproken is dat de realisatie ervan een rijksverantwoordelijkheid is. Dit gaat om een bedrag van € 2,9 miljoen voor onze gemeente. Dit heeft echter géén begrotingseffect omdat we binnen de kosten voor Jeugdzorg al rekening hielden met deze lagere kosten. Dit wordt voor 2025 nu ook teruggedraaid.

Vooraankondiging aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten

In de Voorjaarsnota 2024 is toegelicht dat het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen (deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie bovenop de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. In de meicirculaire 2024 is deze reservering nog niet verwerkt.

Opschoonactie voor specifieke uitkeringen

Het aantal specifieke uitkeringen is de laatste jaren fors gestegen. Dit leidt tot extra verantwoordings- en controlekosten bij gemeenten. Afgesproken is dat er een opschoonactie gaat plaatsvinden.

Versterken dienstverlening

Een andere belangrijke ontwikkeling (niet uit de voorjaarsnota) heeft betrekking op de stand van zaken van het versterken van de dienstverlening van gemeenten (de zogenaamde POK gelden). Het (toenmalige) kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen. Daarbij is destijds aangegeven dat het Rijk zich kan voorstellen dat de transitie niet in deze periode kan worden voltooid en het Rijk zal daarom vroegtijdig met de VNG het gesprek aangaan over de periode na 2027. Om te kunnen beoordelen of en hoe de toekenning van de middelen na 2027 kan worden voortgezet is door de fondsbeheerders als voorwaarde gesteld dat uiterlijk in 2027 een evaluatie van de inzet van de middelen is afgerond. Dit kan leiden tot een herziening van het budget of een aanpassing in de verdeling.

Analyse meicirculaire 2024

De belangrijkste verklaringen van de stijging van de algemene uitkering zijn:

bedragen x € 1.000					
- Is voordeel, + is nadeel					
Belangrijkste verklaringen	2024	2025	2026	2027	2028
Stijging accres	330	-3.368	-6.400	-4.568	-4.605
Oploop opschalingskorting schrappen	0	0	-3.546	-3.548	-3.559
Afrekening ruimte btw compensatiefonds	-1.121	0	0	0	0
Hervormingsagenda en taakstelling					
Jeugdzorg	0	-2.895	0	0	-207
Voorkomen van dakloosheid	-455	-455	-455	-455	-455
Aanpak armoede en schulden	-209	-226	-220	-228	-237
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-175	-179	-170	-172	-174
Specifieke loon- en prijsbijstelling 2024					
sociaal domein	-2.761	-2.172	-2.153	-2.175	-1.649
Uitvoeringskosten omgevingswet	-345	0	0	0	0
Overige posten	-37	-43	-43	-43	-43
Overige ontwikkelingen	-2.071	-3.261	-3.539	-4.256	-6.266
Totale stijging	-6.844	-12.599	-16.526	-15.445	-17.194

Reservering voor loon- en prijsstijgingen (accres)

Het accres stijgt met de inflatie (BBP). Via het accres en de overige ontwikkelen moeten we ruimte creëren om de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2025 op te kunnen vangen. We zetten geld apart om loon- en prijsstijgingen te kunnen betalen, vanaf 2025 € 10,3 miljoen extra. Gezien de huidige ontwikkelingen in de wereld is het erg lastig in te schatten wat de inflatie in 2025 gaat doen. Dit is voor komende begroting nog een grote risicopost. Aangezien het Rijk nu uitgaat van het bruto binnenlands product (wat de eerste jaren lager zal zijn dan de werkelijke inflatie) is er meer nodig in de stelpost dan we ontvangen vanuit het Rijk. In deze stelpost hebben we rekening gehouden met onder andere:

- een loonstijging (er is nog geen nieuwe CAO voor 2025) van 4,4%;
- een stijging in het sociaal domein (jeugd, Wmo, maatschappelijke opvang) op basis van de OVA van 4,18% in 2025;
- een stijging van de kosten voor openbare ruimte, vastgoed en diverse investeringen;
- prijsstijgingen bij gemeenschappelijke regelingen en subsidies.

Schrappen oploep opschalingskorting

De oploep van de opschalingskorting wordt vanaf 2026 structureel geschrapt. Dit betekent een voordeel van € 3,5 miljoen vanaf 2026

Afrekening ruimte btw compensatiefonds

Gemeenten kunnen (voor een groot deel) kosten van btw declareren bij het btw compensatiefonds. Dit fonds heeft landelijk gezien een plafond. Wordt er minder btw gedeclareerd, dan wordt het verschil toegevoegd aan de algemene uitkering. Wordt er meer btw gedeclareerd dan wordt dit ten laste van de algemene uitkering gebracht. Gemeenten hebben in 2023 minder gedeclareerd aan dit fonds. Dit betekent voor ons een voordeel van € 1,1 miljoen in 2024.

Hervormingsagenda en taakstelling Jeugdzorg

Gemeenten en het Rijk hebben vorig jaar een principeakkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. De aanvullende besparing uit het coalitieakkoord Rutte IV van € 500 miljoen kan in 2025 nog niet worden gerealiseerd. In het nieuwe coalitieakkoord lijkt deze overigens helemaal te verdwijnen. In de algemene uitkering betekent dit een voordeel van circa € 2,9 miljoen in 2025 (wat wordt toegevoegd aan de jeugdzorg budgetten). In 2028 ontvangen we € 0,2 miljoen extra voor jeugdzorg, door het wegvallen van uitvoeringskosten bij het Rijk.

Voorkomen van dakloosheid

We ontvangen vanaf 2024 jaarlijks € 455.000 voor de uitvoering van het nationaal Actieplan Dakloosheid (regionale middelen). Dit actieplan is gericht op het voorkomen van dakloosheid en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen.

Dienstverlening aanpak armoede en schulden

Voor de aanpak van geldzorgen, armoede en schulden stelt het Rijk vanaf 2024 circa € 0,2 miljoen beschikbaar. Dit is bedoeld voor een betere dienstverlening en deze gelden kunnen worden ingezet om aan de slag te gaan met de aanpak van prioriteiten, zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. We zetten op dit moment dit geld apart en komen met een voorstel voor besteding van dit geld en wegen dit integraal af bij de programmabegroting 2025.

Werkdrukverlaging Jeugdbescherming

In oktober 2023 hebben het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de VNG een bestuurlijk akkoord gesloten over het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen (GI's). Hiervoor is € 60 miljoen benodigd. De middelen hiervoor worden gevonden door het invoeren van een landelijk tarief voor alle diensten van de GI's. Dit betekent voor onze regio een tariefstijging van zo'n 25%. In het bestuurlijk akkoord is afgesproken dat het ministerie van JenV vanaf 2024 structureel jaarlijks € 30 miljoen bijdraagt aan deze werkdrukverlaging/tariefstijging. Dit betekent voor ons een jaarlijks bedrag van circa € 175.000.

Specifieke loon- en prijsbijstelling 2024 sociaal domein

Voor een aantal onderdelen krijgen we specifieke loon- en prijsbijstelling. We voegen deze toe aan onze budgetten.

- Beschermd wonen: structureel € 1,0 miljoen.
- Participatie: jaarlijks circa € 1,1 miljoen. Daarnaast wordt het participatiebudget landelijk in 2028 ten opzichte van 2027 gekort, wat een effect heeft voor ons van circa € 0,5 miljoen nadelig.

Invoeringskosten omgevingswet

We ontvangen € 345.000 extra voor de invoering van de omgevingswet. Voor 2025 ontvangen we nog één keer een vergelijkbaar bedrag, deze volgen naar verwachting in een volgende circulaire. We storten dit in de reserve Omgevingswet.

Overige posten

We ontvangen extra/minder gelden voor de volgende posten, die we willen toevoegen aan/korten op onze budgetten:

- Jeugdhulp aan kinderen in vluchtelingenopvang: € 24.000. Compensatie voor de door ons gemaakte kosten (bedrag 2023).
- Armoedebestrijding kinderen: het Rijk stelt hiervoor voor 2025 en verder € 19.000 extra beschikbaar. Jaarlijks vindt bij de meicirculaire een actualisatie plaats van de verdeling tussen gemeenten.
- Anti-discriminatievoorziening: we ontvangen in 2024 € 13.000 extra hiervoor.

Overige ontwikkelingen

Binnen de overige ontwikkelingen treden diverse effecten op door onder andere:

- Aanpassing aantallen (eenheden) bij diverse maatstaven en nieuwe maatstaven
- Diverse overige mutaties.

Af te zonderen posten

De meicirculaire 2024 laat ten opzichte van de septembercirculaire 2023 voor alle jaren een stijging zien. Van deze bedragen moeten we diverse bedragen afzonderen voor specifieke onderwerpen. Afzonderen als we voor specifieke beleidsvelden extra geld krijgen, maar ook afzonderen in gevallen dat we gekort worden op specifieke beleidsvelden. Dit geeft het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000 - is voordeel, + is nadeel					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Meicirculaire 2024	-6.844	-12.599	-16.526	-15.445	-17.194
Af te zonderen posten					
Loon- en prijsstijging 2025	0	10.300	10.300	10.300	10.300
Hervormingsagenda en taakstelling Jeugdzorg	0	2.895	0	0	207
Voorkomen van dakloosheid	455	455	455	455	455
Aanpak armoede en schulden	209	226	220	228	237
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	175	179	170	172	174
Loon- en prijsbijstelling sociaal domein					
- Beschermde Wonen (IU)	1.046	1.046	1.047	1.047	1.047
- Participatie (IU)	1.715	1.126	1.106	1.128	602
Uitvoeringskosten Omgevingswet	345	0	0	0	0
Jeugdhulp kinderen in vluchtelingenopvang	24	24	24	24	24
Armoedebestrijding kinderen	0	19	19	19	19
Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	13	0	0	0	0
Totaal af te zonderen posten	3.982	16.270	13.341	13.373	13.065
Saldo meicirculaire	-2.862	3.671	-3.185	-2.072	-4.130

Toelichting af te zonderen posten

Van de uitkomsten van de meicirculaire moeten we nog diverse bedragen apart zetten voor specifieke onderwerpen. Voor de toelichting van deze posten verwijzen we naar de eerdere analyse.

Bijlage 2: Overzicht reserves

Algemene reserve

De norm voor de algemene reserve is 10% van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Op basis van de meicirculaire 2024 is deze norm afgerond € 24,7 miljoen.

Meerjarenbeeld op basis van bestaand beleid

bedragen x € 1.000					
Jaar	Saldo 1-jan	Rente bijschrijven	Storting	Onttrekking	Saldo 31-dec
2024	42.251	634	242	19.413	23.714
2025	23.714	356	267	200	24.136
2026	24.136	362	0	0	24.498
2027	24.498	367	0	0	24.866
2028	24.866	373	0	0	25.239

Toelichting op het meerjarenbeeld

Aanpassing beginsaldo 2024

Het beginsaldo van 2023 van € 41 miljoen is verhoogd met de saldobestemming vanuit de jaarrekening 2023. Dit betrof een bedrag van € 1.249.0000.

2024

We hebben de volgende stortingen begroot:

- Terugstorten bedrag vanuit ontmoeten Oss Noord-West: € 242.000

De onttrekking van € 19.413.000 bestaat uit:

- Realisatie flexwoningen: € 549.000
- Rentestijging ruimtelijke ambities: € 15 miljoen
- Voorbereiding Spoorzone: € 1.400.000
- Ontmoeten Oss Noord-West: € 750.000
- Eigen bijdrage proeftuin Ruwaard: € 200.000
- Subsidie Dtv: € 80.000
- Onder de Plag: € 600.000
- Programma dienstverlening: € 150.000
- Transformatieagenda Jeugdhulp: € 477.000
- Voorbereidingskosten Raadhuislaan Zuid/Zuiderstrandtheater: € 181.000
- Energiescans: € 26.000

2025

We hebben de volgende stortingen begroot:

- Terugstorten bedrag vanuit ontmoeten Oss Noord-West: € 267.000

De onttrekking van € 200.000 bestaat uit:

- Eigen bijdrage proeftuin Ruwaard: € 200.000

Overzicht bestemmingsreserves

Soort	Bestemmingsreserves	Toelichting	Saldo 1-1-2024
Bedrijfsvoering	Adviezen fiscaal gebied	Bedoeld voor het inschakelen van specialistische kennis op het gebied van fiscaliteit	163
	Dienstverlening	Het programma dienstverlening richt zich met name op het uitzetten van een gezamenlijke koers naar betrouwbare, toegankelijke, inclusieve omnichannel dienstverlening aan inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.	47
	Egalisatie automatisering	Opvangen van incidentele ICT kosten, frictiekosten en voor innovatie en ontwikkeling	698
	Gemeentehuis toekomst bestendig	Gelden voor verbouwing van het gemeentehuis.	1.398
	Organisatieontwikkelingen	Afdekken van fricties in het kader van personele bezuinigingen en voor organisatie ontwikkelingen.	4.028
	Versterken gemeentelijke dienstverlening	Gelden voor versterking gemeentelijke dienstverlening n.a.v. Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)	1.091
	Wachtgeld wethouders	Bedoeld om toekomstige financiële verplichtingen van de huidige wethouders op te kunnen vangen.	90
	WGA	Reserve voor WGA deel werknemers. Gebaseerd op oude afspraken met de OR	263
	WW-lasten	Voldoen van WW verplichtingen	190
Totaal Bedrijfsvoering			7.969
Economie	Binnenhavens	Bestemd voor het ontwikkelen van de Osse binnenhaven tot hét multimodale goederenknooppunt van de regio Noordoost-Brabant.	7.556
	Economie	Voor het aanjagen van projecten op sociaaleconomisch terrein en de infrastructuur van Oss.	852
Totaal Economie			8.408
Egalisatie/ risicoreserve	Afvalstoffenheffing	Voor egalisatie van de kosten en tarieven van afvalinzameling	2.065
	Budgetoverheveling	(leeg)	68
	Egalisatie reserve renteomslag	Opvangen van renteschommelingen.	1.950
	Egalisatie rioolbeheer	Voor egalisatie van de kosten en tarieven van riolering.	1.015
	Parkeren	Opvangen van fluctuaties in de opbrengsten van betaald parkeren.	930
	Risico waardering lening wachtmeesters	Risicoreserve gekoppeld aan verstrekte geldleningen	800
	Risico's Heesch West	Ter dekking van de ontwikkeling van regionaal industrieterrein Heesch-West.	1.734
Totaal Egalisatie/ risicoreserve			8.561

Soort	Bestemmingsreserves	Toelichting	Saldo 1-1-2024
Klimaat en Energie	Investeringsfonds duurzaamheid	Doel is om investeringen te doen in het kader van de energietransitie en circulaire economie	1.286
	Klimaatadaptatie	Gericht op het bouwen van robuuste ecosystemen. Ook zijn de middelen nodig om directe verlichting te creëren op hittegevoelige plaatsen en plaatsen met veel wateroverlast.	500
	Ontwikkeling windpark	Vorbereidingskosten voor ontwikkeling windpark	225
Totaal Klimaat en Energie			2.011
Maatschappelijke voorzieningen	Carnavalsloodsen	Frictiebudget voor clusteringskosten.	57
	Huisvestingskosten schoolgebouwen	Gevormd voor aanpassingen van onderwijshuisvesting.	80
	Integraal voorzieningen beleid	Voor de realisatie van de IVB-doelstellingen.	2.557
	Lievekamp	Vorbereiding (ver) nieuwbouw	1.200
	Ontwikkeling Geffense plas	T.b.v. ontwikkeling Geffense plas (bedrijfsbeëindiging, gemiste erfpacht etc.)	13
	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed.	3.477
Totaal Maatschappelijke voorzieningen			7.385
Openbare ruimte	Baggeren Haven	Reservering voor toekomstige kosten voor het baggeren van de haven	1.516
	Bodemsanering	Voor bodemonderzoek en bodemsaneringsprojecten.	413
	Geluid	Het verminderen van geluidsoverlast en het oplossen van knelpunten op het terrein van geluidshinder.	455
	Groenfonds landelijk gebied	Gericht op de versterking van het buitengebied.	1.800
	Integraal uitvoeringsprogramma (IUP)	Bestemd voor de uitvoering van projecten in de openbare ruimte (IUP-projecten).	8.444
	Meekoppelkansen dijkversterking Maas	Bedoeld voor het financieren van meekoppelkansen rondom de waterveiligheid van de Maas.	2.200
	Openbare verlichting	Ter dekking van de vervangingsinvesteringen van alle lichtmasten en armaturen.	100
Totaal Openbare ruimte			14.928
Sociaal	Beschermd wonen	Aanpak van complexe casuïstiek in de regio. Betreft een regionale reserve.	29.128
	Dak- en thuisloosheid	Aanpak van dak- en thuisloosheid in de regio	1.266
	Opvang Vluchtelingen	We reserveren overschot op de rijks gelden om huisvesting en zorg voor vluchtelingen duurzaam te organiseren.	16.330

Soort	Bestemmingsreserves	Toelichting	Saldo 1-1-2024
	Bestaanszekerheid	Bestemd om mensen met een bijstandsuitkering met nieuwe dienstverleningen meer te laten meedoen in de maatschappij	2.496
	Wonen welzijn en zorg	Voor vernieuwingen (transformatie) in het domein van wonen, welzijn en zorg.	61
Totaal Sociaal			49.280
Stadscentrum	Investeringsfonds Stadshart Oss	Doel is realisatie van de koers Stadshart Oss, gericht op majeure investeringen in stedelijke (vastgoed) ontwikkelingen	4.606
	Walkwartier en omgeving	De middelen in deze reserve zijn geoormerkt voor activiteiten in het centrum, centrumontsluiting, de revitalisering van De Wal en omgeving	7.005
Totaal Stadscentrum			11.611
Wonen & Mobiliteit	Beheerkosten starterlening	De reserve is gevormd voor de dekking van de beheerkosten en risico's van de startersleningen.	850
	Binnenstedelijke transformaties	Voor het afdekking van onrendabele toppen van binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen.	10.000
	Bovenwijkse voorzieningen	Sparen voor de ambities op het gebied van de bovenwijkse voorzieningen. De ambities op dit gebied zijn het "mobiliteitsplan in voorbereiding", fase 3 van de Noordelijke Randweg en een ontsluitingsweg Oss West.	8.647
	Mobiliteit	Treffen van mobiliteitsmaatregelen op basis van het investeringsprogramma mobiliteit (MIPMO).	9.804
	Omgevingswet	Implementatie van de omgevingsvisie en-wet.	1.675
	Strategische aankopen Uitbreidingslocaties	Bestemd om komende jaren actief grondbeleid te kunnen voeren	5.686
	Verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving	Op basis van de nota kostenverhaal betalen projecten waarbij nieuw vastgoed wordt ontwikkeld een bijdrage voor bovenwijkse netwerkvoorziening.	607
	Volkshuisvesting	Voor initiatieven op het gebied van volkshuisvesting en voor afdekken jaarlijkse beheerkosten van duurzaamheidsleningen	201
	Woonwagens	Bestemd voor kosten voor woonwagens.	501
Totaal Wonen & Mobiliteit			37.971
Eindtotaal			148.125